

**MEĐUNARODNI ZNANSTVENOSTRUČNI SKUP
MIGRACIJSKI PROCESI IZMEĐU HRVATSKE I JUŽNE AMERIKE
POVIJEST, KULTURA I DRUŠTVO**

**ENCUENTRO INTERNACIONAL CINETIFICO-PROFESIONAL
PROCESOS MIGRATORIOS ENTRE CROACIA Y AMERICA DEL SUR
HISTORIA, CULTURA Y SOCIEDAD**

KNJIGA SAŽETAKA

LIBRO DE RESUMENES

**Međunarodni znanstvenostručni skup
Migracijski procesi između Hrvatske i Južne Amerike
Povijest, kultura i društvo**

**Prvi skup Međunarodne mreže istraživača o
migracijskim procesima između Hrvatske i Južne Amerike**

**Encuentro Internacional Científico-profesional
Procesos migratorios entre Croacia y América del Sur
Historia, cultura y sociedad**

**Primer encuentro de la Red Internacional de Investigadores de
procesos migratorios entre Croacia y América del Sur**

Zagreb

11. i 12. prosinca 2019.

11 y 12 de diciembre de 2019

Knjiga sažetaka

Libro de resúmenes

Zagreb, 2019

Nakladnik

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu
Borongajska cesta 83d
10000 Zagreb

Za nakladnika

izv. prof. dr. sc. Mario Grčević

Urednice

dr. sc. María Florencia Luchetti
doc. dr. sc. Marina Perić Kaselj

ISBN 978-953-7823-92-4

Sadržaj / Índice

Organizacija i institucionalna potpora /	5
Organización y avales institucionales	
Znanstveni međunarodni odbor /	6
Comité científico internacional	
Organizacijski odbor /	7
Comité organizativo	
Pozivno pismo /	9
Llamado a contribuciones	
Pozivno pismo	11
Llamado a contribuciones	15
Program / Programa	19
Program	21
Programa	29
Sažeci izlaganja / Resúmenes de ponencias	37
O autorima / Sobre los autores	137

Organizatori / Organizadores

Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Crotas de la Universidad de Zagreb

Borongajska cesta 83d, 10000 Zagreb

Institut za migracije i narodnosti / Instituto de Migración y Estudios Etnicos

Trg Stjepana Radića 3, 10000 Zagreb

Suorganizatori / Co-organizadores

Institut za društvene i političke studije u Patagoniji Fakulteta humanističke i društvene znanosti Nacionalnog sveučilišta u Patagoniji „San Juan Bosco“ / Instituto de Estudios Sociales y Políticos de la Patagonia de la Facultad de Humanidades y Ciencias Sociales de la Universidad de la Patagonia “San Juan Bosco” (IESyPPAT-FHCS-UNPSJB)

Međunarodna mreža istraživača migracijskih procesa između Hrvatske i Južne Amerike / Red Internacional de Investigadores de Procesos Migratorios entre Croacia y América del Sur

Institucionalna potpora / Avaless institucionales

Institut za antropološke znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Buenos Airesu / Instituto de Ciencias Antropológicas de la Facultad de Filosofía y letras de la Universidad de Buenos Aires -Argentina

Odsjek za sociologiju Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta u Buenos Airesu / Carrea de Sociología de la Facultad de Ciencias Sociales de la Universidad de Buenos Aires - Argentina

Odsjek za društvene i humanističke znanosti Sveučilišta u Aysenu / Departamento de Ciencias Sociales y Humanidades de la Universidad de Aysén - Chile

Antropološka škola Fakulteta humanističkih znanosti i umjetnosti Nacionalnog sveučilišta u Rosariju / Escuela de Antropología de la Facultad de Humanidades y Artes de la Universidad Nacional de Rosario - Argentina

Znanstveni međunarodni odbor / Comité científico internacional

dr. sc. Katica Jurčević, Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

doc. dr. sc. Marina Perić Kaselj, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb / Instituto de Migración y Estudios Etnicos

prof. dr. sc. Juan Carlos Radovich, Sveučilište u Buenos Airesu, Nacionalno vijeće za znanstveno i tehničko istraživanje / Universidad de Buenos Aires, Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas

prof. dr. sc. Fortunato Mallimaci, Sveučilište u Buenos Airesu, Nacionalno vijeće za znanstveno i tehničko istraživanje / Universidad de Buenos Aires / Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas

prof. dr. sc. Brígida Norma Baeza, Nacionalno sveučilište u Patagoniji San Juan Bosco, Nacionalno vijeće za znanstveno i tehničko istraživanje / Universidad Nacional de la Patagonia San Juan Bosco / Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas

doc. dr. sc. Stjepan Šterc, Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

doc. dr. sc. Patricia Carrasco, Sveučilište u Aysenu, Universidad de Aysén

doc. dr. sc. Pastor Cea, Sveučilište u Aysenu, Universidad de Aysén

dr. sc. María Florencia Luchetti, Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

dr. sc. Natasha Kathleen Levak, Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

Organizacijski odbor / Comité organizativo

dr. sc. María Florencia Luchetti, Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

dr. sc. Katica Jurčević, Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

doc. dr. sc. Marina Perić Kaselj, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb / Instituto de Migración y Estudios Etnicos

dr. sc. Kristian Turkalj, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, Ministerio de Justicia de la República de Croacia

dr. sc. Natasha Kathleen Levak, Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

Paula Gadže, dipl. anthrop., doktorandica, Sveučilište u Buenos Airesu / Universidad de Buenos Aires

mr. sc. Oliver Zambrano Alemán, doktorand, Središnje sveučilište u Venezueli / Universidad Central de Venezuela

Cristian Šprljan, dipl. comm., Nacionalno sveučilište u Cordobi / Universidad Nacional de Córdoba, Argentina

Karen Bauk, dipl. biol., doktorandica, Nacionalno sveučilište u Cordobi / Universidad Nacional de Córdoba, Argentina

Cristina Solián, dipl. anthrop., dipl. et educ. Nacionalno sveučilište u Rosariju / Universidad Nacional de Rosario

POZIVNO PISMO

LLAMADO A CONTRIBUCIONES

POZIVNO PISMO

Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Institut za migracije i narodnosti, Institut za društvene i političke studije Patagonije Nacionalnog sveučilišta u Patagoniji „San Juan Bosco“ te Međunarodna mreža istraživača migracijskih procesa između Hrvatske i Južne Amerike, pozivaju sve znanstvenike, stručnjake i zainteresirane na sudjelovanje na Prvom skupu međunarodne mreže istraživača migracijskih procesa između Hrvatske i Južne Amerike koji će se održati 11. i 12. prosinca 2019. godine u gradu Zagrebu. Glavni je cilj ovoga skupa potaknuti razmjenu iskustava i raspravu o raznim aspektima koji tvore i obuhvaćaju migracijski fenomen između Hrvatske i Južne Amerike. Sudjelovanje na skupu moguće je virtualnim pristupom-putem interneta /video konferencije.

Obrazloženje

Posljednjih desetljeća devetnaestog stoljeća, konsolidacija modernih nacionalnih država u Južnoj Americi i njihova integracija na svjetsko tržište kao proizvođača primarnih sirovina, generirali su veliku potražnju za radnom snagom. Ta se potreba pretvorila u dolazak velikog migracijskog kontingenta, uglavnom europskog, koji se intenzivirao krajem stoljeća, a iznad svega, nakon što su Sjedinjene Američke Države ograničile svoju imigracijsku politiku dvadesetih godina 20. stoljeća. Ove strukturalne potrebe južnoameričke zemlje koje su prolazile kroz procese modernizacije ponudile su imigrantima prilike za ekonomski i društveni napredak, kao i za integraciju u zemljama primitka. Zajedno sa svojom radnom snagom i ekonomskim potencijalom, iseljenici su doprinijeli društvima prijema svojim znanjem, uvjerenjima, tradicijom i kulturnom baštinom. Presudna važnost europske migracije za zemlje Južne Amerike očituje se u prostornim i kulturnim značajkama koje su stekla brojna sela i gradovi diljem kontinenta. U njima, amalgam nacionalnosti i etničkih skupina, i europskih i američkih, ogledao se najviše u onome što se dugo nazivalo *melting pot*, odn. navodno skladno sjedinjavanje različitih nacionalnih identiteta na američkom tlu u jedan jedinstveni. Iz perspektive zemalja porijekla migrantskih kontingenata, postojanje nacionalne ili etničke zajednice raspršene južnoameričkim teritorijem s druge strane oceana, predstavlja ključno materijalno i simboličko bogatstvo, budući da mnogi od njih čuvaju predmete, sjećanja, tradicije, narječja i različite kulturne prakse koje sačinjavaju istinske rezerve svojih materijalnih i nematerijalnih nasljeđa.

Prema službenim podacima, pola milijuna Hrvata i njihovih potomaka trenutno živi u Južnoj Americi. Kao što je već dobro poznato, teško je znati točan broj Hrvata koji su stigli u Južnu Ameriku zbog nedostatka precizne dokumentacije te državnih, geopolitičkih i teritorijalnih transformacija koje je Hrvatska doživjela kroz svoju povijest.

Međutim, posljednjih godina razvijena su različita istraživanja koja nastoje nadopuniti, raspraviti, razjasniti i obogatiti postojeće analitičke perspektive. U tom smislu, nekoliko istraživanja južnoameričkih istraživača hrvatskog podrijetla sugeriraju da bi ta brojka mogla biti mnogo veća: procjenjuje se da su najmanje tri četvrtine milijuna Hrvata i njihovih potomaka smješteni u Južnoj Americi. S druge strane, uz pitanja o broju Hrvata na teritoriju Južne Amerike, treba se uzeti u obzir i raspodjela naselja migrantske populacije. Na taj način hrvatska prisutnost postaje relevantna razvojem regionalnih povijesti, usmene povijesti, mikro povijesti, budući da postoje lokaliteti i regije u kojima je doprinos hrvatskih zajednica lokalnom napretku značajniji od njezinih utjecaja na nacionalnoj razini. Pored toga moraju se uzeti u obzir napredci u istraživanjima iz područja sociologije te kulturne i društvene antropologije, kao i važnost koju je predmet identiteta stekao u društvenim znanostima posljednjih godina.

Kao što se može vidjeti, značenje iseljavanja za hrvatsku povijest, kulturu i identitet nadopunjuje se značenjem koje useljavanje ima za zemlje Južne Amerike. To objašnjava razvoj migracijskih studija u Hrvatskoj i u Americi. Međutim, u oba slučaja, neka pitanja, teme, zemlje i regije još uvijek su zanemareni predmeti istraživanja. U zemljama Južne Amerike migracijske studije uglavnom su bile usredotočene na europske zemlje većinskog podrijetla migranata, kao npr. Španjolsku, Italiju i Portugal, dok je u Hrvatskoj proučavanje migracijskih destinacija s područja Južne Amerike bilo zanemarivano.

Posljednjih desetljeća, kao što je rečeno, šire se i diversificiraju migracijski studiji, uključujući brojčano manjinske skupine imigranata, važne u smislu njihovog doprinosa razvoju društava zemalja primitka, kao i nove teme, pitanja, analitičke perspektive i teorijsko-metodološki problemi. U mnogim slučajevima to su istraživanja čija su recepcija i utjecaji smanjeni zbog jezika na kojima su radovi napisani. Osim nekoliko iznimaka, u Hrvatskoj se uglavnom ne čita španjolski, a u Južnoj Americi ne čita se hrvatski. Uzimajući u obzir tu situaciju i nastojeći stvoriti prostor za razmjenu iskustava između hrvatskih i južnoameričkih istraživača, Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i Institut za migracije i narodnosti organizirali su i koordinirali panele na španjolskom jeziku, prisutnim i virtualnim sudjelovanjem putem interneta, unutar dva velika kongresa koji čine prethodnike ovoga poziva.

Prvi je panel na španjolskom jeziku organiziran u okviru *Trećeg hrvatskog iseljeničkog kongresa „Odlazak – Ostanak – Povratak“*, održan od 29. lipnja do 1. srpnja 2018. u Osijeku, u organizaciji Centra za istraživanje hrvatskog iseljenništva, u suradnji s Institutom za migracije i narodnosti te Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Pod naslovom „Hrvatsko iseljenništvo u Južnoj Americi i povratna migracija u Hrvatsku. Izazovi i mogućnosti“, panel je uključivao petnaest sudionika iz Hrvatske, Argentine, Čilea i Venezuele. Drugi je panel na španjolskom jeziku organiziran u okviru *Međunarodnog znanstveno stručnog skupa „Migracija i identitet: ekonomija, kultura i država“*, koji je održan u Zagrebu od 6. do 8. prosinca 2018. godine, u organizaciji Instituta za migracije i narodnosti, u suorganizaciji s Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, i mnogim drugim renomiranim institucijama. Tom prilikom osamnaest istraživača iz Hrvatske, Slovenije, Argentine, Čilea, Venezuele, Perua i Bolivije izlagali su na panelima „Migracijski procesi u Južnoj Americi: povijest, identiteti i izazovi za istraživanje“ i „Migracijski procesi i izgradnja identiteta u Južnoj Americi i Jugoistočna Europa: kultura, država i nacionalizmi“.

Kao rezultat ovih panela započelo je razmišljanje o organiziranju ovoga skupa čiji je glavni cilj stvaranje institucionalnog prostora za komunikaciju i razmjenu iskustava, prezentaciju rezultata istraživanja, raspravu o teorijsko-metodološkim problemima i donošenje zajedničkih odluka i mjera s ciljem izgradnje mosta i stvaranja širokog znanstvenog i profesionalnog dijaloga između Hrvatske i zemalja Južne Amerike koji će rezultirati plodnim razvojem ovog područja istraživanja.

LLAMADO A CONTRIBUCIONES

El Instituto de Investigaciones del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb, el Instituto de Migración y Estudios Étnicos de Zagreb, el Instituto de Estudios Sociales y Políticos de la Patagonia de la Universidad de la Patagonia “San Juan Bosco” y La Red Internacional de Investigadores de Procesos Migratorios entre Croacia y América del Sur, convocan a todos los científicos, profesionales e interesados a participar del Primer Encuentro de la Red Internacional de Investigadores de Procesos Migratorios entre Croacia y América del Sur que tendrá lugar los días 11 y 12 de diciembre de 2019 en la ciudad de Zagreb. Este encuentro tiene como objetivo principal promover el intercambio de experiencias y el debate sobre los diversos aspectos que conforman el fenómeno migratorio entre Croacia y América del Sur. Para favorecer la participación de todos los interesados, se aceptarán presentaciones presenciales y virtuales, a través de Internet/video conferencia.

Fundamentación

Las últimas décadas del siglo XIX, la consolidación de los Estados-nación modernos en América del Sur y su integración al mercado mundial en tanto productores de materia prima generaron una gran demanda de mano de obra. Esta necesidad se tradujo en el arribo de un gran contingente migratorio, principalmente europeo, que se intensificó hacia fines de siglo y, sobre todo, luego de que Estados Unidos restringiera su política inmigratoria en la década de 1920. Los procesos de modernización que atravesaban los países de la región brindaron a los inmigrantes amplias oportunidades de progreso económico y social que favorecieron su integración. Junto con su fuerza de trabajo y su potencial económico, los migrantes aportaron a las sociedades receptoras sus conocimientos, saberes, creencias, tradiciones y patrimonios culturales. Es así como la crucial importancia de la migración europea para los países suramericanos se manifiesta en la fisonomía espacial y cultural adquirida por numerosos pueblos y ciudades a lo largo y ancho del continente. En ellos, la amalgama de nacionalidades y etnias, tanto europeas como americanas, tuvo su máxima expresión en lo que se denominó por mucho tiempo “crisol de razas” para dar nombre a la supuesta fusión armónica con la que se pensaba la definición de la(s) identidad(es) nacional(es). Para los países de origen de los contingentes migratorios, por su parte, la existencia de colectividades dispersas al otro lado del océano representa una extrema riqueza material y simbólica, puesto que muchas de ellas atesoran objetos, memorias, tradiciones, dialectos y diversas prácticas culturales que constituyen verdaderas reservas de sus patrimonios materiales e inmateriales.

Según cifras oficiales, medio millón de croatas y sus descendientes vive actualmente en América del Sur. Como es sabido, es difícil conocer la cantidad exacta de croatas

arribados a estas tierras debido a la falta de documentación precisa y a las transformaciones estatales, geopolíticas y territoriales sufridas por Croacia a lo largo de su historia. Sin embargo, en los últimos años se han ido desarrollando diversas líneas de investigación tendientes a complementar, complejizar y enriquecer las perspectivas analíticas existentes. En este sentido, varios estudios realizados por investigadores sudamericanos de origen croata sugieren que esta cifra podría ser mucho más alta: se estima, al menos, en tres cuartos de millón la cantidad de croatas y sus descendientes asentados en Sudamérica. Por otra parte, además de la pregunta por la cantidad de croatas existentes en territorio sudamericano, se debe tener en cuenta la distribución de los asentamientos de la población migrante. De este modo, la presencia croata cobra relevancia a partir del desarrollo de las historias regionales, la historia oral y la microhistoria, puesto que existen localidades en las cuales la contribución de la colectividad croata al progreso local es más significativa que su influencia a nivel nacional. Junto con este desarrollo, también deben considerarse los avances en las investigaciones realizadas desde los enfoques de la antropología social y cultural y la sociología, así como por la importancia que el tema de la identidad ha adquirido en las ciencias sociales en los últimos años.

Como puede advertirse, la significación que la emigración tiene para la historia, la cultura y la identidad croata se complementa con la significación que la inmigración tiene para Sudamérica. Ello explica el desarrollo de los estudios migratorios tanto en Croacia como en los territorios de acogida. Sin embargo, en ambos casos, algunos temas, países y regiones se encuentran todavía relegados de la investigación. Así, en los países sudamericanos, los estudios migratorios se han centrado principalmente en los países europeos de procedencia mayoritaria de los migrantes, principalmente España, Italia y Portugal, mientras que en Croacia se han estudiado centralmente otros destinos migratorios, ocupando América del Sur un lugar minoritario.

En las últimas décadas, como se ha dicho, se asiste a un proceso de ampliación y diversificación de los estudios migratorios, que incluye grupos de inmigrantes numéricamente minoritarios, pero importantes en términos de su contribución al desarrollo de las sociedades de los países de llegada, así como nuevos temas, preguntas, perspectivas analíticas y problematizaciones teórico-metodológicas. Se trata, en muchos casos, de investigaciones cuya circulación, recepción e impacto se ven reducidas por el idioma en que están escritas. Excepto algunas excepciones, en Croacia no se lee español y en América del Sur no se lee croata. Tomando en cuenta esta situación, y procurando generar un espacio de intercambio entre investigadores croatas y sudamericanos, el Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb y el Instituto de Migración y Estudios Étnicos de Zagreb han organizado y coordinado paneles en español, con participación presencial y virtual a través de Internet, dentro de dos congresos de envergadura y que constituyen antecedentes de la presente convocatoria.

El primer panel se realizó en el marco del *Tercer Congreso de la Migración Croata “Partida, Permanencia, Retorno”*, celebrado del 29 de junio al 1 de julio de 2018 en Osijek, bajo la organización del Centro de Investigación de la Emigración Croata y en colaboración con el Instituto de Migración y Estudios Étnicos de Zagreb y el Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb. Titulado “Migración

croata en América del Sur y migración de retorno a Croacia. Desafíos y oportunidades”, el panel en español contó con quince participantes de Croacia, Argentina, Chile y Venezuela. El segundo panel en español se celebró en el marco del *Encuentro Internacional Científico Profesional. Migración e Identidad: Economía, Cultura y Estado*, que tuvo lugar en Zagreb del 6 al 8 diciembre de 2018, organizado por el Instituto de Migración y Estudios Étnicos de Zagreb con la colaboración del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb, entre otras instituciones. En esta ocasión, dieciocho investigadores de Croacia, Eslovenia, Argentina, Chile, Venezuela, Perú y Bolivia presentaron sus trabajos en las mesas “Procesos migratorios en América del Sur: historia, identidades y desafíos a la investigación” y “Procesos migratorios y construcción identitaria en América del Sur y en el sureste europeo: cultura, Estado y nacionalismos”.

Como resultado de estos paneles se comenzó a pensar en la organización del presente encuentro cuyo objetivo principal es la conformación de un espacio institucional de comunicación e intercambio de experiencias, presentación de resultados de investigación, discusión de problemas teórico-metodológicos y adopción de decisiones y medidas conjuntas con vistas a tender un puente y generar un diálogo científico y profesional amplio entre Croacia y los países de América del Sur que redunde en un fructífero desarrollo de este campo de estudios.

PROGRAM

PROGRAMA

PROGRAM

Srijeda 11. prosinca 2019.
Knjižnica Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu
Svi paneli će se održati na hrvatskom jeziku

9:00 – 9:30 - Registracija

9:30 – 9:45 - Riječi dobrodošlice i otvorenje skupa

Izv. prof. dr. sc. Mario Grčević, Pročelnik Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

Dr. sc. Katica Jurčević, Predstojnica Znanstvenog zavoda Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

Doc. dr. sc. Marina Perić Kaselj, Ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti

9:45 – 11:15

Uvodni panel - *Hrvatska kulturna politika. Važnost kultura kao kohezijski faktor unutar hrvatske nacionalne zajednice* (Moderatorica Mia Felić, mag. soc. et mag. ethiol. et anthrop.)

Izv. prof. dr. sc. Ivana Franić, pomoćnica ministrice Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. *Poučavanje i proučavanje hrvatskoga jezika u Južnoj Americi, izazovi za budućnost*

Dario Magdić, prof., zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. *Predstavljanje programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske*

Mijo Marić, prof., Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika *Predstavljanje programa Hrvatske matice iseljenika za Hrvate u Južnoj Americi*

Ivan Piteša, ovlaštteni voditelj Ureda IOM-a, u Zagrebu. *Mogućnosti suradnje IOM Ureda u Zagrebu s IOM-ovim Uredima Južne Amerike u svrhu očuvanja hrvatske kulture u zemljama Južne Amerike*

Zoran Miočinović, dipl. iur, sudski tumač za engleski, španjolski, katalonski i srpski jezik. *Stjecanje hrvatskog državljanstva za hrvatsku dijasporu u svjetlu izmjena Zakona o hrvatskom državljanstvu*

Doc. dr. sc. Vladimira Rezo (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu); Mateja Glavaš, univ. bacc. comm. et hist. (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu). *Ostvarivanje mjera i aktivnosti privlačenja hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka iz Južne Amerike*

11:15 - 11:30 - Pauza za kavu

11:30 - 13:00

I- Prvi panel. Hrvatska kulturna baština, identitet i kolektivno sjećanje. Nacionalne, etničke, vjerske, književne, obrazovne dimenzije. Izlaganja i rasprava (Moderatorica Marija Zelić, mag. phil. et soc.)

Izv. prof. dr. sc. Vjekoslava Jurdana (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli); Radovan Tadej, dipl. iur. *Opet idem u Južnu Ameriku: svjedočanstvo iseljenika Pavla Vidas*

Dr. sc. Katica Jurčević (Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu); dr. sc. Ozana Ramljak (Veleučilište VERN). *Hrvatska baština čileanskog pisca*

Doc dr. sc. Marina Perić Kaselj (Institut za migracije i narodnosti); Mia Felić, mag. soc. et mag. ethnol. et anthrop; Marija Zelić, mag. phil. et soc. *Zamišljene zajednice i virtualni prostori: Analiza hrvatske dijaspora u Brazilu kroz društvene mreže*

Tuga Tarle, prof., doktorandica (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu). *Memorija, nostalgija i dijaspora*

Josip Papak, mag. hist. et educ. hist., doktorand (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu). *Uloga formalnoga obrazovanja u očuvanju kolektivnoga sjećanja na doprinos hrvatskoga iseljništva u stvaranju Republike Hrvatske*

Mark Gjokaj, spec. polit., dipl oec. (Neovisni istraživač). *Doprinos očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta hrvatskih iseljenika u Argentini*

13:00 - 14:00 - Pauza za ručak

14:00 – 15:00

II- Drugi panel. Procesi poučavanja i učenja hrvatskog jezika i kulture. Izlaganja i rasprava (Moderatorica izv. prof. dr. sc. Marija Benić Penava)

Izv. prof. dr. sc. Ivana Franić; mr. sc. Josip Bilić. *Hrvatski jezik u perspektivi očuvanja jezične raznolikosti.*

Dr. sc. Ivančica Banković-Mandić, viša lektorica (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu). *Sociofonetska slika govornika Južne Amerike u hrvatskome kao J2*

Dr. sc. Gleb Pilipenko (Institut za slavistiku Ruske akademije znanosti). *Terenska istraživanja govornika hrvatskoga jezika u Južnoj Americi*

15:00 - 16:30

III- Treći panel. Povijesna perspektiva i historiografske rasprave. Izlaganja i rasprava
(Moderator Ante Kožul, mag. geogr. et hist.)

Izv. prof. dr. sc. Marija Benić Penava (Sveučilište u Dubrovniku); Anja Vlašić, univ. bacc. hist. (Sveučilište u Dubrovniku). *Iseljavanje s otoka Korčule u Južnu Ameriku krajem 19. i tijekom prvih desetljeća 20. stoljeća: primjeri poslovnih uspjeha Korčulana u Čileu*

Dr. sc. Darija Hofgräff, viša arhivistica (Hrvatski državni arhiv); Vedran Muić, dipl. povjesničar, arhivist (Hrvatski državni arhiv). *Iseljavanje Korčulana u Brazil: teška nevolja ili zavođenje na iseljavanje*

Dr. sc. Tihomir Zovko (Sveučilište u Mostaru). *Iseljavanje Hrvata iz Hercegovine u Južnu Ameriku (1886. -1926.)*

Doc. dr. sc. Wollfy Krašić (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu). *Neki politički pogledi Vlaha Raića*

Ante Kožul, mag. geogr. et hist, doktorand (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu). *Hrvatska iseljenička inteligencija u Argentini nakon Drugog svjetskog rata*

16:30 - 16:45 - Pauza za kavu

16:45 - 18:30

IV- Četvrti panel. Metodološki problemi i pitanja s arhivima. Izlaganja i rasprava
(Moderator Josip Papak, mag. hist. et educ. hist)

Prof. dr. sc. Josip Jurčević (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu). *Udbin arhiv o hrvatskim izbjeglicama u Južnu Ameriku*

Doc. dr. sc. Vlatka Lemić (Rukovoditeljica Središnjeg ureda za arhivsku građu Sveučilišta u Zagrebu / Predsjednica ICARUS Hrvatska). *Mogućnosti povezivanja putem suradničkih arhivskih platformi: primjer Topoteke*

Dr. sc. Nenad Bukvić (Hrvatski državni arhiv). *Uloga arhivske službe u evidentiranju i prikupljanju gradiva o iseljeništvu: osvrt na praksu Hrvatskoga državnog arhiva*

Dr. sc. Darija Hofgräff, viša arhivistica (Hrvatski državni arhiv); *Kreiranje baze podataka o iseljeništvu i uloga Hrvatskog državnog arhiva u osmišljavanju strategije povezivanja hrvatske dijaspor*

Viktorija Kudra Beroš, mag. informatol., mag. phil. et ling. (Institut za migracije i narodnosti). *Digitalizirane iseljeničke novine Radnička straža i dokumenta Popis*

Jugoslovenske Naseobine u Punta Arenas – Chile u sklopu Nacionalnog projekta „Hrvatska kulturna baština” – Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Ministarstva kulture

18:30 - 19:30

Kulturni program

Koncert Marije Florencije Celani (Argentina / Hrvatska)

Četvrtak 12. prosinca 2019.

Institut za migracije i narodnosti

Paneli će se održati na španjolskom jeziku ili će se prevoditi

Većina izlaganja će se održati putem videokonferencije

13:00 – 13.15 – Pozdravne riječi

Doc. dr. sc. Marina Perić Kaselj, Ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti

Prof. dr. sc. Juan Carlos Radovich, istraživač i profesor Sveučilišta u Buenos Airesu i Nacionalnog vijeća za znanstveno i tehničko istraživanje

Doc. dr. sc. Brígida Baeza, istraživačica i docentica Nacionalnog sveučilišta u Patagoniji San Juan Bosco i Nacionalnog vijeća za znanstveno i tehničko istraživanje

Dr. sc. María Florencia Luchetti, istraživačica u Znanstvenom zavodu Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

13:15 – 14:30

I -Prvi panel. Migracijski procesi. Rasprave i perspektive. Izlaganja i rasprava
(Moderator mr. sc. Oliver Zambrano Alemán)

Dr. sc. Zdravko Sančević, prof. (Hrvatski odbor za Venezuelu). *Prekomorska emigracija i Dubrovačka Republika*

Dr. sc. Zdravko Sančević, prof. (Hrvatski odbor za Venezuelu). *Dvjesto godina hrvatskih Pavana u Venezueli, 1816. – 2016., pola tisućljeća latinoameričko-hrvatskih odnosa*

Doc. dr. sc. Milan Puh (Sveučilište u São Paulu). *U potrazi za izgubljenim*

iseljeništvom: slučaj Brazila

Prof. dr. sc. Cristian Garay Vera (Sveučilište u Santiagu de Chile); Franklim Colletti, dipl. hist. (Sveučilište u Santiagu de Chile). *Hrvatska migracija u Čileu iz perspektive historiografije*

José Ignacio Bahamondes Zlatar, dipl. hist. i dipl. archeol. (Sveučilište Andesa / Sveučilište Sek- Santiago de Chile). *Hrvatski stadion u Santiagu: Odras hrvatske kulture u Čileu*

Andrés Goldstein, student (Središnje sveučilište u Venezueli). *Hrvati: putovanje po Atlantiku*

14:30 - 16:00

II -Drugi panel. *Procesi poučavanja i učenja hrvatskog jezika i kulture. Izlaganja i rasprava* (Moderator mr. sc. Oliver Zambrano Alemán)

Mr. sc. Oliver Zambrano Alemán, doktorand (Središnje sveučilište u Venezueli). *Četrnaest stoljeća hrvatske povijesti*

Andrea Dorta, studentica (Metropolitansko sveučilište, Caracas Venezuela). *Gubitak hrvatskog jezika kao posljedica prilagodbe proučavan na Hrvatima u Venezueli*

Vanessa Castillo, dipl. hist. (Središnje sveučilište u Venezueli). *Književni krug SineNomine*

Luis Pesquera, dipl. ing. chem. (Središnje sveučilište u Venezueli). *Učenje hrvatskoga i talijanskoga jezika: kratka usporedba iz perspektive govornika španjolskog jezika*

Karen Bauk, dipl. biol., doktorandica (Nacionalno sveučilište u Cordobi). *Mala škola u Cordobi, Kolito*

16:00 - 16:15 - Pauza za kavu

16:15 – 17:45

III -Treći panel. *Migracijski procesi od Hrvatske do Bolivije. Doprinosi hrvatske zajednice razvoju društava primitka. Izlaganja i rasprava* (Moderatorica Tuga Tarle, prof.)

Catalina Mihotek Barragán; Danica Pereira Stambuk; Mara Vallejos Mihotek (Hrvatska zajednica u La Pazu). *Osnovni podaci o migraciji Hrvata u Boliviju i njihovim potomcima, 1890. – 2019.*

Patricia Avila Kuljis, dipl. ing. arch. (Hrvatska zajednica u La Pazu). *Hrvatska*

zajednica u La Pazu i njezina povezanost s virtualnim dijasporskim zajednicama

Danitz Defilippis; Patricia Avila Kuljis, dipl. ing. arch.; Ana María Glasinovic (Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija). *Doprinosi Hrvata u Boliviji*

Silvana Severich Barragán, dipl. anthrop.; Mario Cuba Villarroel (Hrvatska zajednica u La Pazu). *Etnografija Hrvatske zajednice u Boliviji. Sadašnjost i perspektive*

Carol Mónica Calasich Garate, dipl. polit.; Martha Mónica Martinic Arze, dipl. iur. (Hrvatska zajednica u La Pazu). *Politika integracije za promicanje povratka i razvoja u Hrvatskoj*

17:45 – 19:30

IV- Četvrti panel. Kulturne djelatnosti, organizacijski procesi hrvatske zajednice i kulturni identiteti u Južnoj Americi. Izlaganja i rasprava (Moderatorice dr. sc. María Florencia Luchetti i Paula Gadže, dipl. anthrop.)

Prof. dr. sc. Dobrila Djukich Filipovich, (Sveučilište u Zuliji.); Davorin Djukich Ostojic, mag. oec. (Sveučilište u Zuliji.). *Obiteljska fotografija. Tragovi migracijskog sjećanja Hrvata*

Dr. sc. Ivana Hebrang Grgić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu); dr. sc. Ana Barbarić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu). *Nakladnička djelatnost Hrvata u Južnoj Americi - priprema projekta*

Dr. sc. María Florencia Luchetti (Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu); Paula Gadže, dipl. anthrop., doktorandica (Sveučilište u Buenos Airesu). *Hrvati iz Latinske Amerike ili Latinoamerikanci u Hrvatskoj? Iskustva povratne migracije mladih Latinoamerikanaca u Hrvatsku.*

Cristina Solián, dipl. anthrop. (Nacionalno sveučilište u Rosariju). *Etničke asocijacije: teritorij identiteta. Pristupi u okviru udruga imigranata s Balkanskog poluotoka u Rosariju*

Danimiro Pulfer, univ. bacc. polit. (Nacionalno sveučilište u San Martinu / Argentinsko-hrvatski katolički centar „Sveti Nikola Tavelić“). *Učinak raspada država na organizacije njihovih dijaspora. Slučaj jugoslavenske države i hrvatskih organizacija u pokrajini Buenos Aires (1952. – 2012.)*

Darinka Edith Yvania Kihalich Sanchez, dipl. art. (Nacionalna škola dramskih umjetnosti „Guillermo Ugarte Chamorro“). *Ponovno povezivanje*

Graciela Soledad Rušoci, mag. turism. (Sveučilište u Buenos Airesu / Sveučilište u Lanusu). *Analiza dolaska turista iz Argentine u Hrvatsku.*

19:30 – 20:45

V- Peti panel. *Uloga žena u migracijskim procesima. Izlaganja i rasprava*
(Moderatorica Mariana Avril Sesnich Diomeda, dipl. polit.)

Mr. sc. Karen Díaz (Središnje sveučilište u Venezueli). *Hrvatske žene u Venezueli*

Tuga Tarle, prof., doktorandica (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu).
Emancipacija hrvatske žene u čileanskom društvu

Marija Rotim, mag. hist. (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu). *Iseljavanje u Južnu Ameriku - osvrt na kretanje i ulogu žena (1960.-1990.)*

Mariana Avril Sesnich Diomeda, dipl. polit. (Sveučilište u Buenos Airesu). *Uloga žena u migraciji Hrvata u Argentinu*

20:45 - 21:15 –Zaključci, oproštajne riječi i zatvaranje skupa

Doc. dr. sc. Marina Perić Kaselj, Ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti

Dr. sc. María Florencia Luchetti, istraživačica u Znanstvenom zavodu Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

PROGRAMA

Miércoles 11 de diciembre de 2019

Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb, Biblioteca
Todos los paneles se realizarán en croata

9:00 - 9:30 - Inscripción

9:30 - 9:45 - Palabras de bienvenida y apertura del encuentro:

Prof. Dr. Mario Grčević, Decano del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

Dra. Katica Jurčević, directora del Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

Doc. Dra. Marina Perić Kaselj, directora del Instituto de Migración y Estudios Étnicos

9:45 – 11:15

Panel introductorio. *Política cultural croata. La importancia de la cultura como factor de cohesión dentro de la colectividad croata* (Moderadora Lic. Mia Felić)

Prof. Dra. Ivana Franić, Asistente de la Ministra de Ciencia y Educación de la República de Croacia. *Enseñanza y aprendizaje del idioma croata en América del Sur, desafíos para el futuro*

Prof. Darío Magdić, Subsecretario de Estado de la Oficina Central del Estado para los croatas fuera de la República de Croacia *Presentación de los programas de la Oficina para los croatas en el exterior*

Prof. Mijo Marić, director de la Fundación para la Emigración Croata. *Presentación de los programas de la Fundación para los croatas en América del Sur*

Ivan Piteša, Director Autorizado de la Oficina de la OIM en Zagreb. *Posibilidades de cooperación entre la oficina de Zagreb de la OIM y las oficinas de la OIM en América del Sur para la preservación de la cultura croata en los países sudamericanos.*

Lic. Zoran Miočinović, abogado e intérprete de inglés, español, catalán y serbio. *Adquisición de la ciudadanía croata para la diáspora croata a la luz de las*

enmiendas a la Ley de ciudadanía croata

Doc. Dra. Vladimira Rezo; Mateja Glavaš, estudiante (Departamento de Estudios croatas de la Universidad de Zagreb). *Implementación de medidas y realización de actividades destinadas a atraer a los emigrantes croatas y sus descendientes en América del Sur*

11:15 - 11:30 - Coffee Break

11:30 - 13:00

I- Primer panel. Patrimonio cultural croata, identidad y memoria colectiva. Dimensiones nacionales, étnicas, religiosas, literarias, educativas. Presentaciones y debate. (Moderadora Prof. Dra. Marija Benić Penava)

Prof. Dra. Vjekoslava Jurdana (Universidad Juraj Dobrila de Pula); Lic. Radovan Tadej *De nuevo voy a Sudamérica: testimonio del emigrante Pavao Vidas*

Dra. Katica Jurčević (Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb); Dra. Ozana Ramljak (Universidad VERN). *El patrimonio croata de un escritor chileno*

Doc. Dra. Marina Perić Kaselj (Instituto de Migración y Estudios Étnicos); Lic. Mia Felić; Lic. Marija Zelić (Facultad de Filosofía, Universidad de Zagreb). *Comunidades imaginadas y espacios virtuales: un análisis de la diáspora croata en Brasil a través de las redes sociales*

Prof. Tuga Tarle, diplomática, doctoranda (Universidad de Zadar). *Memoria, nostalgia y diáspora*

Lic. y doctorando Josip Papak (Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb). *El papel de la educación formal en la preservación de la memoria colectiva respecto de la contribución de la emigración croata en la creación de la República de Croacia*

Lic. Mark Gjokaj (Investigador independiente). *Contribución a la preservación de la identidad nacional y cultural de los emigrantes croatas en Argentina*

13:00 - 14:00 - Almuerzo

14:00 – 15:00

II- Segundo panel. Procesos de enseñanza y aprendizaje del idioma y la cultura croata. Presentaciones y debate. (Moderadora Lic. Marija Zelić)

Prof. Dra. Ivana Franić (Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb; Mag. Josip Bilić. *El idioma croata en la perspectiva de la preservación de la diversidad lingüística*

Prof. Dra. Ivančica Banković-Mandić (Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb). *Imagen sociofonética de los hablantes sudamericanos de croata como L2*

Dr. Gleb Pilipenko (Instituto de Estudios Eslavos de la Academia Rusa de Ciencias). *Investigación de campo sobre los hablantes de croata en América del Sur*

15:00 - 16:30

III- Tercer panel. Perspectiva histórica y debates historiográficos. Presentaciones y debate. (Moderador Lic. Doctorando Ante Kožul)

Prof. Dra. Marija Benić Penava; estudiante Anja Vlašić (Universidad de Dubrovnik). *Emigración desde la isla de Korčula hacia Sudamérica a finales del siglo XIX y durante las primeras décadas del siglo XX: ejemplos de éxitos empresariales de los nativos de Korčula en Chile*

Dra. Darija Hofgräff (Archivo Estatal Croata); Lic. Vedran Muić (Archivo Estatal Croata) *La emigración de los nativos de Korčula a Brasil: desgracia o seducción*

Dr. Tihomir Zovko (Universidad de Mostar). *Emigración de los croatas de Herzegovina a América del Sur (1886 -1926) (1886 -1926)*

Doc. Dr. Wollfy Krašić (Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb). *Algunas miradas políticas de Vlaho Raić*

Lic. y doctorando Ante Kožul (Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb). *La inteligencia migratoria croata en Argentina después de la Segunda Guerra Mundial*

16:30 - 16:45 - Coffee Break

16:45 - 18:15

IV- Cuarto panel. Problemas metodológicos y cuestiones de archivo. Presentaciones y debate (Moderador Lic. Josip Papak)

Prof. Dr. Josip Jurčević (Departamento de Estudios croatas de la Universidad de Zagreb). *El Archivo de la UDBA sobre los refugiados croatas en América del Sur*

Doc. Dra. Vlatka Lemić (directora de la Oficina Central de Archivos de la Universidad de Zagreb / presidenta de ICARUS Croacia). *Posibilidades de vinculación a través de plataformas de archivo colaborativas: el ejemplo de Topoteka.*

Dr. Nenad Bukvić (Archivo Estatal Croata). *El rol del servicio de archivo en el registro y almacenamiento de material sobre la emigración: una mirada a la*

práctica del Archivo Estatal Croata

Dra. Darija Hofgräff (Archivo Estatal Croata). *Creación de una base de datos sobre la emigración y el rol del Archivo Estatal Croata en el diseño de una estrategia de vinculación con la diáspora croata*

Lic. y doctoranda Victoria Kudra Beroš (Instituto de Migración y Estudios Étnicos). *Digitalización de la publicación La guardia del trabajador (Radnička straža) y del documento Lista de Asentamientos Yugoslavos en Punta Arenas, Chile (Popis Jugoslovenske Naseobine u Punta Arenas, Čile), como parte del Proyecto Nacional "Patrimonio Cultural Croata. Digitalización de materiales de archivo, biblioteca y museo" del Ministerio de Cultura*

18:30 - 19:30

Programa cultural

Concierto de María Florencia Celani (Argentina / Croacia)

Jueves 12 de diciembre de 2019

Instituto de Migración y Estudios Étnicos

Los paneles se realizarán en español o serán traducidos

La mayoría de las presentaciones serán por videoconferencia

13:00 – 13.15 – Palabras de bienvenida

Prof. Dra. Marina Perić Kaselj, directora del Instituto de Migración y Estudios Étnicos

Prof. Dr. Juan Carlos Radovich, investigador y profesor de la Universidad de Buenos Aires y del Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas

Prof. Dra. Brígida Baeza, investigadora y profesora de la Universidad Nacional de la Patagonia San Juan Bosco y del Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas

Dra. María Florencia Luchetti, investigadora del Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

13:15 – 14:30

I- Primer panel. Procesos migratorios Debates y perspectivas. Presentaciones y

debate. (Moderador Mag. Oliver Zambrano Alemán)

Prof. Sančević Zdravko (Comité croata de Venezuela). *Las emigraciones de ultramar y la República de Dubrovnik*

Prof. Sančević Zdravko (Comité croata de Venezuela). *Bicentenario de los Pavan de Croacia en Venezuela, 1816-2016, medio milenio de relaciones hispanoamericanas-croatas*

Prof. Dr. Milan Puh (Universidad de São Paulo). *En busca de la emigración perdida: el caso de Brasil*

Prof. Dr. Cristian Garay Vera (Universidad de Santiago de Chile); Lic. Franklín Colletti (Universidad de Santiago de Chile). *La migración croata en Chile a través de la historiografía*

Lic. José Ignacio Bahamondes Zlatar (Universidad de los Andes / Universidad Sek- Santiago de Chile). *El Estadio Croata de Santiago: Un reflejo de la cultura croata en Chile*

Andrés Goldstein, estudiante (Universidad Central de Venezuela). *Los croatas: un viaje por el Atlántico*

14:30 - 16:00

II- Segundo panel. Procesos de enseñanza y aprendizaje del idioma y la cultura croata
Presentaciones y debate. (Moderador Mag. Oliver Zambrano Alemán)

Mag. y doctorando Oliver Zambrano Alemán (Universidad Central de Venezuela). *Catorce siglos de historia croata*

Andrea Dorta, estudiante (Universidad Metropolitana, Caracas, Venezuela). *La pérdida del idioma croata tras la llegada, como consecuencia de la adaptación, observada en los croatas de Venezuela*

Lic. Vanessa Castillo (Universidad Central de Venezuela). *La peña literaria SineNomine*

Lic. Luis Pesquera (Universidad Central de Venezuela). *Aprendizaje de la lengua croata y la lengua italiana: una sucinta comparación por parte de un hispanohablante*

Lic. y doctoranda Karen Bauk (Universidad Nacional de Córdoba). *Mala Škola Córdoba, Kolito*

16:00 - 16:15 - Coffee break

16:15 – 17:45

III- Tercer panel. Procesos migratorios desde Croacia hacia Bolivia. Contribuciones de la colectividad croata al desarrollo de las sociedades receptoras. Presentaciones y debate. (Moderadora Prof. Tuga Tarle)

Catalina Mihotek Barragán; Danica Pereira Stambuk; Mara Vallejos Mihotek (Asociación Comunidad Croata de La Paz). *Información de básica de la migración croata a Bolivia y su descendencia, 1890-2019*

Lic. Patricia Ávila Kuljis (Asociación Comunidad Croata de La Paz). *La comunidad croata de La Paz y su relación con las comunidades diaspóricas virtuales*

Danitz Defilippis; Lic. Patricia Ávila Kuljis; Ana María Glasinovic (Asociación de Comunidad Croata de La Paz). *Aportes de los croatas a Bolivia*

Lic. Silvana Severich Barragán; Mario Cuba Villarroel (Comunidad Croata de La Paz, Bolivia). *Etnografía de la Comunidad Croata en Bolivia. Actualidad y perspectivas*

Lic. Carol Mónica Calasich Garate; Lic. Martha Mónica Martinic Arze (Asociación Comunidad Croata de La Paz). *Políticas de integración para promover la migración y desarrollo en Croacia*

17:45 – 19:30

IV- Cuarto panel. Actividades culturales, procesos organizativos de la comunidad croata e identidades culturales en América del Sur. Presentaciones y debate (Moderadoras: Dra. María Florencia Luchetti; Lic. Paula Gadže)

Prof. Dra. Dobrila Djukich Filipovich (Universidad de Zulia); Lic. Davorin Djukich (Universidad de Zulia). *La fotografía familiar. Huellas de la memoria migratoria del croata*

Dra. Ivana Hebrang Grgić (Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb); Dra. Ana Barbarić (Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb). *Actividad editorial de los croatas en América del Sur: preparación de proyecto*

Dra. María Florencia Luchetti (Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb); Lic. y doctoranda Paula Gadže (Universidad de Buenos Aires). *¿Croatas de América Latina en Latinoamericanos en Croacia? Experiencias de migración de retorno de jóvenes latinoamericanos a Croacia.*

Lic. Cristina Solián (Universidad Nacional de Rosario). *Asociaciones étnicas: territorios de identidad. Algunos enfoques a partir de asociaciones de inmigrantes de la Península Balcánica en Rosario*

Danimiro Pulfer, estudiante (Universidad Nacional de San Martín / Centro Católico Argentino-Croata Sveti Nikola Tavelić). *Impacto de la desintegración de los estados en las organizaciones de sus diásporas. El caso del estado yugoslavo y las organizaciones croatas de la provincia de Buenos Aires (1952-2012)*

Lic. Darinka Edith Yvania Kihalich Sánchez (Escuela Nacional Superior de Arte Dramático “Guillermo Ugarte Chamorro”). *Reconectar*

Lic. Graciela Soledad Rušoci (Universidad de Buenos Aires / Universidad de Lanús). *Análisis del turismo emisoro argentino en Croacia.*

19:30 – 20:45

V- Quinto panel. *El rol de la mujer en los procesos migratorios. Presentaciones y debate* (Moderadora Lic. Mariana Avril Sesnich Diomeda)

Mag. Karen Díaz (Universidad Central de Venezuela). *Las mujeres croatas en Venezuela.*

Prof. y doctoranda Tuga Tarle (Universidad de Zadar). *Emancipación de la mujer croata en la sociedad chilena*

Lic. Marija Rotim (Departamento de Estudios croatas de la Universidad de Zagreb). *La emigración a América del Sur: una revisión del movimiento y el papel de las mujeres (1960-1990)*

Lic. y maestranda Mariana Avril Sesnich Diomeda (Universidad de Buenos Aires). *El rol de las mujeres en la migración croata hacia la Argentina*

20:45 - 21:15 – Conclusiones, palabras de despedida y clausura del encuentro

Prof. Dra. Marina Perić Kaselj, directora del Instituto de Migración y Estudios Étnicos

Dra. María Florencia Luchetti, investigadora del Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

SAŽECI IZLAGANJA

RESUMENES DE PONENCIAS

Poučavanje i proučavanje hrvatskoga jezika u Južnoj Americi, izazovi za budućnost

Enseñanza y aprendizaje del croata en América del Sur, desafíos para el futuro

Izv. prof. dr. sc. Ivana Franić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb

ivana.franic@mzo.hr

Ključne riječi: poučavanje, proučavanje, hrvatski, jezik, Južna Amerika

Palabras clave: enseñanza, aprendizaje, cultura, idioma, América del Sur

U radu ćemo se osvrnuti na postojeće stanje u poučavanju i proučavanju hrvatskoga jezika u zemljama Južne Amerike. Poučavanje hrvatskoga jezika podupire se u okviru sustava i mreže hrvatske nastave u inozemstvu kao i na razini lektorata hrvatskoga jezika u dvije države, Argentini i Čileu. Postoje i mnoge inicijative poučavanja hrvatskoga jezika pri zajednicama bez adekvatne stručne potpore, međutim, u izostanku jače institucionalne potpore ipak daju rezultate u smislu postojanja kakve-takve organizirane jezične poduke na području djelovanja dotičnih hrvatskih zajednica, što ni izdaleka nije dostatno s obzirom na sadašnje potrebe za učenjem jezika.

Lektorirati hrvatskoga jezika samim svojim postojanjem i djelovanjem na južnoameričkim sveučilištima daju hrvatskomu jeziku potrebnu vidljivost i prepoznatljivost, ali ne uvijek i poželjan i potreban status akademskoga predmeta s valorizacijom na akademskoj razini. Kada je pak u pitanju proučavanje hrvatskoga jezika, sadašnje stanje ne pokazuje rezultate u smislu postojanja dostatnoga opisa rasprostranjenosti hrvatskoga jezika na južnoameričkim prostorima, njegova jasnijega lingvističkoga statusa, osobito njegove sociolingvističke dimenzije. Stoga će se problematizirati mogući pristupi i potrebne inicijative kojima bi se potaknulo očuvanje hrvatskoga jezika kao nasljednoga jezika hrvatskih govornika koji su dijelom ukupnoga korpusa govornika hrvatskoga jezika. Jednako tako, iznijet će se i prijedlozi za sveukupno osnaženje hrvatskoga jezika s obzirom na potrebe, a u svrhu valorizacije znatnoga povratničkoga potencijala, osobito među mlađim pripadnicima iseljeništa. Istaknut će se i potreba obnove uspješnih projekata institucionalne potpore poučavanju jezika, a takav je bio višestruko koristan projekt Hola kao suradni projekt institucija iz domovine i hrvatske zajednice u iseljeništvu.

En este trabajo echaremos un vistazo al estado existente de la enseñanza y el aprendizaje del idioma croata en los países sudamericanos. La enseñanza del idioma croata se sostiene

en el marco de un sistema y una red de clases de croata en el exterior, así como a nivel de lectorados de lengua croata en dos países, Argentina y Chile. También existen varias iniciativas de aprendizaje del idioma croata a través de las comunidades sin un apoyo profesional adecuado; sin embargo, y a falta de un mayor apoyo institucional, se obtienen resultados en el sentido de la existencia de una enseñanza de idiomas relativamente organizada en el campo de actividades de las mencionadas comunidades croatas, lo que se encuentra lejos de ser suficiente dadas las necesidades actuales de aprendizaje del idioma.

La sola existencia y actividad de los lectorados de idioma croata en las universidades sudamericanas le otorgan a la lengua reconocimiento y “visibilidad”, pero no siempre el estatus académico deseado y necesario que le permita valorizarse a ese nivel institucional. Cuando se trata del aprendizaje del idioma croata, el estado actual no refleja resultados en términos de la existencia de una descripción lo suficientemente exhaustiva de la distribución de la lengua croata en el territorio sudamericano, su clarificación de estado lingüístico y particularmente sus dimensiones sociolingüísticas. Por lo tanto, se problematizarán posibles enfoques y se considerarán iniciativas necesarias con las cuales se podría impulsar la preservación de la lengua croata como lengua hereditaria de los hablantes croatas, quienes forman parte del corpus total de los hablantes de la lengua croata. De igual manera, han de exponerse propuestas para el fortalecimiento general de la lengua croata con respecto a las necesidades, y a fin de valorizar el significativo potencial de los retornados, en especial de los miembros más jóvenes. Se resaltarán la necesidad de renovar los proyectos exitosos de apoyo institucional en la enseñanza de la lengua, como el proyecto Hola, que ha proporcionado múltiples beneficios como proyecto de cooperación institucional entre la patria y las comunidades croatas en el exterior.

Stjecanje hrvatskog državljanstva za hrvatsku dijasporu u svjetlu izmjena Zakona o hrvatskom državljanstvu

Acceso a la ciudadanía croata para la diáspora croata en vista de la enmienda de la Ley de Ciudadanía Croata

Zoran Miočinović, dipl. iur., sudski tumač za engleski, španjolski, katalonski i srpski jezik / abogado e intérprete jurado para los idiomas inglés, español, catalán y serbio

zoran.miocinovic@optinet.hr; info@odvjetnik-zoran-miocinovic.hr

Ključne riječi: državljanstvo, hrvatski, zakon, dijaspora, emigracija

Palabras clave: ciudadanía, croata, ley, diáspora, emigración

28. lipnja 1991. (NN 53/91) , Republika Hrvatska je usvojila novi Zakon o hrvatskom državljanstvu koji je u čl. 11. (iseljenici) i 16. (pripadnici hrvatskog naroda izvan RH) po prvi put predvidio mogućnost stjecanja državljanstva za hrvatsku dijasporu. Izmjena zakona iz 2011. ograničila je stjecanje hrvatskog državljanstva na potomke u trećem stupnju ravne linije (praunuci) i stjecanje se uvjetovalo polaganjem ispita hrvatskog jezika i kulture za starije od 60 godina. To se pokazalo kako nepremostiva prepreka za mnoge, jer većina kandidata ne govori hrvatski jezik.

24. listopada 2018, Vlada Republike Hrvatske poslala je u obavezno javno savjetovanje izmjene zakona koje bi mogle imati vrlo velike pozitivne posljedice na hrvatsku dijasporu koja se procjenjuje na oko 2 milijuna ljudi od kojih, između jedne četvrtine i jedne petine, živi u zemljama španjolskog i portugalskog govornog područja.

Izmjena zakona između ostaloga predviđa ukidanje ograničenja stupnja srodstva i ispit iz jezika i kulture čime bi se hrvatskoj dijaspori širom otvorila vrata za stjecanje hrvatskog državljanstva u cilju ublažavanja ogromnog problema raseljavanja koje je u Hrvatskoj od ulaska u Europsku uniju poprimilo vrlo zabrinjavajuće razmjere.

Od 1. siječnja 1992. do 31. prosinca 2017., 1.088.662 osoba od kojih samo 20.489 članova dijaspore steklo je hrvatsko državljanstvo . Jednostavnost stjecanja hrvatskog državljanstva u svjetlu predloženih izmjena i članstvo u Europskoj uniji predstavljaju ogroman potencijal i izvrsnu mogućnost za privlačenje dijaspore iz cijelog svijeta, naročito iz latinoameričkih zemalja gdje je ekonomsko-politička situacija u odnosu na Hrvatsku svakim danom lošija i gdje su veliki broj hrvatskih potomaka ugledni članovi svojih zajednica s veoma značajnim ekonomskih, kulturnim i ljudskim kapitalom.

El 28 de junio de 1991 (NN 53/91)¹, Croacia adoptó una nueva Ley de Ciudadanía

¹ - NN - BOE (Boletín oficial de estado)

(*nacionalidad*) Croata que en su art. 11 (emigrantes) y 16 (croatas étnicos fuera de Croacia) por vez primera posibilitó el acceso a la ciudadanía a la diáspora. La enmienda de 2011 limitó el acceso a la ciudadanía a los descendientes de tercer grado en línea recta (bisnietos), y se condicionó con la aprobación de un examen del idioma y de la cultura croata para los menores de 60 años. Eso fue una barrera insalvable para muchos ya que la gran mayoría de los candidatos no habla el croata.

El 24 de octubre de 2018, el Gobierno mandó a la obligatoria discusión pública la nueva enmienda² que puede tener repercusiones positivas enormes a la diáspora que se estima en unos 2 millones de personas de los cuales entre una cuarta y quinta parte vive en países de habla hispana y lusófona.

La enmienda prevé entre otros, suprimir el límite de grado de parentesco y el examen, y así abrir ampliamente la puerta de acceso a la ciudadanía a la diáspora con el fin de paliar el tremendo problema actual de la emigración que desde el acceso croata a la Unión Europea alcanzó niveles extremadamente preocupantes.

Desde 1 de enero de 1992 hasta 31 de diciembre de 2017, 1.088.662 personas de los cuales tan solo 20.489 pertenecientes a diáspora recibieron la ciudadanía croata³. La facilidad de acceso con la enmienda propuesta y la afiliación a la UE representan un enorme potencial y una excelente posibilidad de atraer la diáspora de todo el mundo, sobre todo de los países latinoamericanos donde la situación política y económica está siendo cada día peor que en Croacia y donde muchos de los croatas son miembros distinguidos de sus comunidades con un gran capital económico, cultural y humano.

² “e-savjetovanja” del Gobierno croata disponible en esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=9171,

³ “e-savjetovanja” del Gobierno croata disponible en esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=9171, Capítulo II “Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom te posljedice koje će donošenjem zakona proisteći”.

Ostvarivanje mjera i aktivnosti privlačenja hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka iz Južne Amerike

Consecución de medidas y actividades de atracción dirigidas a los emigrantes croatas y sus descendientes de América del Sur

Mateja Glavaš, univ. bacc. comm. et hist.

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

mglavas@hrstud.hr

Doc. dr. sc. Vladimira Rezo

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

vrezo@hrstud.hr

Ključne riječi: mjere, aktivnosti, privlačenje, studenti, znanstvenici

Palabras clave: medidas, actividades, atracción, estudiantes, científicos

Prema članku 10. Ustava, Republika Hrvatska štiti prava i interese svojih državljana koji žive ili borave u inozemstvu i promiče njihove veze s domovinom. Na temelju toga 2011. godine donesena je Strategija o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, a potkraj iste godine usvojen je Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Time je stvorena pravna i institucionalna osnova za izgradnju i razvoj bliskih veza između iseljenika i domovine. U okviru Zakona propisani su nositelji odnosa i suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te su, između ostalog, uređeni načini suradnje, kao i mjere i aktivnosti pri povratku i useljavanju hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka. Među propisanim mjerama posebna mjesta pripadaju omogućavanju povratka i privlačenju učenika, studenata i znanstvenika hrvatskoga podrijetla te olakšavanju povratka umirovljenika i drugih osoba. Naš je cilj ispitati rad službenih tijela koja su nositelji suradnje u odnosu na učenike, studente, znanstvenike, umirovljenike i druge osobe iz Južne Amerike, odnosno predstaviti mjere i aktivnosti koje su poduzete kako bi se olakšao proces njihova povratka, školovanja i znanstvene djelatnosti. Isto tako, namjera je ovoga rada prezentirati primjere dobre prakse i integracije navedenih skupina, ali i ukazati na nedostatke i propuste pri implementaciji Zakona, odnosno Strategije.

De acuerdo con el Artículo 10 de la Constitución, la República de Croacia protege los

derechos e intereses de los ciudadanos que viven o residen en el extranjero y promueve sus lazos con la patria. Sobre esta base, en el año 2011 se adoptó la Estrategia sobre las relaciones entre la República de Croacia y los croatas en el exterior y al final del mismo año se aprobó la Ley de relaciones entre la República de Croacia y los croatas en el exterior. Con ello se creó la base legal e institucional para construir y desarrollar lazos estrechos entre los emigrados y la patria. En el marco de la Ley están prescriptos los titulares de las relaciones y la cooperación con los croatas en el exterior y, entre otras cosas, reguladas las formas de cooperación, así como las medidas y actividades para el retorno y la inmigración de los emigrantes croatas y sus descendientes. Entre las medidas prescritas, ocupan un lugar especial posibilitar el retorno y la atracción de estudiantes y científicos de origen croata y facilitar el retorno de los jubilados y otras personas. Nuestro objetivo es examinar el trabajo de los organismos oficiales responsables de la cooperación con estudiantes, científicos, jubilados y otras personas de América del Sur, y presentar las medidas y actividades emprendidas para facilitar el proceso de regreso, la educación y las actividades científicas. Además, el propósito de este trabajo es presentar ejemplos de buenas prácticas e integración de los grupos mencionados, pero también señalar las deficiencias y omisiones en la implementación de la Ley, o la Estrategia.

Opet idem u Južnu Ameriku: svjedočanstvo iseljenika Pavla Vidas

De nuevo voy a Sudamérica: testimonio del emigrante Pavao Vidas

Izv. prof. dr. sc. Vjekoslava Jurdana

Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli / Universidad Juraj Dobrila de Pula

vjurdana1@gmail.com; vjurdana@unipu.hr

Radovan Tadej, dipl. iur.

nezavisni istraživač / investigador independiente

radovan.tadej@sskh.hr

Ključne riječi: Pavao Vidas, Južna Amerika, hrvatsko iseljeničtvo, Hreljin, književnost

Palabras clave: Pavao Vidas, América del Sur, emigración croata, Hreljin, literatura

Pavao Vidas (Hreljin, 1858.- Hreljin, 1928.) bio je hrvatski iseljenik prve generacije. Iz svojega rodnoga mjesta Hreljin u Hrvatskom primorju odlazio je u svijet tijekom cijeloga svojega života. Više je puta odlazio i u različite zemlje Južne Amerike. Pred kraj svojega života napisao je opsežan Životopis u kojem je detaljno i autentično opisao svoja putovanja i boravak u različitim dijelovima svijeta. U ovom se radu prikazuju dijelovi toga Životopisa koji se odnose na Vidasova putovanja i boravke na prostorima Južne Amerike. Pavao Vidas je slikovito, živopisno i autentično opisao prvi svoj boravak od 1883. do 1889. u Argentini (Buenos Aires, Tandil) i Brazilu (Rio de Janeiro, Santos, Sao Paulo, Campinas). Godine 1906. Vidas opet odlazi u Argentinu, u lučki grad Bahía Blanca te ponovo u Tandil. Godine 1914. Pavao Vidas još jednom odlazi u Južnu Ameriku, i to u Panamu i Peru. Putuje Venezuelom, Kostarikom, Panamom (gdje kratko radi na Panamskom kanalu). Zatim boravi u peruanskom gradu Callao, Limi, Cero de Pasco, Matucani, i rudniku Marococha. U ovom se radu, osim činjenica o onodobnim načinima, putevima i ciljevima hrvatske odselidbe, analiziraju i prikazuju načini književno-umjetničkog oblikovanja autentičnoga iseljeničkoga svjedočanstva. Rukopis Pavla Vidas jedinstven je dokument i iznimno kultur(al)no otkriće o hrvatskoj iseljeničkoj književnosti prvoga razdoblja. U književnoteorijskom ključu rukopis Pavla Vidas promatra se u ovom radu kao složen tekst koji je temeljno ostvaren u žanru autobiografije, ali značajno i kao putopis te pustolovni roman, a sve u diskursu pučkog književnog fenomena.

Paul Vidas (Hreljin, 1858-Hreljin, 1928) fue un emigrante croata de primera generación. Desde su ciudad natal, Hreljin, en el litoral croata, viajó por el mundo durante toda su

vida. Muchas veces partió rumbo a diferentes países de América del Sur. Hacia el final de su vida, escribió una extensa biografía en la que describió detallada y auténticamente sus viajes y su estancia en diferentes partes del mundo. En este trabajo se presentan partes de esa biografía relacionadas a los viajes y estadías de Vidas en los territorios de América del Sur. Pavao Vidas describió de una manera pintoresca, vívida y auténtica su primera estancia de 1883 a 1889 en Argentina (Buenos Aires, Tandil) y Brasil (Río de Janeiro, Santos, San Pablo, Campinas). En 1906 Vidas vuelve a ir a Argentina, a la ciudad portuaria de Bahía Blanca y nuevamente a Tandil. En 1914 Pavao Vidas parte una vez más a Sudamérica, específicamente a Panamá y Perú. Viaja por Venezuela, Costa Rica y Panamá (donde trabaja brevemente en el Canal de Panamá). Luego reside en las ciudades peruanas de Callao, Lima, Cerro de Pasco, Matucani y la mina Marococha. En este trabajo, además de los modos, formas y objetivos de la emigración croata de antaño, se analizan y presentan las formas literario-artísticas de este auténtico testimonio emigrante. El manuscrito de Pavao Vidas es un documento único y un descubrimiento cultural excepcional de la literatura emigrante croata del primer período. En clave de teoría literaria, el manuscrito de Pavao Vidas se considera en este trabajo como un texto complejo, realizado básicamente en el género de la autobiografía, pero también significativo como un libro de viajes y una novela de aventuras, todo en un discurso de fenómeno literario popular.

Hrvatska baština čileanskog pisca

El patrimonio croata de un escritor chileno

Dr. sc. Katica Jurčević

Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

kjurcevic@hrstud.hr

Dr. sc. Ozana Ramljak

Veleučilište VERN / Universidad VERN

ozana.ramljak@vern.hr

Ključne riječi: identitet, književnost, Čile, Škrmeta

Palabras clave: identidad, literatura, Croacia, Chile, Skármeta

Među zemljama Latinske Amerika Čile se izdvaja iznimnom književnom produkcijom književnika hrvatskog podrijetla. Jedan od najistaknutijih među njima, Antonio Skármeta Vranicic (izvorno Škrmeta), unuk hrvatskih doseljenika iz Bobovišća na Braču, rođen 1940. godine u Antofagasti, obilježio je i čileansku i hrvatsku književnost, koja se naziva iseljeničkom, a svojim se djelima upisao i na mapu svjetske književne baštine. U izlaganju će se istražiti hrvatska sastavnica njegova osobnog i književnog identiteta te veze koje su, sa svjesnom ili nesvjesnom namjerom, uspostavljene između Skarmete i Hrvatske.

Entre los países latinoamericanos, Chile se destaca por su excepcional producción literaria de escritores de ascendencia croata. Uno de los más destacados entre ellos, Antonio Skármeta Vranicic (originalmente Škrmeta), nieto de inmigrantes croatas de Bobovišća en Brač, nacido en 1940 en Antofagasta, ha marcado tanto la literatura chilena como la croata, la cual se llama literatura emigrante, y con sus obras ha ingresado en el mapa del patrimonio literario mundial. En la ponencia se investigará el componente croata de su identidad personal y literaria y las conexiones establecidas, con intención consciente o inconsciente, entre Skármeta y Croacia.

Entre los países latinoamericanos, Chile se destaca por su excepcional producción literaria de escritores de ascendencia croata. Uno de los más destacados entre ellos, Antonio Skármeta Vranicic (originalmente Škrmeta), nieto de inmigrantes croatas de Bobovišća en Brač, nacido en 1940 en Antofagasta, ha marcado tanto la literatura chilena

como la croata, la cual se llama literatura emigrante, y con sus obras ha ingresado en el mapa del patrimonio literario mundial. En la ponencia se investigará el componente croata de su identidad personal y literaria y las conexiones establecidas, con intención consciente o inconsciente, entre Skármeta y Croacia.

Zamišljene zajednice i virtualni prostori: Analiza hrvatske dijaspore u Brazilu kroz društvene mreže

Comunidades imaginadas y espacios virtuales: Un análisis de la diáspora croata en Brasil a través de las redes sociales

Doc dr.sc. Marina Perić Kaselj

Znanstvena suradnica na Insitutu za migracije i narodnosti / Investigadora en el Instituto de Migración y Estudios Étnicos

marina.Peric@imin.hr

Mag. soc. et mag. ethnol. et anthrop. Mia Felić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb

miafelic@gmail.com

Mag. phil. et mag. soc. Marija Zelić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb

marijazelic1412@gmail.com

Ključne riječi: virtualna dijasporska zajednica, Brazil, Hrvatska, kiberprostor, zamišljena zajednica

Palabras clave: comunidad diaspórica virtual, Brasil, Croacia, ciberespacio, comunidad imaginada

Cilj ovog rada je analiza diskursa virtualnog kiberprostora društvenih mreža hrvatske dijasporske zajednice u Brazilu. Istraživanje je usmjereno prema konceptu virtualne dijasporske zajednice kao relativno novog oblika društvenosti koji se bazira na etničkom i nacionalnom identitetskom aspektu unutar polja društvenih mreža poput Facebooka. Online translokalne i transnacionalne zajednice otkrivaju se kao suvremeni oblici postmodernih modela udruživanja, koji izlaze izvan vremensko-prostornih okvira. Promišljajući koncept Andersonove „zamišljene zajednice“, dijasporska virtualna udruženja otkrivaju se kao trostruka medijacija ovog procesa, budući da se nacionalni identitet reflektira kroz trostruku prizmu: najprije kroz klasični modul zamišljanja domovine *unutar domovine*, zatim kroz iseljeničku perspektivu i konačno kroz element kiberprostora. Relevantnost Andersonove teze u poimanju (*online* i *offline*) dijasporskih

zajednica izvire iz nužnosti prepoznavanja tih zajednica kao onih koje konstantno perpetuiraju imaginarij „hrvatskih” kulturnih, etničkih, vjerskih, nacionalnih i drugih obilježja radi vlastitog samoodržanja. Svrha rada jest istražiti načine ispoljavanja kulturnih i etničkih obrazaca (na primjeru brojnih udruženja i organizacija hrvatske dijaspare u Brazilu) unutar kiberprostora, odnosno društvenih mreža. Rezultati ove analize služe kao polazište u osvjetljavanju i razumijevanju profiliranja hrvatske dijasporske zajednice u Brazilu, koje mogu poslužiti za daljnja istraživanja migracijskih procesa između Republike Hrvatske i Južne Amerike. Istraživanje se bazira na etnografskoj kvalitativnoj metodi koja uključuje virtualan oblik sudjelovanja s opažanjem kao i intervju s odabranim članovima hrvatske dijasporske zajednice u Brazilu.

El objetivo de este trabajo es el análisis del discurso de las redes sociales del ciberespacio virtual de la comunidad diaspórica croata en Brasil. La investigación se centra en el concepto de comunidad virtual diaspórica como forma relativamente nueva de sociabilidad basada en el aspecto étnico y nacional de la identidad dentro del campo de las redes sociales como Facebook. Las comunidades translocales y transnacionales *online* se revelan como formas contemporáneas de modelos de asociación posmodernos, que van más allá de los marcos temporo-espaciales. Al reflexionar sobre el concepto de "comunidad imaginada" de Anderson, las asociaciones virtuales diaspóricas se revelan como una triple mediación de este proceso, ya que la identidad nacional se refleja a través de un prisma triple: primero, a través del módulo clásico de la patria imaginada *dentro de la patria*, luego, a través de la perspectiva de los emigrantes y, finalmente, a través del elemento del ciberespacio. La relevancia de la tesis de Anderson en la comprensión (*online* y *offline*) de las comunidades diaspóricas surge de la necesidad de reconocer a estas comunidades como aquellas que perpetúan constantemente el imaginario de las características culturales, étnicas, religiosas, nacionales, etc. "croatas" para su propia conservación. El propósito del trabajo es investigar las formas de manifestación de patrones culturales y étnicos (como lo demuestran numerosas asociaciones y organizaciones de la diáspora croata en Brasil) dentro del ciberespacio o las redes sociales. Los resultados de este análisis sirven como punto de partida para iluminar y comprender el perfil de la comunidad diaspórica croata en Brasil, que puede dar lugar a futuras investigaciones de los procesos migratorios entre la República de Croacia y América del Sur. La investigación se basa en una metodología cualitativa etnográfica que incluye una forma virtual de observación participante, así como entrevistas a miembros seleccionados de la comunidad diaspórica croata en Brasil.

Memorija, nostalgija i dijaspora

Memoria, nostalgia y diáspora

Tuga Tarle, prof., doktorandica

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios croatas de la Universidad de Zagreb

tugatarle@gmail.com

Ključne riječi: dijasporski identiteti, memorija, emocionalna transnacionalnost, korijeni, nostalgija

Palabras clave: identidades de la diáspora, memoria, transnacionalidad emocional, raíces, nostalgia

Predmet ovog rada je uloga sjećanja u životu iseljenika tijekom procesa tranzicije u novu društvenu sredinu, u stvaranju novih odnosa unutar obiteljske zajednice i šire društvene formacije koja prolazi iskustva prilagodbe, osjećaja "u procjepu", otuđenosti i odsutnosti iz svijeta života. U takvom kontekstu, memorija snabdjeva iseljenika sadržajima koji potiču nostalgiju za domom pružajući mu iskustvo boli i emotivnoga gubitka ili pak utjehu i nadu u bolje sutra, ovisno o veličini gubitka i sposobnosti naravi svakoga pojedinca da se prilagodi ili prepusti osjećaju beznada. Na podlozi teorijskih promišljanja brojnih autora (Rishma Dunlop, Anh Hua, Kecig Tölöyana Starobinskog) i osobnog iskustva donose se narativi iseljenika, njihovi autentični zapisi i djela kao dokumentacijski materijal o ulozi emocija u razvijanju mita o povratku, te o stvaranju metanarativa o žrtvovanju i posebnoj misiji u odnosu na zemlju odselidbe. Sjećanje i s njime povezana nostalgija igraju ključnu ulogu u stvaranju i organiziranju etničkih enklava i dijasporskih institucija, utječu na njihovu internu dinamiku, ali i na suodnos s pripadnicima mainstreama kao i na ekonomski i politički status njihovih članova. Većinom iseljenik prolazi kroz nekoliko faza prilagodbe novom okruženju počevši od prvotnog oduševljenja do kritičkog samopropitivanja, pobune i na kraju rezignacije. Toj problematici znanost još nije posvetila osobitu pozornost iako bi psiholozi i psihoterapeuti mogli posvjedočiti o brojnim problemima psihičke prirode koji su posljedica izloženosti prevelikim emotivnim iskušenjima s kojima se mora nositi iseljenik. O tome govori i činjenica da znanost poznaje pojam dijasporskih identiteta. Suvremeni "iseljenici" pod utjecajem globalizacije i novih tehnologija ne osjećaju tako duboke frustracije kao njihovi prethodnici. Međutim, znanost tek treba odgovoriti na pitanje posljedica iskorijenjenosti suvremenih nomada koji pod utjecajem tehnološkog napretka i razvoja sredstava komunikacija naoko lakše ostvaruju emotivni balans s novom okolinom, ako je istinska komunikacija još uopće moguća.

Este trabajo tiene como objeto resaltar el rol de los recuerdos en la vida de los emigrantes durante el proceso de transición a un nuevo entorno social, la creación de nuevas relaciones dentro de las comunidades familiares y formaciones sociales más amplias, y todo lo que atraviesan durante su experiencia de adaptación; el sentimiento ambivalente de estar “entre dos fuegos”, la enajenación y la ausencia del mundo de la vida. En un contexto así, la memoria suministra al emigrante contenidos que evocan nostalgia por la patria, provocando una experiencia de dolor y pérdida emocional, a la vez que de sentimientos de consuelo y esperanza en un mañana mejor. El poder adaptarse y desprenderse de los sentimientos de angustia y desolación depende del tipo de pérdida que se haya sufrido y de las capacidades y naturaleza propia de cada individuo. Sobre la base de las consideraciones teóricas de numerosos autores (Rishma Dunlop, Anh Hua, Kecig Tölöyana Starobinskog), y a partir de la experiencia personal, se presenta una narrativa de los emigrantes, sus registros auténticos y obras como material documental sobre el rol de las emociones en el desarrollo del mito del retorno y sobre la creación de una meta narrativa sobre el sacrificio y la misión especial en relación con el país al que se trasladaron. El recuerdo, y la nostalgia que lo acompaña, juegan un rol determinante en la creación y organización de los enclaves étnicos y las instituciones de la diáspora; influyen en su dinámica interna y en la interrelación con los pertenecientes a la corriente principal, así como también en el estado económico y político de sus miembros. La mayoría de los inmigrantes pasa por varias etapas de ajuste al nuevo entorno, comenzando por el entusiasmo inicial, la autorreflexión crítica, la rebelión y finalmente la resignación. La ciencia aún no le ha dedicado especial atención a esta problemática a pesar de que psicólogos y psicoterapeutas pueden dar testimonio de los numerosos problemas de naturaleza psíquica que son el resultado de la exposición a los grandes desafíos emocionales con los cuales debe lidiar el emigrante. El hecho de que la ciencia reconozca el fenómeno de la identidad de la diáspora da cuenta de su importancia. Los "emigrantes" modernos, influenciados por la globalización y las nuevas tecnologías, no sienten frustraciones tan profundas como las que sintieron sus predecesores. Sin embargo, la ciencia todavía tiene que responder a la cuestión de las consecuencias del desarraigo de los nómadas modernos, quienes bajo la influencia del progreso tecnológico y del desarrollo de los medios de comunicación, parecen alcanzar más fácilmente un equilibrio emocional con el nuevo entorno, si es que la verdadera comunicación aún resulta posible.

Uloga formalnoga obrazovanja u očuvanju kolektivnoga sjećanja na doprinos hrvatskoga iseljništva u stvaranju Republike Hrvatske

El papel de la educación formal en la preservación de la memoria colectiva respecto de la contribución de los emigrantes croatas a la creación de la República de Croacia

Josip Papak, mag. hist. et educ. hist., doktorand

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

jpapak@hrstud.hr

Ključne riječi: hrvatsko iseljništvo, stvaranje Republike Hrvatske, analiza sadržaja, osnovne i srednje škole, udžbenici povijesti.

Palabras clave: emigración croata, creación de la República de Croacia, análisis de contenido, escuelas primarias y secundarias, libros de texto de historia

Prema Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje „Kolektivno sjećanje skup je uspomena što ga dijeli određena zajednica.. krhak plod trenutnoga konsenzusa“. Za uspostavu smisla i dugoročnosti sjećanja, formalno obrazovanje jedno je od ključnih aktera zato što ono pruža zalihu znanja kojom učenici uče biti aktivni sudionici društva. Upravo zbog spomenute, kraće elaboracije, cilj ovoga rada jest istražiti u kojoj se mjeri, u formaliziranim dimenzijama obrazovanja, obuhvaća znanje o doprinosu hrvatskoga iseljništva u stvaranju Republike Hrvatske. Konkretnije, u ovome radu istraživala se zastupljenost tematiziranja doprinosa hrvatskoga iseljništva u udžbenicima povijesti osmih razreda osnovnih škola te četvrtih razreda gimnazijskih programa srednjih škola. Analizom sadržaja obuhvaćeni su isključivo udžbenici povijesti koji su propisani od strane (nadležnoga) Ministarstva obrazovanja i znanosti. Analiza sadržaja bila je (uz osnovnu kvantitativnu dimenziju) i kvalitativnoga tipa u kojoj se pažnja posvetila analizi načina na koje se (ako se uopće) tema doprinosa hrvatskoga iseljništva u stvaranju Republike Hrvatske javlja u udžbenicima povijesti. Rezultati istraživanja pokazali su kako među izdavačkim kućama postoji različita pažnja posvećena ovoj temi unutar strukture njihova udžbenika. U nastavku rada, dijalektički se pristupa ovom kroz osnovna pitanja; gubi li se ovime kolektivna razina sjećanja na doprinose hrvatskoga iseljništva ili se ta forma prebacuje na druge dimenzije sekundarne socijalizacije? Kakve su moguće posljedice istiskivanja ovoga sjećanja iz formalnih dimenzija obrazovanja?

De acuerdo con el Instituto de lengua y lingüística croata, "La memoria colectiva es una colección de recuerdos que comparte una comunidad determinada... frágil fruto del consenso actual". A la hora de establecer memorias significativas y a largo plazo, la

educación formal cumple un rol clave, ya que proporciona un reservorio de conocimientos con los cuales los estudiantes aprenden a ser participantes activos en la sociedad. Precisamente debido a lo mencionado, aunque con menos elaboración, el objetivo de este trabajo es investigar en qué medida, en las dimensiones de la educación formal, se incluye el conocimiento sobre la contribución de la emigración croata en la creación de la República de Croacia. Más específicamente, en el presente estudio se investigó la representación del tema de la contribución de los emigrantes croatas en libros de historia de octavo grado de la escuela primaria y cuarto grado de la escuela secundaria. Se analizaron únicamente los contenidos de libros de historia avalados por el Ministerio de Educación y Ciencia. El análisis de contenido fue (junto a una dimensión básica cuantitativa) también de tipo cualitativo, prestando atención al análisis de las formas en las que se trató (si es que se trató) el tema de la contribución de la emigración croata en la creación de la República de Croacia en los mencionados libros de historia. Los resultados de la investigación mostraron que entre las casas editoriales existen diferentes niveles de atención dedicados a este tema, dentro de la estructura de sus libros de texto. De aquí en adelante, esto se abordará con un enfoque dialéctico a través de preguntas básicas; ¿se pierde con esto el nivel colectivo de la memoria de las contribuciones de la emigración croata, o esta forma se transfiere a otras dimensiones de la socialización secundaria? ¿Cuáles son las posibles consecuencias del desplazamiento de esta memoria de la dimensión formal de la educación?

Doprinos očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta hrvatskih iseljenika u Argentini

Contribución a la preservación de la identidad nacional y cultural de los emigrantes croatas en Argentina

Mark Gjokaj, spec. polit., dipl oec.

Neovisni istraživač / Investigador independiente

markko54@gmail.com

Ključnih riječi: Hrvatski iseljenici, Argentina, Radovan Latković. nacionalni identitet, kulturni doprinos

Palabras clave: Emigrantes croatas, Argentina, Radovan Latković, identidad nacional, contribución cultural.

U radu govorimo o doprinosu hrvatskih iseljenika u očuvanju nacionalnog/etničkog i kulturnog identiteta. Obuhvaćamo iseljavanje Hrvata koji su emigrirali iz raznih krajeva Hrvatske u Južnu Ameriku, a najviše u Argentinu gdje prema procjenama danas ima 200-500 tisuća Hrvata i potomaka hrvatskih iseljenika. Obrađujemo fenomen lančanih migracija i prostora useljavanja. U Argentini su hrvatski iseljenici radili na plantažama, lukama i na brodovima dok je Peru bio privlačan poglavito za Dubrovčane zbog trgovine i rudarstva. Iseljavanje Hrvata odvijalo se u različitim fazama: započelo je u XVIII. stoljeću, potom jedan val sredinom XIX st. i tijekom XX st. - nakon 1918.godine, i tijekom i nakon 1945. godine. Iako očuvanje nacionalnog/etničkog identiteta možemo pratiti već u doba prvog masovnog iseljavanja (krajem 19. st.) naglasak u ovom radu biti će na razdoblje nakon Drugoga svjetskoga rata. To je razdoblje značajno iz više razloga: na razini iseljavanja iz Jugoslavije hrvatski iseljenici bili su najbrojniji, većina njih bila je u kategoriji političkih emigranata koji su u značajnom broju bili visokoobrazovani. U glavnom gradu Argentine Buenos Airesu osnivaju različita kulturna, politička, umjetnička društva: hrvatsko-argentinske kulturne udruge, političke udruge/stranke poput Hrvatskog narodnog vijeća. Pokrenuli su i veći broj novina na hrvatskom i španjolskom jeziku. Od 1956.-1989. godine izlazi „Slobodna riječ“, mjesečnik za suvremena politička, gospodarska i kulturno-socijalna pitanja; na španjolskom jeziku. Od 1960. godine tiska se časopis „Studia Croatica“. Istaknuti intelektualac dr. Radovan Latković 1987. godine tiska brošuru "Hrvatsko stanovište o memorandumu SANU". U tijeku Domovinskog rata hrvatski iseljenici u Argentini dali su moralni i financijski doprinos demokratizaciji i neovisnosti te državnom suverenitetu Hrvatske.

En el trabajo se trata el tema de los aportes de los emigrantes croatas a la preservación de la identidad nacional, étnica y cultural. Se comprende a los croatas que emigraron desde

diversas regiones de Croacia a América del Sur, principalmente a Argentina, donde se estima que en la actualidad existen entre 200.000 y 500.000 croatas o descendientes de emigrantes croatas. Se aborda el fenómeno de la migración en cadena y el espacio de inmigración. En Argentina los emigrantes croatas trabajaron en plantaciones, puertos y barcos, mientras que Perú fue atractivo para los oriundos de Dubrovnik debido al comercio y la minería. La emigración de los croatas se desarrolló en diversas etapas: comenzó en el siglo XVIII, luego una ola a mediados del siglo XIX -después de 1918 y durante y después de 1945-. Aunque la preservación de la identidad nacional / étnica se remonta a la época de la primera emigración masiva (a fines del siglo XIX), el énfasis en este trabajo estará puesto en el período posterior a la Segunda Guerra Mundial. Este período es significativo por diversas razones: a nivel de emigración de Yugoslavia, los emigrantes croatas fueron los más numerosos, la mayoría de ellos en la categoría de emigrantes políticos con un alto nivel educativo. En la capital argentina, Buenos Aires, fundaron diversas sociedades culturales, políticas y artísticas: asociaciones culturales croata-argentinas, asociaciones y partidos políticos como el Consejo Nacional Croata. También editaron varios periódicos en croata y español. Desde 1956 hasta 1989 sale "Palabra libre", una publicación mensual en español sobre temas políticos, económicos y culturales-sociales contemporáneos y, desde 1960, se publica la revista "Studia Croatica". Durante la Guerra Patria los emigrantes croatas en Argentina hicieron una contribución moral y financiera a la democratización e independencia y a la soberanía estatal de Croacia.

Hrvatski jezik u perspektivi očuvanja jezične raznolikosti

El idioma croata en la perspectiva de la preservación de la diversidad lingüística

Izv. prof. dr. sc. Ivana Franić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb

ivana.franic@mzo.hr

mr. sc. Josip Bilić

josipbilic@yahoo.com

Ključne riječi: hrvatski jezik, raznolikosti, iseljenštvo, Južna Amerika, jezične svjesnosti

Palabras clave: lengua croata, diversidad, emigración, América del Sur, conciencia lingüística

Hrvatski je jezik izvan teritorija Republike Hrvatske u uporabi, između ostaloga, i kao ini jezik hrvatskih iseljenika na gotovo svim kontinentima, tako i na južnoameričkom kontinentu. Općenito uzevši, jezični krajolik diljem svijeta postaje siromašniji, ponajviše utjecajem globalizacije i kao posljedica toga, gubitkom jezične raznolikosti. Mnogi lingvisti s pravom ističu zabrinutost nad razmjerima jezičnih gubitaka. Kao što je to često bivalo u prošlosti, i danas mnogi jezici diljem svijeta nestaju kao posljedica migracija uslijed sigurnosnih ugroza, političkih previranja (diktature), zbog dominacije „velikih jezika“ (kolonizacija), nestandardiziranosti manjinskih jezika (slučaj baskijskoga), kao i zbog nepovoljnih gospodarskih prilika ili jednostavno zbog slobode kretanja ljudi, što sve predstavlja jedan od najvećih izazova današnjice. Ipak, jezik jest nedvojbeno neodvojiva sastavnica identiteta svakoga pojedinca, ali i jezične zajednice pa se usuprot globalizacijskim kretanjima javlja imperativ održanja i opstojnosti jezičnoga identiteta pojedinca i zajednice te očuvanja jezične raznolikosti.

C. Hagège (osobito 2000 i 2005) upozorava na potrebu jačanja svjesnosti o očuvanju jezika i jezične raznolikosti. U tom smislu identificira niz razloga zbog kojih dolazi do jezičnih gubitaka i “ugasnuća jezika”, i to kroz nekoliko etapa – od transformacije, preko supstitucije do ugasnuća. Neki su od znakova ugroženosti jezika, prema Hagègeu, nemogućnost obrazovanja na autohtonom jeziku (jeziku zajednice), nepovoljna demografska situacija i manjak mladih govornika, kao i pojave nejednake dvojezičnosti, jezičnoga posuđivanja te osobito prebacivanja kodova. Primjeri nepostojanja odgovarajuće jezične politike usmjerene očuvanju jezične raznolikosti također pridonose gubitku jezika, osobito jezika manjinskih zajednica.

Oslanjanjem na navedeni teorijski koncept C. Hagègea, u radu će se pokušati ocrtati slika hrvatskoga jezika na južnoameričkome kontinentu. Utvrdit će se u kojoj je mjeri moguće govoriti o navedenim pojavama u slučaju hrvatskoga jezika među hrvatskim iseljeništvom te kojim se mjerama takvi jezični gubitci mogu spriječiti ili usporiti. U tom smislu osobito će se istaknuti snaženje jezične svjesnosti, uloga jezikoslovaca u identifikaciji stanja jezičnih potreba te institucionalni odgovor na potrebe govornika (na različitim razinama).

El croata es una lengua en uso fuera del territorio de la República de Croacia, ya que es en muchos casos la segunda lengua de los emigrantes croatas en casi todos los continentes, incluido el continente Sudamericano. En términos generales, el paisaje lingüístico en el mundo se está empobreciendo, debido sobre todo a la influencia de la globalización y, como consecuencia de ello, a la pérdida de la diversidad lingüística. Muchos lingüistas destacan con acierto la preocupación sobre el alcance de esa pérdida. De modo semejante a lo que sucedió en el pasado, muchos idiomas en todo el mundo hoy están desapareciendo como consecuencia de las migraciones, que ocurren debido a amenazas a la seguridad, agitaciones políticas (dictaduras), la dominación de los “grandes idiomas” (colonización), la falta de estandarización de las lenguas minoritarias (caso vasco), debido también a condiciones económicas desfavorables o simplemente debido a la libertad de movimiento de las personas. Todo esto representa uno de los desafíos más grandes de nuestro tiempo. Sin embargo, el idioma es sin dudas un componente inseparable de la identidad de cada individuo, así como de la comunidad lingüística y frente a los movimientos de la globalización, está surgiendo el imperativo del mantenimiento y la supervivencia de la identidad lingüística del individuo y de la comunidad, así como también de la preservación de la diversidad lingüística.

C. Hagège (especialmente 2000 y 2005) advierte sobre la necesidad de aumentar la consciencia acerca de la preservación de la lengua y la diversidad lingüística. En ese sentido, identifica una serie de razones que conllevan a la pérdida y extinción de las lenguas. Esto sucede a través de ciertas etapas –desde la transformación, a través de la sustitución, hasta la extinción-. Algunas de las señales que indican que una lengua está en peligro son, según Hagège, la imposibilidad de recibir educación en la lengua autóctona (lengua de la comunidad), la existencia de una situación demográfica desfavorable y el déficit de hablantes jóvenes, la aparición de un bilingüismo desigual, préstamos lingüísticos y especialmente el cambio de código. Los ejemplos de la falta de políticas lingüísticas apropiadas dirigidas a preservar la diversidad lingüística también contribuyen a la pérdida de la lengua, especialmente de la lengua de las comunidades de minorías lingüísticas.

Apoyándonos en el mencionado concepto teórico de C. Hagègea, se intentará delinear en este trabajo una imagen de la lengua croata en el continente sudamericano. Se confirmará en qué medida resulta posible hablar de los fenómenos mencionados en el caso de la lengua croata entre la migración croata y con qué medidas se puede prevenir o retrasar la pérdida de la lengua. En ese sentido se resaltarán especialmente el fortalecimiento de la conciencia lingüística, el rol de los lingüistas en la identificación del estado de necesidad lingüística y la respuesta institucional a las necesidades de los hablantes (en diferentes niveles).

Sociofonetska slika govornika Južne Amerike u hrvatskome kao J2

Imagen sociofonética de los hablantes sudamericanos de croata como L2

Dr. sc. Ivančica Banković-Mandić, viša lektorica

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Croaticum – centar za hrvatski kao drugi i strani jezik) / Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb (Croaticum - Centro de croata como segunda lengua y lengua extranjera)

ibmandic@gmail.com ili; ibmandic@ffzg.hr

Ključne riječi: hrvatski kao J2, španjolski kao J1, portugalski kao J1, sociofonetska analiza, metode poučavanja drugog jezika

Palabras clave: croata como L2, español como L1, portugués como L1, análisis sociofonético, métodos de enseñanza de una segunda lengua

U posljednjih desetak godina u Croaticumu – centru za hrvatski kao drugi i strani jezik najbrojniji su polaznici hispanski govornici iz Južne Amerike koji dolaze u Republiku Hrvatsku ponajviše zahvaljujući aktivnostima Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Stoga će se u radu, između ostaloga, dati statistički pregled po zemljama iz kojih dolazi najviše polaznika.

Također, pokazat će se rezultati istraživanja nekih specifičnosti ove populacije u učenju hrvatskog kao J2 u odnosu na nasljedne govornike iz drugih dijelova svijeta. Naime, neizvorni govornici hrvatskog jezika koji dolaze iz europskih zemalja uglavnom uz materinski govore barem još jedan strani jezik. Izvorni govornici engleskog jezika često ne govore druge strane jezike pa im je koncept učenja stranog jezika nepoznat, no s obzirom na raširenost engleskog jezika u svijetu, nakon početne stagnacije u usvajanju morfoloških struktura hrvatskog jezika i glavnih lingvističkih pojmova, uz pomoć nastavnika i kolega ipak napreduju uobičajenim tempom. Govornici iz hispanskih zemalja iz Južne Amerike uglavnom ne govore strane jezike pa je početno učenje također nešto sporije od govornika koji poznaju strukturu još jednog jezika.

Govornici španjolskog jezika kao J1 često imaju poteškoća s usvajanjem izgovora određenih glasova hrvatskog jezika koji im potom, s obzirom na povezanost izgovora i slušanja, otežavaju slušanje. Zbog odstupanja u izgovoru česti su i problemi u komunikaciji. Najčešća su odstupanja u izgovoru zvučnih i bezvučnih zubnika s i z, zamjenjivanje dvounsnenog b i zubnounsnenog v te odstupanja u izgovoru tvrdonepčanka: š, ž, č, dž, ć, đ. Važno je fonološka odstupanja što ranije ukloniti.

Iz iskustva se pokazalo dobrim da se s hispanskim govornicima vježba izgovor i globalno razumijevanje njima poznatog teksta – najčešće primjeri poznatih bajki. Unatoč činjenici da na jezičnim vježbama nisu usvojili sve konstrukcije koje se pojavljuju u

pojednostavljenoj verziji teksta, studenti ovom metodom tzv. instrukcijske skele vrlo brzo postignu zadovoljavajuću izgovornu kompetenciju.

En los últimos diez años, la mayoría de los asistentes al Croaticum -Centro de croata como segunda lengua y lengua extranjera- son hispanohablantes de América del Sur que llegan a la República de Croacia, sobre todo gracias a las actividades de la Oficina Central Estatal para los croatas en el Exterior. Debido a ello, el trabajo proporcionará, entre otras cosas, una revisión estadística de los países de los que proviene la mayoría de los asistentes.

Además, se presentarán los resultados de investigación de algunas especificidades de esta población en el aprendizaje del croata como L2 en relación con hablantes por herencia de otras partes del mundo. Es decir, los hablantes no nativos de idioma croata que provienen de países europeos en su mayoría hablan, además de su lengua materna, al menos otro idioma extranjero. Los hablantes nativos de inglés a menudo no hablan otros idiomas extranjeros, por lo que para ellos resulta desconocido el concepto de aprendizaje de idioma extranjero. Sin embargo, debido a la extensión del inglés en el mundo, después del estancamiento inicial en la adopción de las estructuras morfológicas del idioma croata y los principales conceptos lingüísticos, con la ayuda de profesores y compañeros, pueden avanzar a un ritmo habitual. Los hispanohablantes de los países sudamericanos generalmente no hablan idiomas extranjeros, por lo que el aprendizaje inicial también es un poco más lento que el de los hablantes que conocen la estructura de otro idioma.

Los hablantes de español como L1 a menudo tienen dificultades para dominar la pronunciación de determinadas letras croatas, lo cual, dada la relación existente entre la pronunciación y la escucha, les dificulta la comprensión auditiva. Debido a las discrepancias en la pronunciación, también son comunes los problemas en la comunicación. Las más comunes son las discrepancias en la pronunciación de las dentales sonoras y sordas, s y z, el reemplazo de la bilabial b y la labiodental v y las discrepancias en la pronunciación de las consonantes palatales duras: š, ž, č, dž, ć, đ. Es importante eliminar las discrepancias fonológicas lo antes posible.

La experiencia ha demostrado que es bueno practicar con los hispanohablantes la pronunciación y la comprensión global de textos que conocen, los ejemplos más comunes son los cuentos de hadas. A pesar del hecho de que en las prácticas lingüísticas no han dominado todas las construcciones que aparecen en la versión simplificada de los textos, por medio de este método denominado andamios instructivos los estudiantes logran muy rápidamente una pronunciación satisfactoria.

Terenska istraživanja govornika hrvatskoga jezika u Južnoj Americi

Investigación de campo sobre los hablantes de croata en América del Sur

Dr. sc. Gleb Pilipenko

Institut za slavistiku Ruske akademije znanosti / Instituto de eslavística de la Academia de Ciencias de Rusia

glebpilipenko@mail.ru

Ključne riječi: hrvatski jezik, Južna Amerika, jezici u kontaktu, ekonomska migracija, španjolski jezik

Palabras clave: lengua croata, América del Sur, lenguas en contacto, migración económica, lengua española

Istraživanje hrvatskoga jezika u zemljama Južne Amerike počelo je 2015. godine kao dio šireg istraživanja o očuvanju slavenskih jezika kod iseljenika u ovom dijelu svijeta. Do sada su terenska istraživanja sa Hrvatima bila obavljena u sljedećim mjestima: Buenos Aires (Argentina) 2015. godine, Montevideo (Urugvaj) 2015. i 2018. godine, Punta Arenas (Čile) 2017. godine. Prikupljeni su snimci govora hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka. Većinom se radi o štokavskim dalmatinskim govorima, ima također nekoliko snimaka štokavskih slavonskih govora. Hrvatski jezik govore samo najstariji pripadnici hrvatskih kulturnih udruženja koja okupljaju iseljenike iz Dalmacije. Dokumentacija njihovoga govora je najvažniji zadatak koji treba uraditi zbog toga što se broj govornika hrvatskoga jezika u zemljama Južne Amerike konstantno smanjuje. Sa sugovornicima se vode razgovori na teme o svakodnevnom životu, očuvanju kulturne tradicije, običajima i blagdanima, percepciji kulture susjednih naroda te o jezicima da bi se dobio neprekidan narativ na hrvatskome jeziku. Snimljeni narativi pokazuju da jezik sugovornika ima mnogo kontaktoloških elemenata iz španjolskoga jezika. U izlaganju bit će analizirani s dijalektološke i kontaktološke točke gledišta primjeri govora snimljenih tijekom terenskih istraživanja.

El estudio de la lengua croata en los países de América del Sur se inició en el año 2015, como parte de una investigación más amplia sobre la conservación de los idiomas eslavos en los inmigrantes en esta parte del mundo. Se presta atención a los hablantes que llegaron a Argentina, Chile y Uruguay debido a causas económicas a finales del siglo XIX y en la primera mitad del XX, y quienes todavía conservan la lengua en la tercera, cuarta y quinta generación. Hasta ahora, las investigaciones de campo con croatas se han llevado a cabo en los siguientes lugares: Buenos Aires (Argentina) en 2015, Montevideo (Uruguay), 2015 y 2018, Punta Arenas (Chile) en 2017. Se recolectaron grabaciones de voz de los

emigrantes croatas y sus descendientes. En la mayoría de los casos, se trata de muestras de habla en štokavski de Dalmacia, aunque también hay unas pocas grabaciones de štokavski de Eslavonia. Sólo hablan croata los miembros más antiguos de las asociaciones culturales croatas, quienes son en su mayoría inmigrantes provenientes de Dalmacia. La documentación de su discurso es la tarea más importante que debe llevarse a cabo debido a que el número de hablantes de la lengua croata en los países de América del Sur es cada vez menor. Con los interlocutores se entablan conversaciones sobre temas de la vida cotidiana, la preservación de las tradiciones culturales, costumbres y fiestas, la percepción de la cultura de las naciones vecinas y los idiomas, todo con el fin de obtener una narración continua en el idioma croata. Las narraciones grabadas dan cuenta de que la lengua del interlocutor tiene muchos elementos de contacto con la lengua española. En esta presentación y desde un punto de vista dialectológico y de contacto entre lenguas, se analizarán algunas de las muestras de habla grabadas durante la investigación de campo.

Iseljavanje s otoka Korčule u Južnu Ameriku krajem 19. i tijekom prvih desetljeća 20. stoljeća: primjeri poslovnih uspjeha Korčulana u Čileu

Emigración desde la isla de Korčula hacia Sudamérica a finales del siglo XIX y durante las primeras décadas del siglo XX: ejemplos de éxitos empresariales de los nativos de Korčula en Chile

Anja Vlašić, studentica

Sveučilište u Dubrovniku / Universidad de Dubrovnik

anja.vlasic@windowslive.com

Izv. prof. dr. sc. Marija Benić Penava

Sveučilište u Dubrovniku / Universidad de Dubrovnik

marija.benicpenava@gmail.com

Ključne riječi: iseljavanje, otok Korčula, Južna Amerika, Čile

Palabras clave: emigración, isla de Korčula, América del Sur, Chile

Iseljavanje stanovništva s otoka Korčule bilo je velikim dijelom ekonomski motivirano u prošlosti. U potrazi za boljim životom Korčulani su bili prisiljeni otisnuti se u prekomorske zemlje, posebno u Južnu Ameriku krajem 19. i početkom 20. stoljeća.

Koristeći arhivsku građu iz Arhivskoga sabirnoga centra Korčula-Lastovo Državnog arhiva u Dubrovniku i relevantnu literaturu, istražiti će se gospodarske prilike na otoku Korčuli te ukazati na razloge iseljavanja Korčulana u Južnu Ameriku do početka Drugoga svjetskog rata. Nakon doseljenja tek je nekolicina Korčulana u Čileu postigla poslovni uspjeh, poput fotografa Jakova Peručića, građevinskog poduzetnika Boža Foretića i brodograditelja Antuna Damjanovića.

En el pasado, la emigración de la población de la isla de Korčula estuvo en gran medida motivada económicamente. En busca de una vida mejor, los korchulanos se vieron obligados a zarpar hacia países de ultramar, especialmente a América del Sur a fines del siglo XIX y principios del XX.

Utilizando material de archivo del Centro Archivístico de Recolección Korčula-Lastovo del Archivo Estatal de Dubrovnik y literatura relevante, se analizará la situación económica de la isla de Korčula y se expondrán los motivos de la emigración de sus habitantes a Sudamérica hasta el comienzo de la Segunda Guerra Mundial. Después de establecerse, solo algunos korchulanos en Chile han logrado éxitos comerciales, como el

fotógrafo Jakov Peručić, el empresario de la construcción Boža Foretića y el constructor naval Antun Damjanović.

Iseljavanje Korčulana u Brazil: *teška nevolja ili zavođenje na iseljavanje*

La emigración de los nativos de Korčula a Brasil: *desgracia o seducción*

dr. sc. Darija Hofgräff, znanstvena suradnica, viša arhivistica / Asistente de investigación, archivista

Hrvatski državni arhiv / Archivo Estatal Croata

dhofgraeff@arhiv.hr

Vedran Muić, dipl. povjesničar, arhivist / Historiador, archivista

Hrvatski državni arhiv / Archivo Estatal Croata

vmuic@arhiv.hr

Ključne riječi: vrbovanje iseljenika, Iseljenički komesarijat u Zagrebu, Kazneni zakonik, iseljavanje s Korčule, arhivsko gradivo

Palabras clave: reclutamiento de emigrantes, Comisariado Emigratorio de Zagreb, Código penal, emigración de Korčula, material de archivo

Jedno od najmasovnijih migracija Hrvata u razdoblju Kraljevine SHS predstavlja svakako iseljavanje stanovnika s Korčule koji su 1925. iselili u Brazil. O tome je do sada objavljeno nešto više novinskih napisa i televizijskih priloga od broja objavljenih znanstvenih i stručnih radova u kojima autori nisu polazili od teze da je ono bilo plod vrbovanja na iseljavanje. Stoga će se u predavanju objasniti zašto je ono bilo rezultat vrbovanja te ispraviti dosadašnje zablude vezane uz datum iseljavanja, kao i broj iseljenih osoba. Također će se razjasniti odnos državnih vlasti prema politici migracija u Brazil s posebnim naglaskom na ulogu Iseljeničkog komesarijata u Zagrebu, kao i njegovih čelnih osoba – zahvaljujući čijim se zaslugama vrbovanje uspjelo proglasiti krivičnim djelom i tako uvrstiti u Krivični zakonik iz 1929. godine. Predavanje će se iskoristiti i za pregled arhivskih fondova koji su do sada bili nedovoljno korišteni u istraživanjima vezanima uz fenomen vrbovanja iseljenika. Uz to će ukazati na raspršenost arhivskih dokumenata u različitim baštinskim institucijama, što je zasigurno bila otežavajuća okolnost za mnoge istraživače koji su pokušali rekonstruirati jedno od najdramatičnijih iseljavanja Hrvata u prošlom stoljeću.

Una de las migraciones más masivas de croatas durante el Reino de los serbios, croatas y eslovenos es sin duda la emigración de los habitantes de Korčula, quienes emigraron a Brasil en 1925. Hasta ahora se han publicado más notas periodísticas y televisivas que artículos científicos y profesionales, en los cuales los autores no han ido más allá de la

tesis según la cual la emigración fue fruto del reclutamiento. Por lo tanto, en la ponencia se explicará por qué ese proceso fue el resultado del reclutamiento y se corregirán las ideas erróneas existentes relacionadas a la fecha de emigración, así como al número de personas emigradas. También se aclarará la relación de las autoridades estatales hacia la política migratoria en Brasil, con un énfasis especial en el papel del Comisariado Emigratorio de Zagreb, así como en sus directivos, gracias a cuyos méritos el reclutamiento fue declarado delito penal e incluido en el Código Penal de 1929. La ponencia también se utilizará para revisar los fondos de archivo que hasta ahora no han sido suficientemente utilizados en la investigación sobre el fenómeno del reclutamiento de emigrantes. Junto con ello, se advertirá sobre la dispersión de los documentos de archivo en diversas instituciones patrimoniales, lo que sin duda ha constituido una circunstancia agravante para muchos investigadores que han intentado reconstruir una de las emigraciones croatas más dramáticas del siglo pasado.

Iseljavanje Hrvata iz Hercegovine u Južnu Ameriku (1886. - 1926.)

Emigración de los croatas de Herzegovina a América del Sur (1886-1926)

Dr. sc. Tihomir Zovko

Sveučilište u Mostaru / Universidad de Mostar

tihomir.zovko@fpmoz.sum.ba

Ključne riječi: katolici, iseljavanje, ljubuški kotar, Južna Amerika, Čile

Palabras clave: católicos, emigración, distrito de Ljubuški, América del Sur, Chile

Tek nakon dolaska Austro-Ugarske Monarhije 1878. godine u Hercegovinu stekli su se uvjeti za iseljavanje. Monarhija je započela izgradnju prometne infrastrukture, pristupila agraru na znanstveni način, radila na izgradnji irigacijskog sustava kako bi povećala prinose od poljoprivrede. U osmanlijskom razdoblju migracije su bile usmjerene prema Dalmaciji, odnosno Mletačkoj Republici. Monarhija je radeći popise stanovništva pratila i migracije kao i sve one koji se doseljavaju u Hercegovinu. Brojni gospodarski problemi koji su opterećivali hrvatskog seljaka ubrzavali su proces migracija od početka 20. stoljeća do Velikog rata. Stvaranje Kraljevine SHS donijela je nove državne okvire i probleme na nacionalnoj osnovi koji su se očitovali u zapostavljanju hrvatskih krajeva. Osim navedenih političkih problema hrvatskog seljaka su uništavale i nerodne godine, loša prometna infrastruktura, suše i poplave, mali posjedi i velike kamate uništavali su seljaka i primorali ga na razmišljanje o odlasku u Sjevernu i Južnu Ameriku. Posebno se ovaj trend uočava u ljubuškom kotaru (Zapadna Hercegovina). Imamo primjera da iz ruralnih sredina spomenutog kotara odlazi po nekoliko desetina iseljenika u Novi svijet. Najveći broj iseljenika odlazi u Argentinu, Urugvaj i Čile. Do Prvog svjetskog rata iselio se 3001 katolik iz ljubuškog kotara, a nakon rata nije vođena evidencija na nacionalnoj osnovi.

Recién después de la llegada de la Monarquía Austrohúngara a Herzegovina en el año 1878 se crearon las condiciones para la emigración. La Monarquía comenzó la construcción de una infraestructura de transporte, abordó la agricultura de manera científica, trabajó en la elaboración de un sistema de irrigación que le permitiera aumentar el rendimiento de la agricultura. En el período otomano, las migraciones estaban dirigidas hacia Dalmacia, es decir, hacia la República de Venecia. La Monarquía, realizando censos, hizo un seguimiento de las migraciones, así como de todos aquellos que se establecían en Herzegovina. Numerosas dificultades económicas que aquejaban a los campesinos croatas aceleraron el proceso de migración desde el comienzo del siglo XX hasta la Gran guerra. La creación del Reino de los serbios, croatas y eslovenos trajo

consigo nuevos marcos estatales y problemas en el ámbito nacional, los cuales se pusieron de manifiesto en el abandono de las regiones croatas. Además de los problemas políticos mencionados, los campesinos croatas también fueron azotados por años difíciles, la mala infraestructura de transporte, las sequías e inundaciones, las pequeñas propiedades y los elevados intereses terminaron destruyendo a los campesinos croatas, quienes se vieron obligados a considerar la idea de partir hacia América del Norte y del Sur. Esta tendencia se observa de manera más marcada en el distrito de Ljubuški (Herzegovina occidental). Contamos con ejemplos según los cuales, desde los centros rurales del mencionado distrito, los emigrantes se marchaban de a decenas hacia el Nuevo Mundo. El mayor número de emigrantes partió rumbo a Argentina, Uruguay y Chile. Hasta la Primera Guerra mundial emigraron 3001 católicos del distrito de Ljubuški; luego de la guerra no se llevó un registro sobre una base nacional.

Neki politički pogledi Vlaho Raića

Algunas miradas políticas de Vlaho Raić

Doc. dr. sc. Wollfy Krašić

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

krasicw1@gmail.com

Ključne riječi: Vlaho Raić; Vladko Maček, Juraj Krnjević; Ante Pavelić; Jugoslavija

Palabras clave: Vlaho Raić; Vladko Maček, Juraj Krnjević; Ante Pavelić; Yugoslavia

Nakon završetka Drugog svjetskog rata tisuće hrvatskih političkih emigranata dospjele su u Argentinu. Većina njih na neki je način u ranijem periodu bila vezana uz Nezavisnu Državu Hrvatsku (NDH), a manji broj uz Hrvatsku seljačku stranku (HSS). U Argentini su se mnogi od njih nastavili baviti različitim oblicima političkoga djelovanja, kroz razne organizacije, skupine, društva i slično. Vlaho Raić bio je jedan od rijetkih koji je nastupao samostalno, što kroz izdavanje vlastitih knjiga, što kroz izdavanje i uređivanje časopisa Slobodna riječ. Raić se u mladosti oduševljavao jugoslavenstvom, dok je kasnije bio simpatizer HSS-a. Veći dio međuratnog razdoblja proveo je kao urednik političke rubrike uglednog zagrebačkog časopisa Obzor. Za vrijeme NDH bio je, među ostalim, u diplomatskoj službi kao kurir te je radio na povezivanju dijela HSS-a u zemlji sa Saveznicima u kontekstu akcija koje su imale za cilj ispitivanje mogućnosti da NDH promijeni ratnu stranu. U emigraciji se zalagao za to da se Vladko Maček, predsjednik HSS-a, jasno odredi po pitanju hrvatske državne samostalnosti, u situaciji kada se Maček o tome neodređeno izjašnjavao, govoreći o potrebi sklapanja „poštenog“ dogovora između Hrvata i Srba. Raić je snažno podupirao njegova zamjenika, Jurja Krnjevića, koji je mnogo konkretnije govorio o potrebi stvaranja neovisne hrvatske države. Također, Raić ga je vidio kao predvodnika i ujedinitelja većine hrvatskih političkih emigranata. S druge strane, oštro je kritizirao ponovnu aktivaciju Ante Pavelića, bivšeg poglavnika NDH, u političkom životu, držeći ga zbog niza razloga neprikladnim za takvo što. Raić se nedvosmisleno zalagao za stvaranje samostalne hrvatske države, a bio je jedan od rijetkih koji se zalagao za podjelu Bosne i Hercegovine između buduće hrvatske i srpske države te razmjenu stanovništva radi homogenizacije nacionalnih država i otklanjanja budućih tenzija i ratova.

Después del final de la Segunda Guerra Mundial miles de emigrantes políticos croatas llegaron a Argentina. En el periodo previo, la mayoría de ellos estuvieron relacionados de alguna manera con el Estado Independiente de Croacia (NDH), y un número menor

con el Partido Campesino Croata (HSS). En Argentina, muchos de ellos siguieron dedicándose a diversas formas de actividad política, a través de variadas organizaciones, grupos, sociedades y similares. Vlaho Raić fue uno de los pocos que actuó de forma independiente, tanto a través de la publicación de sus propios libros, como a través de la edición y publicación de la revista La Palabra Libre (Slobodna riječ). En su juventud Raić estuvo fascinado con Yugoslavia, mientras que más tarde fue simpatizante de HSS. Pasó la mayor parte del período de entreguerras como editor de una columna política en la destacada revista Horizonte (Obzor) de Zagreb. En la época de NDH estuvo en el servicio diplomático como mensajero y, entre otras cosas, trabajó en la vinculación de las partes de HSS en el país con los Aliados, en el contexto de acciones destinadas a examinar la posibilidad de que NDH cambie de bando en la guerra. En la emigración, abogó por que Vladko Maček, presidente de HSS, asumiera una posición clara sobre el tema de la independencia del estado croata, cuando Maček hablaba vagamente al respecto, diciendo que era necesario un acuerdo "justo" entre croatas y serbios. Raić apoyó firmemente a su suplente, Juraj Krnjevića, quien habló mucho más específicamente sobre la necesidad de crear un estado croata independiente. Raić también lo vio como el líder y unificador de la mayoría de los emigrantes políticos croatas. Por otra parte, criticó enérgicamente la reactivación política de Ante Pavelić, ex jefe (poglavnik) de NDH, considerándola inadecuada por una serie de razones. Raić estaba claramente a favor de la creación de un estado croata independiente y fue uno de los pocos que abogó por la partición de Bosnia y Herzegovina entre los futuros estados croata y serbio y por el intercambio de población en aras de homogeneizar los estados nacionales y eliminar las futuras tensiones y guerras.

Hrvatska iseljenička inteligencija u Argentini nakon Drugog svjetskog rata

La inteligencia emigrante croata en Argentina después de la Segunda Guerra Mundial

Ante Kožul, prof. geografije i povijesti, doktorand

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb

antekozul@gmail.com

Ključne riječi / Palabras clave: Argentina, Ivan Oršanić, Ivo Korsky, Hrvatska revija, Studia Croatica

Iseljenički val što je zahvatio Hrvatsku završetkom Drugog svjetskog rata obuhvatio je i brojne države Južne Amerike među kojima se, prema brojnosti iseljenika i njihovoj političkoj, kulturnoj i vjerskoj djelatnosti, posebice ističe Argentina. S vremenom se u hrvatskoj zajednici u Argentini izdvaja skupina emigrantskih političara, pisaca, pjesnika, novinara i publicista, manje ili više povezanih svojom političkom i kulturnom djelatnosti, koje bi smo mogli nazvati hrvatskom iseljeničkom inteligencijom. Važan čimbenik okupljanja navedene skupine svakako je bila Hrvatska republikanska stranka i njezino glasilo Republika Hrvatska, osnovani 1951., koje su vodili i uređivali Ivan Oršanić (1951. – 1968.) i dr. Ivo Korsky (1968. – 1991.). Oršanić i Korsky u svojim spisima, člancima i govorima nastoje izgraditi stranku čiji će članovi biti aktivni djelatnici i slobodni mislioci u cilju stvaranja svjesne skupine koja može doprinijeti temeljnom cilju stvaranja neovisne Hrvatske. Njihove rasprave o nacionalizmu, komunizmu, kapitalizmu i liberalizmu stavljaju u središte čovjeka i njegovo pravo na slobodu, pravdu i duhovni razvitak težeći ista prava prenijeti na cjelokupan hrvatski narod u slobodnoj i samostalnoj Hrvatskoj. Oršanić i Korsky svojim su radom i nastojanjima oko sebe okupljali širok krug obrazovanih i intelektualno osviještenih emigranata, a osim u Republici Hrvatskoj pisali su i u drugim emigrantskim novinama, pri čemu svakako treba istaknuti Hrvatsku reviju, koju su u Buenos Airesu 1951. pokrenuli Antun Bonifačić i Vinko Nikolić. Hrvatska revija okupila je više od 600 suradnika iz cijeloga svijeta u području kulture, književnosti i politike i s vremenom je postala utočište pisane riječi hrvatske iseljeničke inteligencije. Važno mjesto u izdavačkoj djelatnosti svakako pripada i časopisu Studia Croatica, utemeljenom u Buenos Airesu 1960., koji su uređivali Ivo Bogdan, dr. Franjo Nevistić i Radovan Latković. Studia Croatica govornicima španjolskog jezika donosi je prikaze hrvatske kulturne i povijesne baštine šireći sliku o bogatstvu hrvatskog naroda i njegovoj težnji za vlastitom državom.

La ola migratoria que envolvió a Croacia al finalizar la Segunda Guerra Mundial incluyó

también a numerosos estados sudamericanos, entre los cuales, según el número de emigrantes y sus actividades políticas, culturales y religiosas, Argentina se destaca particularmente. Con el tiempo, dentro de la colectividad croata en Argentina se destacó un grupo de políticos, escritores, poetas, periodistas y publicistas emigrantes, más o menos conectados con sus actividades políticas y culturales, que podríamos llamar la inteligencia croata emigrante. Un factor importante para reunir al grupo mencionado fue sin duda el Partido Republicano Croata (Hrvatska republikanska stranka) y su boletín informativo República de Croacia (Republika Hrvatska), fundado en 1951 y dirigido y editado por Ivan Oršanić (1951 - 1968) y el Dr. Ivo Korsky (1968-1991). En sus escritos, artículos y discursos, Oršanić y Korsky buscan construir un partido cuyos miembros sean participantes activos y pensadores libres para crear un grupo consciente que pueda contribuir al objetivo fundamental de crear una Croacia independiente. Sus debates sobre el nacionalismo, el comunismo, el capitalismo y el liberalismo ponen en el centro del hombre y su derecho a la libertad, la justicia y el desarrollo espiritual, procurando transferir los mismos derechos a todo el pueblo croata en una Croacia libre e independiente. A través de su trabajo y esfuerzo, Oršanić y Korsky reunieron a un amplio círculo de inmigrantes educados e intelectualmente conscientes y escribieron no sólo en República de Croacia, sino también en otros periódicos emigrantes, entre los cuales debe destacarse La Revista Croata (Hrvatska revija), editada en Buenos Aires desde 1951 por Antun Bonifačić y Vinko Nikolić. La Revista Croata (Hrvatska revija) reunió a más de 600 colaboradores del campo de la cultura, la literatura y la política de todo el mundo y, con el tiempo, se convirtió en un refugio para la palabra escrita de la inteligencia emigrante croata. Un lugar importante en la actividad editorial ciertamente lo ocupa la revista Studia Croatica, fundada en Buenos Aires en 1960, editada por Ivo Bogdan, el Dr. Franjo Nevistić y Radovan Latković. Studia Croatica acerca a las hispanohablantes estampas sobre el patrimonio cultural e histórico croata, difundiendo la imagen de la riqueza del pueblo croata y su aspiración por su propio Estado.

Udbin arhiv o hrvatskim izbjeglicama u Južnu Ameriku nakon Drugog svjetskog rata

El Archivo de la UDBA sobre los refugiados croatas en América del Sur después de la Segunda Guerra Mundial

Prof. dr. sc. Josip Jurčević

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

jurjosip@gmail.com

Ključne riječi: hrvatsko iseljništvo u Južnoj Americi, arhiv Udbe, poratni izbjeglički logori, Hrvati u poratnim izbjegličkim logorima, djelovanje Udbe protiv hrvatskih iseljenika

Palabras clave: emigración croata a Sudamérica, archivo UDBA, campos de refugiados de posguerra, croatas en campos de refugiados de posguerra, acción de UDBA contra refugiados croatas

Krajem Drugog svjetskog rata i neposredno nakon njegovog završetka, pod pritiskom terora jugoslavenskog komunističkog režima, izbjeglo je nekoliko desetaka tisuća Hrvata, koji su u prvo vrijeme bili smješteni u izbjegličke logore na području Italije, Austrije i Njemačke. Među hrvatskim izbjeglicama bilo je najviše civilnih osoba koje nisu sudjelovale u Drugom svjetskom ratu, a bio je i određen broj poraženih sudionika rata.

U sličnoj situaciji je tada bio i veliki broj izbjeglica drugih naroda iz svih komunističkih država istočne Europe. Skrb su o izbjeglicama preuzele zemlje u kojima su se nalazili izbjeglički logori te različite međunarodne organizacije i niz država zapadnog svijeta. Taj veliki izbjeglički val nisu mogle trajnije zbrinuti zemlje zapadne Europe, koje su i same bile opustošene ratom, pa su zemlje Južne Amerike bila glavno odredište koje se otvorilo za prihvata europskih izbjeglica, uključujući i Hrvate.

Ta tema je u hrvatskoj znanosti do sada ostala gotovo potpuno neistražena. U jugoslavenskom razdoblju nisu u domovini postojale mogućnosti za provođenje bilo kakvih objektivnih istraživanja, a napose ove problematike. I tri desetljeća nakon 1990., tj. demokratizacije i državnog osamostaljenja Hrvatske, ova tema je ostala na gotovo istoj razini neistraženosti, koja se donekle nadomještala različitim oblicima fragmentarne memoaristike i malobrojne neznanstvene publicistike.

U Hrvatskoj je u proteklih nekoliko godina postala dostupna pismohrana jugoslavenske tajne službe (Ozne i Udbe), koja je odmah po završetku rata s iznimnom pozornošću i sustavnošću pratila stanje u europskim izbjegličkim logorima i njihovo trajno iseljavanje u prostor Južne Amerike. Pritom je Udba duboko infiltrirala izbjegličke logore Hrvata i

njihove destinacije u Južnoj Americi te protiv njih poduzimale niz specijalnoratovskih djelovanja.

O svemu tome postoji opsežno povijesno gradivo u dostupnoj pismohrani Udbe, koje je prvorazredni i neizostavan povijesni izvor za ovu i niz drugih tema, a na temelju tog gradiva su moguća cjelovita (sintetička) i specijalistička (analitička) znanstvena istraživanja.

Stoga će u izlaganju biti težište na obrazlaganju kakvoće i količine te značenja Udbinog gradiva koje se odnosi na hrvatske izbjeglice u Južnu ameriku nakon drugog svjetskog rata.

A finales de la Segunda Guerra Mundial e inmediatamente después de su culminación, bajo la presión del terror del régimen comunista yugoslavo, huyeron decenas de miles de croatas, que inicialmente fueron localizados en campos de refugiados en territorios de Italia, Austria y Alemania. Entre los refugiados croatas había mayormente civiles que no habían participado en la guerra y un número determinado de participantes derrotados en la guerra. También se encontraba en una situación similar una gran cantidad de refugiados de otras naciones de todos los estados comunistas de Europa del Este. El cuidado de los refugiados fue asumido por los países en los cuales se encontraban los campos de refugiados y por diferentes organizaciones internacionales, así como por una serie de países del mundo occidental. Esta gran ola de refugiados no pudo ser atendida de modo permanente por los países de Europa occidental, ellos mismos devastados por la guerra, por lo que los países de América del Sur fueron el principal destino abierto a la recepción de refugiados europeos, incluidos los croatas.

Hasta el momento este tema ha permanecido casi completamente inexplorado en la ciencia croata. En el período yugoslavo no existían posibilidades de realizar ningún tipo de investigación objetiva, especialmente sobre esta problemática. Durante las tres décadas posteriores a 1990, esto es, a la democratización y la independencia estatal de Croacia, este tema permaneció prácticamente en el mismo nivel de escasez de investigación, la que en cierta medida fue reemplazada por diversas formas de memorias fragmentarias y por un pequeño número de escritos de publicística no científica.

En los últimos años, en Croacia se ha vuelto accesible el archivo del Servicio Secreto Yugoslavo (OZNA y UDBA), el cual inmediatamente después de terminada la guerra monitoreó, con extrema atención y sistematicidad, la situación en los campos de refugiados europeos y la emigración permanente a América del Sur. En esa ocasión la UDBA se infiltró profundamente en los campos de refugiados croatas y sus destinos en América del Sur y emprendió una serie de acciones especiales de guerra contra ellos. Sobre esto existe un extenso material histórico disponible en el archivo de la UDBA, que es una fuente histórica de primer orden e indispensable para este y otros temas y sobre la base de este material son posibles investigaciones científicas completas (sintéticas) y especializadas (analíticas). Por lo tanto, la ponencia se centrará en explicar la calidad, cantidad y significado del material de la UDBA relacionado con los refugiados croatas en América del Sur después de la Segunda Guerra Mundial.

Uloga arhivske službe u evidentiranju i prikupljanju gradiva o iseljeništvu: osvrt na praksu Hrvatskoga državnog arhiva

El rol del servicio de archivo en el registro y almacenamiento de material sobre la emigración: una mirada a la práctica del Archivo Estatal Croata

Dr. sc. Nenad Bukvić

Hrvatski državni arhiv / Archivo Estatal Croata

nbukvic@arhiv.hr

Ključne riječi: arhivi, arhivska služba, arhivsko gradivo, Hrvatski državni arhiv, kulturna baština iseljništva

Palabras clave: archivos, material de archivo, Archivo Estatal Croata, patrimonio cultural, migración

Hrvatski državni arhiv središnja je i matična ustanova arhivske službe u Republici Hrvatskoj te skrbi o najvećoj i najznačajnijoj cjelini arhivskoga gradiva u zemlji (30 500 d/m gradiva organiziranog u 2 200 fondova i zbirki). Njegove su osnovne zadaće identificirati vrijedno arhivsko gradivo koje ima značenje za Republiku Hrvatsku, trajno ga sačuvati i učiniti lako dostupnim svim zainteresiranim korisnicima. Na taj način, Arhiv brine o zaštiti arhivskoga gradiva kao dijela nacionalne kulturne baštine, doprinosi kulturnome životu i informiranosti građana, te ostvarivanju njihovih prava i interesa. Opisane zadaće uključuju i istraživanje, evidentiranje, prikupljanje i dugotrajno očuvanje arhivskoga gradiva hrvatskoga iseljništva. U članku se opisuje informacijski (istraživački) potencijal dosad prikupljenih cjelina arhivskoga gradiva o iseljništvu s posebnim osvrtom na zemlje Južne Amerike. Predstavljaju se konkretne inicijative poduzete s ciljem prikupljanja informacija o arhivskome gradivu koje je u posjedu hrvatskih zajednica u iseljništvu, kako bi se stvorili preduvjeti za njegovu dugotrajnu zaštitu, promociju i korištenje u suvremenom digitalnom okruženju. Kako bi se na tom području postigli što bolji rezultati, poziva se na jačanje povjerenja i aktivnije umrežavanje hrvatske arhivske službe sa zajednicama u iseljništvu, kao i sa zainteresiranim baštinskim, znanstvenim i drugim institucijama u Hrvatskoj i zemljama primitka hrvatskih iseljenika.

El Archivo Estatal Croata es la institución principal del servicio de archivos de la República de Croacia y está dedicado a la preservación del conjunto de material más grande e importante del país (30.500 m de material organizado en 2.200 fondos y colecciones). Sus tareas básicas son identificar el material de archivo que sea valioso y significativo para la República de Croacia, preservarlo a largo plazo y hacerlo fácilmente

accesible para todos los usuarios interesados. De esta manera, el Archivo se ocupa de la protección de los materiales de archivo como parte del patrimonio cultural nacional, contribuyendo a la vida cultural y a la información de los ciudadanos, así como al ejercicio de sus derechos e intereses. Las tareas descritas también incluyen la investigación, registro, almacenamiento y preservación a largo plazo de material de archivo de la emigración croata. En el artículo se describe el potencial informativo (y de investigación) de las unidades de material de archivo sobre la emigración almacenadas hasta el momento, con especial referencia a los países de América del Sur. Se presentan iniciativas concretas tomadas con el objetivo de recopilar información sobre materiales de archivo en poder de las colectividades croatas en la emigración, para crear las condiciones previas para la conservación a largo plazo, la promoción y el uso en el entorno digital contemporáneo. Para lograr los mejores resultados posibles en esta área, se requiere el fortalecimiento de la confianza y una vinculación más activa del servicio de archivo croata con las colectividades en la emigración, así como con las instituciones científicas y otras instituciones interesadas en la preservación del patrimonio, en Croacia y en los países de destino de los emigrantes croatas.

Kreiranje baze podatka o iseljeništvu i uloga Hrvatskog državnog arhiva u osmišljavanju strategije povezivanja hrvatske dijaspare

Creación de una base de datos sobre la emigración y el rol del Archivo Estatal Croata en el diseño de una estrategia de vinculación con la diáspora croata

Dr. sc. Darija Hofgräff, znanstvena suradnica, viša arhivistica

Hrvatski državni arhiv / Archivo Estatal Croata

dhofgraeff@arhiv.hr

Ključne riječi: baza podataka, Iseljenički komesarijat, kartoteka iseljenika, molbenice Kotarskih poglavarstva, povezivanje hrvatske dijaspare

Palabras clave: base de datos, Comisariado Emigratorio, tarjetas de emigrantes, solicitudes de las administraciones distritales, vinculación de la diáspora croata

U okviru fonda Iseljenički komesarijat HR-HDA-1071 dostupna je kartoteka iseljenika u kojoj su osim imena i prezimena, godina starosti, vjere, narodnosti, državljanstva, bračnog stanja, zanimanja i pismenosti iseljenika dostupni i podatci o mjestu i kotaru otkuda je pojedinac iseljenik dolazio. To je izuzetno važan podatak ako se u obzir uzme činjenica da službena statistika u to vrijeme nije donosila podatke o iseljavanju stanovnika prema pojedinim mjestima i kotarevima. Za usporedbu s kartotekom iseljenika u rekonstruiranju podatka vezanih uz iseljene osobe mogu poslužiti i molbenice iseljenika upućene Kotarskim sreskim poglavarstvima koje su pohranjene u državnima arhivima u RH.

Oba se izvora izvanredno nadopunjuju jer po svojoj formi sadržavaju različite rubrike vezane uz podatke o iseljeniku. Tako npr. na molbenici nedostaju podatci o datumu iseljenja, narodnosti, državljanstvu iseljenika – kao i podatci o luci ukrcaja/iskrcaja, prijevoznom društvu i sl., što se pak nalazi na karticama.

Međutim, za razliku od kartica, podatci s molbenice sadrže podatke o podnositelju molbe, poput reguliranja vojne obveze, plaćanja poreza i sl., što su bili važni preduvjeti koje je iseljenik morao zadovoljiti prije negoli mu je bila izdana putna isprava. Na molbenicama se između ostaloga nalaze i fotografije iseljenika ili cijelih obitelji uz podatke o eventualnim obiteljskim vezama, što svakako nadopunjuje informacije o iseljenim osobama.

Iz tih razloga i jednom i drugom izvoru treba posvetiti posebnu pozornost te u budućnosti inicirati i osmisлити bazu podataka u koju bi se unijeli svi navedeni podatci, a što bi trebalo nadograditi sličnim izvorima o hrvatskoj dijaspori koji su raspršeni diljem svijeta. To bi u konačnici po prvi puta iznjedrilo popis imena i prezimena svih iseljenih Hrvata, ali i drugih nacionalnosti za razdoblje 1923. – 1939. godine.

En el marco del fondo Comisariado Emigratorio HR-HDA-1071, se encuentra disponible una colección de tarjetas en las cuales, además del nombre y apellido, la edad, la religión, la nacionalidad, la ciudadanía, el estado civil, la ocupación y el grado de alfabetización del emigrante, se consignan datos sobre el lugar y distrito de partida de cada emigrante. Esto es extremadamente importante si se tiene en cuenta el hecho de que las estadísticas oficiales en ese momento no producían datos sobre la emigración de los habitantes según lugares y distritos específicos. Para comparar la importancia de esta colección de tarjetas en la reconstrucción de datos relacionados con las personas emigradas, se pueden utilizar las solicitudes de los emigrantes, dirigidas a los responsables de las Administraciones distritales, contenidas en los repositorios de los archivos estatales de la República de Croacia.

Ambas fuentes se complementan extraordinariamente porque contienen diferentes secciones relacionadas con los datos sobre los emigrantes. Así, por ejemplo, las solicitudes no contienen información sobre la fecha de migración, la nacionalidad, la ciudadanía del emigrante, o el puerto de embarque/desembarque, la compañía de transporte, etc., que sí se encuentra en las tarjetas. Sin embargo, a diferencia de las tarjetas, los datos de las solicitudes contienen información sobre el solicitante, tales como la relativa al cumplimiento del servicio militar y al pago de impuestos, que eran requisitos previos importantes que un emigrante debía cumplir antes de recibir el documento de viaje. Las solicitudes incluyen, entre otras cosas, fotografías de los emigrantes o de las familias enteras, junto con datos sobre eventuales lazos familiares, lo que sin duda complementa la información sobre las personas emigradas.

Por estas razones, se debe prestar especial atención a ambas fuentes y, en el futuro, diseñar y desarrollar una base de datos para incluir todos los datos mencionados, que se deberían actualizar con fuentes similares sobre la diáspora croata, que se encuentran dispersas por todo el mundo. Esto daría lugar, por primera vez, a un listado de los nombres y apellidos de todos los croatas emigrados, así como de emigrantes de otras nacionalidades para el período 1923-1939.

Digitalizacije novina *Radnička straža* i dokumenta *Popis Jugoslovenske Naseobine u Punta Arenas – Chile*

Digitalización de la publicación *La Guardia del trabajador* y del documento *Lista de Asentamientos Yugoslavos en Punta Arenas, Chile*

Viktorija Kudra Beroš, mag. informatol., mag. phil. et ling., doktorandica

Institut za migracije i narodnosti / Instituto de Migración y Estudios Étnicos - IMIN.

viktorija.kudra@imin.hr

Ključne riječi: digitalizacija, arhivi, radnički pokret, Jugoslavenske narodne obrane, Punta Arenas

Palabras clave: digitalización, archivos, movimiento obrero, Defensa Nacional Yugoslava, Punta Arenas

Knjižnica Instituta za migracije i narodnosti, kroz Nacionalni projekt „Hrvatska kulturna baština“ - Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Ministarstva kulture, završila program *Digitalizacije novina Radnička straža i dokumenta Popis Jugoslovenske Naseobine u Punta Arenas – Chile*

Radnička straža počela je izlaziti 1907. godine u Chicagu kao prve radničke i socijalističke novine hrvatskih iseljenika u SAD-u. Pod tim nazivom izlazile su sve do 1918. godine i odigrale su vrlo važnu ulogu u stvaranju radničkoga pokreta, kako među hrvatskim iseljenicima, tako i uopće u SAD-u. NSK posjeduje samo dva godišta, tako da je kolekcija *Radničke straže* sačuvana u IMIN-u najcjelovitija a radi se o jedinim sačuvanim primjercima.

Popis Jugoslovenske Naseobine u Punta Arenas - Chile popis je Jugoslovenske narodne obrane - ogranak "Dalmacija" jugoslavenskih iseljenika i njihovih potomaka iz 1941. godine. To je jedinstveni primjerak takvog popisa sačuvan u Hrvatskoj i vrijedna je građa za istraživanje hrvatskog iseljenništva.

Digitalizacijom te građe Knjižnica Instituta za migracije i narodnosti omogućila je dostupnost svih sačuvanih primjeraka novina i Popisa putem institutskog repozitorija znanstvenoj, stručnoj i široj javnosti kao izvorne građe za istraživanje hrvatskog iseljenništva. Digitalizacijom je, isto tako, omogućena zaštita od oštećivanja tih iznimno dragocjenih i jedinstvenih primjeraka izvornika.

La Biblioteca del Instituto de Migración y Estudios Étnicos, a través del Proyecto Nacional "Patrimonio Cultural Croata. Digitalización de materiales de archivo, biblioteca y museo" del Ministerio de Cultura, completó el programa *Digitalización de la*

publicación La Guardia del trabajador (Radnička straža) y del documento Lista de Asentamientos Yugoslavos en Punta Arenas, Chile

La Guardia del trabajador (Radnička straža) comenzó a publicarse en 1907 en Chicago, siendo el primer periódico trabajador y socialista de los emigrantes croatas en Estados Unidos. Se editó con ese nombre hasta 1918, desempeñando un papel muy importante en la creación del movimiento obrero, tanto entre los emigrantes croatas como en los Estados Unidos en general. En la Biblioteca Nacional Universitaria (NSK) se conservan ejemplares de esta publicación correspondientes sólo a dos años, por lo que la colección de *La Guardia del trabajador (Radnička straža)* que se conserva en el IMIN es la más completa. Además, se trata de los únicos ejemplares conservados.

La *Lista de asentamientos Yugoslavos en Punta Arenas, Chile* es un documento de la Defensa Nacional Yugoslava (Jugoslavenske narodne obrane, JNO), una rama de "Dalmacia" de los emigrantes yugoslavos y sus descendientes desde el año 1941. Es el único ejemplar de ese tipo conservado en Croacia y constituye un valioso recurso para la investigación sobre la emigración croata.

Con la digitalización de este material, la Biblioteca del Instituto de Migración y Estudios Étnicos, a través de su repositorio, posibilita la accesibilidad de todos los ejemplares conservados del periódico y la *Lista* a investigadores, profesionales y público en general, como un material original para la investigación de la emigración croata. A través de la digitalización también se brinda protección contra daños a estas copias extremadamente valiosas y únicos ejemplares originales.

Prekomorska emigracija i Dubrovačka Republika

Las emigraciones de ultramar y la República de Dubrovnik

Dr. sc. Zdravko Sančević, prof.

Comité croata de Venezuela / Hrvatski odbor za Venezuelu

z.a.sancevic@gmail.com

Ključne riječi: imigracija, putovanja, povijesni odnosi, Hrvatska, Južna Amerika

Palabras clave: inmigración, viajes, relaciones históricas, Croacia, Sudamérica

Hrvatska emigracija u Americi bilježi se od dolaska samog Kristofora Kolumba 1492. godine. Ta rana prisutnost dio je ključne etape ove pomorske nacije, koja je, među ostalim, bila napredni mostobran i uporište otpora protiv Turaka, što je omogućilo sklapanje Karlovačkog mira 1699. godine i ostavilo današnji oblik potkove.

Dubrovčani koji su došli u „Zapadnu Indiju” s Kolumbom i poslije bili su dio male mediteranske države; nisu bili kolonijalne sile ni osvajači, već su se posvetili širenju zapadnokršćanske civilizacije po svijetu, s time da je najpoznatije putovanje ono Korčulanina Marka Pola (1254. – 1324.).

Kao član Hrvatskog odbora za Venezuelu, autor želi održati predavanje o putovanju generala Francisca de Mirande, pionira neovisnosti bolivarskih zemalja Venezuele, Kolumbije, Ekvadora, Perua, Bolivije i Paname, u Dubrovačku Republiku 1786. godine. S druge strane, namjera je prikazati i otkrića latinoameričkih toponima hrvatskog podrijetla, u Kolumbiji (Vrba – Uraba) i Panami na Karipskom moru i Tihom oceanu, kao i otkrića starih hrvatskih naselja na panamskim otocima: otok (Otoque), Taboga (Ta God of You), Saboga (For God!) i naselja Tubrava (Dubrava) u pogledu odnosa Hrvatske i Južne Amerike.

La emigración croata en América se registra desde la llegada del mismísimo Cristóbal Colón en 1492. Esta presencia tan temprana forma parte de los hitos de esta nación naval, que, entre otras cosas, fue cabeza de puente avanzada y baluarte de la resistencia contra los turcos; lo que permitió la Paz de Karlovac en 1699, que dejó la forma de herradura actual.

La gente de Dubrovnik que vino a las "Indias Occidentales" junto a Colón y en viajes posteriores, era parte de un pequeño Estado mediterráneo, no eran potencias coloniales ni conquistadores, sino que se dedicaron a difundir la civilización cristiana occidental por el mundo, siendo el viaje más conocido el del nativo de Korčula, Marko Polo (1254-1324).

Como miembro del Comité croata para Venezuela, el autor desea presentar una ponencia

sobre el viaje realizado por el Generalísimo Francisco de Miranda, Precursor de la Independencia de los países bolivarianos de Venezuela, Colombia, Ecuador, Perú, Bolivia y Panamá, a la República de Dubrovnik en 1786. Por otra parte, también se pretende mostrar los descubrimientos de la toponimia latinoamericana de origen croata, en Colombia (Vrba - Uraba), Panamá-Caribe y Pacífico. Los descubrimientos de antiguos asentamientos croatas en las islas de Panamá: la isla (Otoque), Taboga (Ta God of You), Saboga (¡For God!) y los asentamientos de Tubrava (Dubrava), todo ello, como parte de las relaciones croata – sudamericanas.

Dvjesto godina hrvatskih Pavana u Venezueli, 1816. – 2016., pola tisućljeća latinoameričko-hrvatskih odnosa

Bicentenario de los Pavan de Croacia en Venezuela, 1816-2016, medio milenio de relaciones hispanoamericano-croatas

Dr. sc. Zdravko Sančević, prof.

Comité croata de Venezuela /Hrvatski odbor za Venezuelu

z.a.sancevic@gmail.com

Ključne riječi: neovisnost, prvoborci, povijesni odnosi, Hrvatska, Venezuela

Palabras clave: independencia, próceres, relaciones históricas, Croacia, Venezuela

Ovaj se rad temelji na knjizi „Dvjesto godina hrvatskih Pavana u Venezueli, 1816. – 2016., pola tisućljeća latinoameričko-hrvatskih odnosa”. Ovo je istraživanje provedeno unutar povijesnog konteksta habsburške dinastije koja je u Španjolskoj vladala od 1415. do 1700., a od 1527. do 1918. u Hrvatskoj, stvarajući političku vezu između te dvije zemlje. U tom se razdoblju odvijao rat za neovisnost Venezuele, a u njemu su sudjelovali i Hrvati kao što su:

1. Fra. Juan Bautista Molinar (OFM) (1780. – 1853.), koji se nije rodio u Hrvatskoj, ali je znao za svoje hrvatsko porijeklo i koji je 32 godine služio kao župnik u Carúpanu i bio je prijatelj Simóna Bolívara i istaknuti pionir među Venezuelancima.
2. Admiral Renato Belic/Beluche u Bolívarovoj mornarici. Rođen 1788. u hrvatskoj obitelji u New Orleansu, Louisiana, a sahranjen u Nacionalnom panteonu nakon sudjelovanja u nekoliko pobjedonosnih pomorskih bitaka; umro je 1860. godine.
3. Brodovlasnik i pomorski kapetan Ivan (Juan) Pavan (1778. – 1855.), pionir (prvoborac) rodom iz Rovinja u Istri koji je kao vlasnik triju brodova dobavljač oružja, otpadne dijelove i druge predmete za rodoljube.
4. Casimiro Gallicy / Kazimir Galic, Hrvat, služio je kao viši časnik (prvoborac) pod osloboditeljem Simonom Bolívarom u ratu za neovisnost Venezuele i Velike Kolumbije.

Prva tri spomenuta hrvatska novaka sastala su se 1816. godine s osloboditeljem Simonom Bolívarom u Carúpanu gdje su od njega primili upute. Nije sigurno je li Kazimir Galic bio prisutan, no vjerojatno je tome razlog što su svi Hrvati koji su otišli u Venezuelu putovali istim putem.

Esta ponencia está basada en el libro titulado "Bicentenario de los Pavan de Croacia en Venezuela, 1816-2016, medio milenio de relaciones hispanoamericano-croatas". Para

realizar esta investigación, se tomó en cuenta que la dinastía de los Habsburgo gobernó entre 1415-1700 en España y 1527-1918 en Croacia, generando un nexo político entre ambas. Durante ese período se produjo la guerra de independencia de Venezuela y en ella participaron croatas como:

1.- Fray. Juan Bautista Molinar (OFM) (1780-1853), quien no nació en Croacia, pero sabía de su ascendencia croata y que sirvió como pastor en Carúpan durante 32 años y fue amigo de Liberación Simón Bolívar y un primogénito prominente entre los venezolanos.

2.- El Almirante Renato Belic / Beluche en la Armada de Bolívar. Nacido en 1788 entre croatas en Nueva Orleans, Luisiana, y enterrado en el Panteón Nacional después de participar en varias batallas navales victoriosas, murió en 1860.

3. El armador y capitán naval Ivan (Juan) Pavan (1778-1855), un primogénito (prócer) nativo de Rovinj en Croacia, Istria, quien, como propietario de tres barcos, suministró armas, desechos y otros artículos para los patriotas.

4. Casimiro Gallicy / Kazimir Galic, un croata, participó como oficial de alto rango (prócer) bajo el Libertador Simón Bolívar en la guerra por la independencia de Venezuela y Gran Colombia.

Los tres primeros novatos croatas mencionados se reunieron en 1816 con el Libertador Simón Bolívar en Carúpan, donde recibieron instrucciones de él. No es seguro que Kazimir Galic estuviera presente, pero probablemente se deba a que todos los croatas que fueron a Venezuela tomaron la misma ruta.

U potrazi za izgubljenim iseljeništvom: slučaj Brazila

En busca de la emigración perdida: el caso de Brasil

Doc. dr. sc. Milan Puh

Universidade de São Paulo / Centar za slavenske studije Sveučilišta savezne države Parana
– Centro de Estudios eslavos de la Universidad Federal de Paraná

Ključne riječi: Brazil, nevidljivost, povijest iseljništva, Sao Paulo, cultura

Palabras clave: Brasil, invisibilidad, historia de la emigración, Sao Paulo, cultura

U ovom izlaganju će se predstaviti jedan kratak sustavan pregled povijesti hrvatske iseljeničke zajednice u Brazilu, budući da je iznimno slabo poznata situacija naših ljudi u toj zemlji. Kao rezultat petogodišnjeg istraživačkog projekta “Povijest Hrvata i Hrvatske u Brazilu”, u sklopu kojeg su izdane četiri knjige i drugi radovi, iznijet će se razlozi „nevidljivosti” te zajednice u Hrvatskoj, posebno ako uzmemo u obzir akademsku zajednicu, ali i općenito. Radi se o istraživanju antropološko-povijesne prirode u kojem se željelo razumjeti kulturološka strana funkcioniranja današnje hrvatske kolonije u Brazilu, ali isto tako pratiti njezin razvoj. Tako ćemo kroz tri faze: do 1918., između dva svjetska rata i nakon 1945., ukazati na neke od mehanizama koji su doprinijeli tome da se što znanstveno, a što politički tj. društveno sustavno izostavlja ova iseljenička skupina koja je po brojnosti treća u Južnoj Americi. U tu svrhu je nužno napraviti osvrt i na glavna povijesna događanja na području Hrvatske i Brazila vezana uz iseljništvo, s naglaskom na državu i grad São Paulo u kojoj se nalazi većina od oko sto tisuća Hrvata i potomaka. S ciljem da bi naše predstavljanje bilo što potpunije, koristit ćemo razne modalitete koji su nužni za jedno interdisciplinarno istraživanje i predstavljanje pa ćemo tako iskoristiti kritičku analizu prethodnih istraživanja, historiografske i statističke podatke te informacije koje smo uspjeli pridobiti iz raznih tiskovina. Tako će ovo „izgubljeno iseljništvo” biti ponovo uključeno u znanstvene rasprave o iseljnistvu, i to kroz nekoliko važnih tema.

En esta exposición se presentará una breve revisión sistemática de la historia de la comunidad inmigrante croata en Brasil, considerando que es tan poco conocida la situación de nuestra gente en ese país. Como resultado de cinco años de investigación en el proyecto “Povijest Hrvata i Hrvatske u Brazilu” (“La historia de Croacia y los croatas en Brasil”), y con la colaboración de quienes publicaron cuatro libros y otros trabajos, se expondrán las razones que explican el porqué de la “invisibilidad” de esa comunidad en Croacia, especialmente cuando hablamos de la comunidad educativa, pero también en general. Se trata de una investigación de naturaleza histórico-antropológica, en la cual se quiso entender el aspecto cultural del funcionamiento de las colonias croatas actuales en

Brasil, haciendo a la vez un seguimiento de su crecimiento. Esto se abordará en tres fases: hasta 1918, entre las dos guerras mundiales, y desde 1945 en adelante, mostrando algunos de los mecanismos que contribuyeron a la sistemática exclusión científica, política y social de esta comunidad, la cual es la tercera más grande en cantidad de miembros de Latinoamérica. Con ese objetivo es necesario también realizar una revisión de los principales hechos históricos de Croacia y de Brasil en materia inmigratoria, con foco en la ciudad de Sao Paulo, lugar en donde se concentra la mayor parte de los casi mil croatas y descendientes de croatas. Con el objetivo de lograr que nuestra presentación sea lo más completa posible, utilizaremos distintas modalidades necesarias para una investigación y presentación interdisciplinarias, así como también el análisis crítico de estudios previos, de datos estadísticos e históricos, y de información adicional obtenida de distintos medios gráficos. De esta manera incluiremos la “inmigración perdida” en el debate científico sobre la inmigración a través de varios temas de importancia.

Hrvatska imigracija u Čileu iz perspektive historiografije

La migración croata en Chile a través de la historiografía

Prof. dr. sc. Cristian Garay Vera

Universidad de Santiago de Chile, Instituto de Estudios Avanzados / Sveučilište u Santiago de Chile, Institut za napredne studije

cristian.garay@usach.cl

Franklim Colletti, dipl. Hist

Universidad de Santiago de Chile / Sveučilište u Santiago

franklim.colletti@gmail.com

Ključne riječi: imigracija, salitre, demografija, Čile, integracija

Palabras clave: inmigración, salitre, demografía, Chile, integración.

Hrvatska imigracija u Čileu smješta se u razdoblje između druge polovice devetnaestog i prve polovice dvadesetog stoljeća, od čega je moguće razlučiti četiri migracijske etape: prva između 1864. i 1890.; druga između 1890. i 1914.; treća između 1914. i 1939. i zadnja 1945. godine; najveći broj migranata dolazilo je s Brača i dalmatinske obale, a svaki migracijski val bio je temelj idućem valu.

Na isti način moguće je geografski podijeliti dolazak hrvatskih imigranata u Čile na dvije glavne zone: Sjeverna regija koja ih je privlačila primarno zbog salitre u gradovima Iquique i Antofagasta; Južna regija koja ih je privukla zbog potrage za zlatom; odnosno Mageljanska regija, ponajprije Punta Arenas. Od 1945. godine imigraciju prema središtu države započinju potomci migranata sa sjevera i juga, kao i migranti koji pristižu iz Hrvatske nakon Drugog svjetskog rata.

Ugnjetavanje Hrvata bilo je glavni razlog emigraciji. U Čileu su najprije primljeni kao „stanovnici Austro-Ugarske koji ne govore njemački“, od 1918. kao Jugoslaveni, sve do 1990. godine kada Čile, među prvim državama, priznaje hrvatsku nezavisnost. Unatoč svemu, Hrvati nikada nisu zaboravili svoje korijene i integrirali su se u čileansko društvo kao Hrvati; sudjelovali su u razvoju Čilea i postali treća najvažnija kolonija u državi.

Ovo izlaganje predstaviti će historiografsko istraživanje na temelju dostupne bibliografije u državi, istaknut će se čileanski autori hrvatskih korijena te tiskovni i informativni materijali hrvatske kolonije u Čileu.

La inmigración croata a Chile se corresponde principalmente entre la segunda mitad del siglo XIX y la primera mitad del siglo XX, pudiendo dividirse en cuatro periodos

intensidad migratoria, el primero entre 1864 y 1890; la segunda entre 1890 y 1914; la tercera entre 1914-1939 y la última entre 1945, el mayor número de migrantes provenía de la isla de Brač y de la costa firme de Dalmacia siendo cada ola migratoria base para la posterior.

Del mismo modo podemos dividir geográficamente la llegada de inmigrantes croatas a tierras chilenas en dos principales: Región norte atraídos inicialmente por el auge del salitre principalmente en las ciudades de Iquique y Antofagasta; Región Sur atraídos por el auge aurífero en la Región de Magallanes principalmente en Punta Arenas. A partir de 1945 se inicia una inmigración hacia el centro del país por parte de los descendientes de los migrantes del norte y sur, así como por parte de migrantes procedentes de Croacia tras el fin de la Segunda Guerra Mundial.

El sometimiento croata fue el principal origen de la emigración, en Chile fueron recibidos inicialmente como Austrohúngaros o “Austriacos que no hablan alemán”, posterior a 1918 como Yugoslavos hasta 1990 cuando Chile sería uno de los primeros países en reconocer su independencia. A pesar de todo, nunca olvidaron sus raíces y se integraron a la sociedad chilena como croatas colaborando en el desarrollo de Chile y convirtiéndose en la tercera colonia más importante del país.

Esta ponencia será realizada como un estudio historiográfico a partir de la bibliografía existente en el país, destacándose autores chilenos de ascendencia croata, así como prensa y boletines informativos de la comunidad croata en Chile.

Hrvatski Stadion u Santiagu. Hrvatski stadion u Santiagu: Odras hrvatske kulture u Čileu

El Estadio Croata de Santiago: Un reflejo de la cultura croata en Chile

José Ignacio Bahamondes Zlatar, dipl. hist. i dipl. archeol

Universidad de los Andes / Sveučilište Andesa

Universidad Sek- Santiago de Chile, Sveučilište Sek, Santiago de Chile

bahamondeszlatar@gmail.com

Ključne riječi: migracijski proces, dijaspora, identitet, društvo, projekcija, socijalna grupa

Palabras clave: proceso migratorio, diáspora, identidad, sociedad, proyección, grupo social

Čile je zemlja imigranata. U zadnja dva stoljeća primili smo strance iz raznih dijelova svijeta; Španjolce, Nijemce, Talijane, Palestince i Hrvate. Zajednička karakteristika ovih grupa je da su, u trenutku dolaska u našu zemlju, počeli stvarati zajednice kojima je cilj bio održavanje kulture i običaja njihovih zemalja.

Tako je u razdoblju od prve polovice XIX. pa do kraja XX. stoljeća velik broj Hrvata emigrirao s prostora Balkana na "kraj svijeta". Dok su neki Atlantski ocean prešli iz ekonomskih razloga, drugi su to činili zbog političkih problema toga razdoblja.

U ovome se radu autor usredotočuje na hrvatsku zajednicu te otkriva kako spomenute grupe, društva i institucije nisu stvarane samo radi održavanja njihovih običaja nego su i ogledalo određene grupe ljudi te odraz njihove povijesne, društvene i kulturne stvarnosti. Tokom godina osnovane su razne zajednice; Hrvatski dom u Iquiqueu, Hrvatski dom u Antofagasti i Hrvatski dom u Punta Arenasu, Hrvatsko društvo uzajamne pomoći i Hrvatski stadion u Santiagu.

Sve u svemu, naš je cilj pokazati kako se kroz povijest institucije kao što je Hrvatski stadion u Santiagu može vidjeti ne samo patriotski identitet grupe osoba nego kako je ta institucija pravi odraz ponašanja te grupe ljudi, njihovih mišljenja te čak i njihovog stava u određenoj političko-ekonomskoj i društvenoj situaciji zajednice.

Chile es un país formado por inmigrantes. En los dos últimos siglos hemos recibido extranjeros provenientes de diversos lugares del mundo, tales como españoles, alemanes, italianos, palestinos y croatas, entre otros. Una característica en común de estos grupos es que al llegar a nuestro país empezaron poco a poco a formar comunidades, las cuales se enfocaron en mantener la cultura y las tradiciones de su país de origen.

En relación con lo anterior, desde la primera mitad del siglo XIX hasta finales del siglo XX, una gran cantidad de croatas emigraron desde los Balcanes hasta “el fin del mundo”. Algunos tomaron la decisión de cruzar el Atlántico por razones económicas, y otros debido a los problemas políticos presentes en esa época.

Este estudio se enfoca en la comunidad croata, y justamente indagará en cómo la creación de dichos grupos, corporaciones y fundaciones no sólo fueron meros núcleos sociales para mantener vivas sus tradiciones, sino que conformaron un espejo o reflejo de un grupo humano determinado, y de una realidad histórica, social y cultural. Poco a poco fueron conformando diversas comunidades, entre ellas, los Hrvatski Dom en Iquique, Antofagasta y Punta Arenas, la Sociedad Croata de Socorros Mutuos, y el Estadio Croata de Santiago.

En resumen, nuestro objetivo es señalar cómo a lo largo de la historia de una institución como en el Estadio Croata de Santiago, se puede observar no sólo la identidad patriota de un grupo de personas, sino también como dicho lugar es el fiel reflejo del comportamiento de este grupo humano, de sus opiniones e incluso, de sus posturas ante una situación política-económica y social determinada de una comunidad.

Hrvati: putovanje po Atlantiku

Los croatas: un viaje por el Atlántico

Andrés Goldstein, estudiante

Universidad Central de Venezuela / Središnje sveučilište u Venezueli, Caracas (Venezuela)

agoldstein465@gmail.com

Ključne riječi: atlantski svijet, Hrvati, migracijski tok, bipolarni sustav, migracijske politike

Palabras clave: mundo Atlántico, croatas, flujo migratorio, sistema bipolar, políticas migratorias.

Predmetni istraživački rad govori o migracijskim procesima Hrvata u Brazilu i Argentini proučavajući proces integracije u *atlantski svijet* tijekom druge polovice XX. stoljeća. Obuhvaća debate i različite perspektive o istraživačkoj temi. Metodologija i teorije koje su se koristile za istraživanje podataka i izvora o migracijama pronašle su se u društvenoj i kulturnoj povijesti Bernarda Bailyna koji u svojoj knjizi „Atlantic History“ (objavljenoj 2005. godine u izdanju Harvard University Pressa), tumači da postoji kulturno, društveno i teritorijalno jedinstvo koje tvore granične države Atlantskog oceana, a koje se rađa radi *migracijskog toka* između američkog i europskog kontinenta. Ove države će, zahvaljujući *bipolarnom sustavu* koji predvode SAD i SSSR, razviti niz *migracijskih politika* kako bi ojačale blok. Istraživanjem o hrvatskom migracijskom procesu u drugoj polovici dvadesetog stoljeća cilj je razumjeti političke, društvene i ekonomske faktore između Amerike i bivše Jugoslavije koji su se pojavili kao posljedica ove migracije. Na ovaj način bolje će se razumjeti integracija ovih društvenih skupina u državama španjolskog i portugalskog govornog područja koje tvore atlantski svijet. Stoga će rezultati istraživanja o migracijskom procesu prema Argentini i Brazilu govoriti o društvenoj i kulturnoj integraciji ovih zajednica i političkim posljedicama na bipolarni sustav.

El presente trabajo de investigación trata sobre los procesos migratorios *croatas* en Brasil y Argentina, examinado así el proceso de integración en el *mundo atlántico*, durante la segunda mitad del siglo XX. Comprendiendo los debates y distintas perspectivas existentes sobre el tema. La metodología y teorías empleadas para estudiar los datos y fuentes corresponden al estudio de las migraciones fue a través de la historia social y cultural de Bernard Bailyn quien propone en su libro *Atlantic History* publicado en 2005 por Harvard University Press, propone la existencia de un conjunto cultural, social, y territorial, conformado por los Estados fronterizos del océano atlántico formado y que

nace por el *flujo migratorio* entre los continentes americanos y europeos que gracias al *sistema bipolar* encabezado por los EE.UU y la U.R.S.S van a desarrollar una serie de *políticas migratorias* para fortalecer al bloque. Al estudiar el proceso migratorio croata en la segunda mitad del siglo XX se busca entender los elementos políticos, sociales y económicos entre América y la antigua Yugoslavia ocurrida por esta migración. Resultando una mejor comprensión de la integración de estos grupos sociales en países de habla hispana y lusitana que forman parte del mundo atlántico. Por lo tanto, las conclusiones obtenidas del estudio del proceso migratorio croata hacia Argentina y Brasil van a ir entorno a cómo fue la integración social y cultural de estas comunidades y los efectos políticos en el sistema bipolar.

Četrnaest stoljeća hrvatske povijesti

Catorce siglos de historia croata

Mr. sc. Oliver Zambrano Alemán, doktorand

Universidad Central de Venezuela, / Središnje sveučilište u Venezueli (Caracas, Venezuela)

oljverzambrano@gmail.com

Ključne riječi: imigracija, hrvatska povijest, obrazovanje, Venezuela, konzulat

Palabras clave: inmigración, historia croata, educación, Venezuela, Consulado.

Hrvatska kultura bila je prisutna u različitim prostorima i imala je razne pokrovitelje u Venezueli tijekom druge polovice 20. stoljeća, kao i u dvadeset prvom stoljeću. Hrvatski doseljenici stigli su nakon Drugog svjetskog rata i brzo se prilagodili društvu koje je u zemljopisnom kontekstu južnoameričko, ali u kulturnom karipsko, te su, unatoč različitosti između ove i njihove rodne zemlje, ovdje izgradili život i organizirali se u svrhu rada i učenja te ostavili trag u venecuelskom društvu u naftnim, okolišnim, obrazovnim, sportskim, društvenim, kulturnim, pa čak i političkim pitanjima.

Unatoč svemu, Hrvati nikada nisu zaboravili svoje korijene i zato je svrha ovog rada istražiti prostor „Četrnaest stoljeća hrvatske povijesti” koji je od 1999. godine postao jedan od najvažnijih alata za širenje hrvatske povijesti i vrijednosti u Venezueli. Ondje su dr. Zdravko Sančević i dr. Ricardo Godigna posvetili bezbroj sati kako bi ljudima svih starosnih dobi i razina obrazovanja prikazali različite aspekte toga južноевропског naroda.

Za pripremu ovog rada koristit će se postojeće evidencije Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Venezueli, kao i osobni zapisi o izložbama koje se održavaju svake druge subote u mjesecu i podaci sustavno prikupljeni od posjetitelja tih prostora.

La cultura croata gozó en Venezuela de distintos espacios y promotores durante la segunda mitad del siglo XX y en esta vigésimo primera centuria. Tras la Segunda Guerra Mundial, los inmigrantes croatas arribaron y se adaptaron rápidamente a una sociedad sudamericana por contexto geográfico, pero caribeña desde lo cultural, y a pesar de lo disímil entre esta tierra y su país natal, aquí rehicieron sus vidas y se organizaron para trabajar, estudiar y dejar su huella en todos los ámbitos, pues los aportes croatas a la sociedad venezolana se encuentran en materia petrolera, ambiental, educativa, deportiva, social, cultural y hasta política.

A pesar de todo ello, los croatas nunca olvidaron sus raíces y es por ello que en esta ponencia se desea explorar el espacio “Catorce siglos de historia croata” que desde 1999, se ha convertido en una de las herramientas más importantes para la difusión de la historia y los valores croatas en Venezuela. Allí, el Ing. Dr. Zdravko Sančević y el Dr. Ricardo Godigna han dedicado incontables horas para compartir con personas de todas las edades y distintos niveles académicos distintos aspectos de la nación sur europea.

Para elaborar esta ponencia, se utilizarán los registros existentes en lo que fuera el Consulado General de la República de Croacia en Venezuela, así como los registros personales de las exposiciones realizadas cada segundo sábado de mes y datos levantados sistemáticamente a los asistentes a estos espacios.

Gubitak hrvatskog jezika kao posljedica prilagodbe proučavan na Hrvatima u Venezueli

La pérdida del idioma croata tras la llegada, como consecuencia de la adaptación, observada en los croatas de Venezuela

Andrea Dorta, estudiante

Universidad Metropolitana / Metropolitansko sveučilište, Caracas (Venezuela)

drea.dorta@gmail.com

Ključne riječi: hrvatski, prilagodba, gubitak, jezik, španjolski

Palabras clave: croata, adaptación, pérdida, idioma, español

Ratovi koji su buknuili na europskom kontinentu tijekom XX. stoljeća rezultirali su migracijskim valom koji je u velikoj mjeri prihvaćala Latinska Amerika. Hrvatski puk bio je dijelom ovog procesa, a njegovi ogranci utemeljili su se u zemljama Južne Amerike. Među njima, iako ne u velikom broju, u Venezueli su se formirali temelji za naseljavanje tisuća Hrvata. Hrvati su se morali prilagođavati i navikavati se na korištenje španjolskog jezika. Osim što pripada drugoj obitelji jezika i, prema tome, ima malo leksičkih sličnosti s hrvatskim, ne poznaje neke foneme koji postoje u hrvatskom jeziku. Zbog toga su imena i prezimena koja imaju znakove koji (fonetski ili ortografski) ne odgovaraju španjolskom morala pretrpjeti promjene u izgovoru, u pismu ili u oba slučaja. Nakon ovog početnog gubitka, preostaje istražiti (što je i cilj izlaganja) koliko se hrvatskog jezika tijekom prilagodbe očuvalo ili izgubilo u hrvatskoj zajednici u Venezueli. U ovom izlaganju ukratko će se predstaviti fonetske razlike između španjolskog i hrvatskog jezika, zatim svjedočenja hrvatskih obitelji u Venezueli prikupljena metodom korištenja ključnih pitanja, a na koncu će se govoriti o rezultatima.

Las guerras que sacudieron al continente europeo durante el siglo XX dieron como resultado una ola migratoria de la cual Latinoamérica fue gran receptora. El pueblo croata formó parte de dicho proceso, ya que ramas de este se establecieron en países del sur de América. Entre estos, si bien no en gran número, en Venezuela se construyeron las bases para el establecimiento de miles de croatas. Dichos croatas debieron pasar por una adaptación que conllevó acostumbrarse al uso del idioma español. El español, además de ser una lengua perteneciente a otra familia lingüística y por lo tanto con pocas similitudes de vocabulario, no posee ciertos fonemas que existen en croata. Por lo tanto, nombres y apellidos que contuvieran caracteres que no correspondieran con la lengua destino (fonéticamente o a nivel escrito) tuvieron que sufrir cambios, ya sea en pronunciación, en escritura o ambos. Tras esta pérdida inicial, queda lugar para indagar (lo cual es el

objetivo de la ponencia) cuánto del idioma croata se mantuvo o se perdió en la comunidad croata de Venezuela en su adaptación. Esta ponencia comprenderá una breve introducción a las diferencias fonéticas entre el español y el croata, posteriormente los testimonios de familias croatas de Venezuela recogidos por medio de un instrumento con preguntas clave, y el fin será una conclusión con respecto al significado de los hallazgos.

Književni krug SineNomine

La peña literaria SineNomine

Vanessa Castillo, dipl. hist.

Universidad Central de Venezuela / Središnje sveučilište u Venezueli, Caracas, Venezuela

vaneucv2010@gmail.com

Ključne riječi: književnost, Venezuela, kultura, Hrvatska, organizacije

Palabras clave: literatura, Venezuela, cultura, Croacia, organizaciones

Na poziv iz zaklade Trasncho Cultural venezuelški autor i pisac Sael Ibáñez (Camaguán, Guárico, 1948.) vodio je 2004. godine književne radionice te, motiviran iskazanim zanimanjem sudionika za daljnjim okupljanjem, po završetku ciklusa odlučio sastanke premjestiti u druge prostore; tako je nastao književni krug *SineNomine*. U početku je književni krug okupljao ljude različite dobi i uglavnom znanstvene ili tehničke izobrazbe koje je povezivala ljubav prema književnosti. S petnaest godina neprekidne djelatnosti, književni je krug uspješna kulturna organizacija s bogatim književnim stvaralaštvom, kako grupno tako i pojedinačno.

Hrvatska zajednica ima važnu ulogu u toj skupini. Zahvaljujući gesti obitelji Miskiewicz osigurano je mjesto za održavanje sastanaka gdje se trenutačno radionica održava. Drago Miskiewicz postao je prvi član skupine hrvatske nacionalnosti, a naknadno su se pridružili Ivan Rubesa i Helena Barišić. Ta je ideja urodila željom da se na ovom predavanju predstavi književni krug SineNomine ne samo kao mjesto okupljanja, već i kulturne razmjene s ovom zajednicom.

Cilj je ovoga predavanja predstaviti povijest ove skupine na temelju razgovora i intervjua s osnivačem književnog kruga i njegovih članova, uzimajući u obzir da je ovaj rad trenutačno u izradi.

En el año 2004 el autor y escritor venezolano Sael Ibáñez (Camaguán, Guárico, 1948) presta sus servicios al Trasncho Cultural dirigiendo talleres literarios, motivado al interés de los participantes de continuar los encuentros terminado el ciclo decide llevar los encuentros a otros espacios, es así como nace la Peña literaria SineNomine. Conformado al principio por personas de diferentes edades y la mayoría con formación científica o técnicas fue el amor por la literatura el rasgo común de sus miembros. Con quince años de actividad ininterrumpida, la Peña es una organización cultural sólida, logrando una importante producción literaria tanto grupal como individual.

La comunidad croata tiene un rol importante en esta agrupación, gracias a la gestión de la familia Miskiewicz se consiguió un lugar fijo para llevar a cabo las reuniones donde se imparte actualmente el taller. El señor Drago Miskiewicz, se convirtió en el primer miembro de nacionalidad croata del grupo, más adelante se unirían Ivan Rubesa y Helena Barisic. Motivado a ello en esta ponencia se quiere dar a conocer a la Peña literaria SineNomine por ser un lugar no solo de encuentro, también de intercambio cultural con esta comunidad.

Para esta ponencia se utilizarán consultas y entrevistas al fundador de la Peña y sus miembros para ir construyendo la historia de esta agrupación, siendo este un trabajo inédito.

Aprendizaje de la lengua croata y la lengua italiana: una sucinta comparación por parte de un hispanohablante

Učenje hrvatskoga i talijanskoga jezika: kratka usporedba iz perspektive govornika španjolskog jezika

Luis Pesquera, dipl. ing. chem.

Universidad Central de Venezuela / Središnje sveučilište u Venezueli (Caracas, Venezuela)

luispesquera01@gmail.com

Ključne riječi: hrvatski, talijanski, učenje, usporedba, iskustvo

Palabras clave: croata, italiano, aprendizaje, comparación, experiencia

Stalni odnosi Italije i Hrvatske, uspostavljeni već u 2. stoljeću pr. Kr. s rimskim osvajanjem ilirskih područja te održavani i produbljeni tijekom srednjeg i novog vijeka u razdobljima između ratova Kraljevine Hrvatske (jednako neovisna kao i pod austrougarskim jarmom) i Mletačke Republike, ostavili su u nasljeđe značajan talijanski utjecaj u raznim geografskim regijama Hrvatske, pogotovo u Dalmaciji. Takvo nasljeđe utjecalo je, naravno, na hrvatski jezik, koji je, unatoč činjenici da s talijanskim dijeli tek indoeuropsko podrijetlo, stekao čak i pokoje (ali neosporne) gramatičke sličnosti s talijanskim jezikom. Autor je navedeni idiomatski utjecaj zabilježio u svojem procesu učenja hrvatskog jezika u hrvatskoj zajednici u Venezueli (izvorni govornik španjolskoga jezika) i u ovom ga radu upotrebljava kao „kamen temeljac” usporedbe u smislu razlika i sličnosti asimilacije oba jezika. Predavanje će se sastojati od kratkog povijesnog pregleda talijansko-hrvatskih odnosa, općeg prikaza sličnosti hrvatskog i talijanskog jezika i pojedinih primjera srodnih riječi i/ili gramatičkih pitanja za oba jezika, a završit će izlaganjem autorova iskustva u učenju obaju jezika te će nam otkriti u kojoj je mjeri prethodno stečeno znanje talijanskog jezika ubrzalo ili potpomoglo asimilaciju hrvatskog jezika.

Las continuas relaciones ítaló-croatas, que ya habían tenido su asidero inicial en el siglo II a.C. con las conquistas romanas a los territorios ilirios y que fueron perdurando e intensificándose durante el Medioevo y la Edad Moderna con los períodos de entreguerras entre el Reino de Croacia (tanto independiente como bajo el yugo de húngaros y austríacos) y la República de Venecia, ha dejado como herencia una marcada influencia italiana en diversas zonas geográficas croatas, especialmente en Dalmacia. Tal herencia ha afectado, desde luego, a la lengua croata, la cual, pese a no compartir más que su origen indoeuropeo con la italiana, ha adquirido incluso ocasionales (pero indudables) detalles

gramaticales semejantes a ésta. La mencionada influencia idiomática ha sido captada por el autor (hispanohablante nativo) en su proceso de aprendizaje del idioma croata en el seno de la comunidad de este país en Venezuela, y se utiliza en este trabajo como “ancla de comparación” en cuanto a las diferencias y similitudes de asimilación de ambos lenguajes. La ponencia completa contemplará una brevísima reseña histórica de las relaciones ítalo-croatas a modo introductorio, una presentación global de similitudes entre los idiomas croata e italiano, señalamientos particulares de palabras y/o cuestiones gramaticales símiles entre sí para ambas lenguas, y finalizará con el testimonio de la propia experiencia del autor en el aprendizaje de los dos idiomas y en qué extensión los conocimientos del italiano previamente adquiridos aceleraron o coadyuvaron a la asimilación de la lengua croata.

Mala Škola Córdoba, Kolito

Mala škola u Cordobi, Kolito

Karen Bauk, dipl. biol., doktorandica

Universidad Nacional de Córdoba / Nacionalno sveučilište u Cordobi

Hogar Croata de Córdoba, Argentina / Hrvatski dom u Cordobi, Argentina

karenbauk3@hotmail.com

Ključne riječi: Cordoba, djeca, cultura, jezik, plesovi

Palabras clave: Córdoba, niños, cultura, idioma, bailes

Hrvatska migracija u Republici Argentini vrlo je zanimljiva i slojevita; neki Hrvati došli su iz ekonomskih razloga, drugi bježeći od rata ili zbog političkih motiva. Njihova razna životna iskustva proživljena u potrazi za mjestom gdje bi zasnovali iznova svoj život danas imaju neprocjenjivu vrijednost za shvaćanje procesa privikavanja kroz koje su prolazili. Mnogi od njih stvarali su grupe te osnivali razne domove gdje bi se nalazili kako bi očuvali običaje i ojačali veze. Tako je i 1956. godine u Cordobi, koja se nalazi u sredini Argentine, osnovan Hrvatski dom. S vremenom su nove generacije sve manje govorile jezik te su gubile vezu s hrvatskom kulturom. Iz tog su razloga pokušavali osnivati škole za djecu gdje bi, osim druženja, djeca mogla naučiti nešto i o kulturi i običajima svojih predaka.

Iz istoga se razloga 2012. godine osniva Kolito (na španjolskom znači malo kolo), prostor za djecu od 4 do 13 godina gdje se može učiti jezik, plesovi, igre, povijest i kultura Hrvatske.

U ovom radu želimo prikazati povijest te škole i iskustva učenika.

Članovima je ponuđena anketa s ciljem ispitivanja njihovog zanimanja za sudjelovanje u Kolitu. Kroz anketu smo saznali da su naši učenici potomci Hrvata iz cijele Hrvatske; riječ je o drugoj, trećoj pa čak i četvrtoj generaciji migranata. Iako je većina počela s učenjem jezika na inicijativu roditelja, ipak se među njima javilo i osobno zanimanje za daljnje učenje o zemlji predaka.

La inmigración croata en la República Argentina es muy interesante y conlleva varios matices, los croatas vinieron por razones económicas, otros escapando de la guerra o por motivos políticos. Llegaron en busca de un lugar donde establecerse, es por ello por lo que las vivencias y experiencias acaecidas en dicho movimiento migratorio adquieren un valor histórico incalculable en el presente, permitiendo comprender y dimensionar el proceso adaptativo que tuvieron que vivir. Muchos de ellos se agruparon y fundaron

diferentes Dom, donde se juntaban para mantener sus costumbres y fortalecer lazos. Es así como en la ciudad de Córdoba, ubicada en el centro del país, en el año 1956 comenzó a funcionar el Dom croata. Con el tiempo, las nuevas generaciones hablaban cada vez menos el idioma e iban perdiendo la cultura, es por ello por lo que hubo varios intentos de formar escuelas de niños, donde además de un espacio para compartir y sociabilizar, los mismos podrían aprender la cultura de sus ancestros. Es así como en el año 2012 se crea el Kolito, que en español significa kolo pequeño, un espacio para que niños de 4 a 13 años aprendan el idioma, bailes, juegos, historia y cultura. En el presente trabajo se pretende recapitular la historia de esta escuela y las vivencias de los alumnos. Es por ello que a los integrantes del grupo se les realizó un cuestionario semi estructurado, con el objetivo de indagar su interés en la participación del Kolito. Pudimos observar que nuestros estudiantes corresponden a descendientes de todas partes de Croacia, siendo segunda, tercera o hasta cuarta generación de migrantes, y si bien la mayoría de estos comenzaron a estudiar cultura croata por que los padres los mandaron, luego surgió un interés personal por seguir aprendiendo sobre el país de sus ancestros.

Osnovni podaci o migraciji Hrvata u Boliviju i njihovim potomcima, 1890. – 2019.

Información de básica de la migración croata a Bolivia y su descendencia, 1890-2019

Catalina Mihotek Barragán

Asociación Comunidad Croata de La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija

kmihotek@yahoo.com

Danica Pereira Stambuk

Asociación Comunidad Croata de La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija

danicaq@hotmail.com

Mara Vallejos Mihotek

Asociación Comunidad Croata de La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija

mara.vallejos@gmail.com

Ključne riječi: migracije, hrvatska, dijaspora, Bolivija, potomci

Palabras clave: migración, croata, diáspora, Bolivia, descendencia

Trenutačno se ni hrvatski migranti ni njihovi potomci u Boliviji međusobno ne poznaju (osim u vrlo zatvorenim krugovima), niti je poznato koliko ih je ni gdje se nalaze. Ne postoji ni službena evidencija. Kako bi se poduzele inicijative uzajamne pomoći ili zajedničkih projekata koji doprinose održavanju i poticanju hrvatske kulture i identiteta te vanjskim inicijativama za suradnju s Hrvatskom, nužno je imati osnovne podatke o stanovništvu hrvatskog podrijetla u zemlji. Cilj ovog rada jest ući u trag Hrvatima (najmanje 80 % njih) koji su emigrirali u Boliviju u tri migracijska vala: prije Prvog svjetskog rata, između dvaju svjetskih ratova te nakon drugog Svjetskog rata, te utvrditi njihove karakteristike i karakteristike njihovih potomaka nastanjenih u Boliviji.

Metodologija: informacije će se prikupljati iz primarnih i sekundarnih izvora uz kvantitativne podatke iz popisa stanovništva, nacionalnih i inozemnih registara, hrvatskih udruga, groblja i drugih evidencija, kao i kvalitativnim istraživanjem provedenim putem intervjua s potomcima.

Zaključci: migrantsko stanovništvo uspostaviti će se tijekom triju faza, a informacije će se

unakrsno pretraživati kako bi se utvrdile zajedničke značajke. Utvrdit će se geografska lokacija migranata u smislu njihova prvobitnog prebivališta kao i prebivališta potomaka putem istraživačkog programa otvorenog koda koji uključuje geolokaciju.

Prezentacija: tijelo zaključaka bit će predstavljeno u obliku teksta, tablica i grafikona sa zemljopisnim podacima. Osnovne informacije bit će prikazane u prilogu kao baza podataka s kategorijama prezimena, spola, dobi, mjesta prebivališta, zanimanja i mjesta podrijetla predaka.

En la actualidad, ni los migrantes croatas ni sus descendientes en Bolivia se conocen (excepto en círculos muy cerrados), no se sabe cuántos son, ni dónde están. Tampoco existe un registro oficial. Para emprender iniciativas de ayuda mutua o proyectos comunes que contribuyan a mantener e incentivar la cultura e identidad croata y aportar con iniciativas de cooperación con Croacia desde el exterior, es imprescindible tener información básica de los residentes croatas en el país. Esta ponencia pretende dar cuenta (de al menos un 80%) de los croatas que emigraron a Bolivia en las tres olas migratorias: la primera antes de la Primera Guerra Mundial, la segunda entre las dos guerras mundiales y la tercera a raíz de la Segunda Guerra Mundial, sus características y la de sus descendientes asentados actualmente en Bolivia.

Metodología: la información se recabará de fuentes primarias y secundarias con información cuantitativa tanto de censos, como de registros nacionales y extranjeros, de Asociaciones Croatas, de cementerios y otros registros, así como a través de una encuesta y cualitativa a través de entrevistas a los descendientes.

Conclusiones: se establecerá la población migrante durante las tres etapas, y se cruzará información en busca de rasgos comunes. Se establecerá la geolocalización, tanto el lugar de residencia original del migrante, como el de los descendientes por medio del programa open source ODK de encuestas que incluye geolocalización.

Presentación: el cuerpo de las conclusiones se presentará en texto, tablas y plantillas gráficas con información geo-referenciada. Se presentará la información básica en un Anexo como una base de datos por apellidos, sexo, edad, lugar de residencia, ocupación y lugar de procedencia del antepasado.

Hrvatska zajednica u La Pazu i njezina povezanost s virtualnim dijasporskim zajednicama

La comunidad croata de La Paz y su relación con las comunidades diaspóricas virtuales

Patricia Ávila Kuljis

Comunidad Croata de La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija

arq_patricia_avila@hotmail.com

Ključne riječi: stranice, grupe, virtualne, La Paz, Bolivija

Palabras clave: páginas, grupos, virtuales, La Paz, Bolivia

Hrvati koji su iz različitih razloga migrirali u Boliviju nastanili su se u nekoliko gradova, prvenstveno u Oruro, a zatim su se selili u druge krajeve. Veleposlanstvo Jugoslavije smješteno u La Pazu predstavljalo je jedinu vezu s domovinom, kao i izvor vijesti iz domovine. Nakon Domovinskog rata ostali smo izolirani i uskraćeni za vijesti o trenutačnom stanju, a bliske odnose održavale su žene koje su se nastavile okupljati. Budući da se jedini konzulat nalazio u drugom gradu, bili smo u potpunosti neupućeni i odsječeni od domovine. Naposljetku je to okupljanje dovelo do uspostavljanja organizacije Zajednice, a posljedično i virtualnih stranice i grupa zahvaljujući prednostima napretka tehnologije. Nakon osnivanja Zajednice napokon su uspostavljene veze s dijasporom diljem svijeta, a posebno s Hrvatskom. Jačanjem veza i učestalijim objavljivanjem aktivnosti prevladali smo problem nedostatka pravovremenih informacija i prepoznavanja naše prisutnosti i identiteta.

Uspjeh Hrvatske na Svjetskom prvenstvu 2018. izazvao je nevjerojatnu i zapanjujuću pojavu. Hrvati diljem svijeta odjednom su se počeli tražiti i povezivati, osobito putem Facebooka, te su samim time u svakom pogledu osnažili komunikaciju i povezanost s hrvatskom domovinom. „Lijepa naša domovino”.

Bog i Hrvati...

Metode istraživanja sastoje se od pregledavanja literature te intervju a i anketa članova udruga Hrvata, uglavnom članova iz La Paza osobno, ali i članova iz Orura, Cochabambe i Santa Cruz a na daljinu. U okviru stranica i grupa koje čine virtualnu mrežu Zajednice Hrvata u La Pazu u Boliviji na raspolaganju su vrijedne informacije i statističke tablice.

Los croatas que por diversas razones migraron a Bolivia se asentaron en varias ciudades, primero en Oruro y luego se trasladaron a otras regiones. La conexión con la madre patria, así como las noticias, giraban en torno a la Embajada de Yugoslavia asentada en la Ciudad

de La Paz. Luego de La guerra Patria, quedamos aislados y sin noticias, fueron las mujeres que no dejaron de reunirse quienes mantuvieron los lazos unidos. Al contar con un consulado en otra ciudad estábamos totalmente desinformados y desvinculados de la madre patria. Finalmente, del seno del grupo femenino surgió la Organización de La Comunidad y por consecuencia la creación de las páginas y grupos virtuales aprovechando las ventajas de los avances tecnológicos. Nuestra Comunidad se ha establecido, ha logrado nexos con la Diáspora del mundo y sobre todo con Croacia. El problema de la falta de información oportuna y el reconocimiento de nuestra presencia e identidad, conforme vamos avanzando en los nexos y publicación de actividades ha sido superado.

El éxito de la participación de Croacia en el Mundial de Fútbol 2018, ocasionó un fenómeno explosivo sorprendente. Los croatas del mundo entero se han buscado y conectado de manera exponencial a través sobre todo del Facebook, fortaleciendo los lazos y comunicación en todo sentido con la madre Patria Croacia. “Lijepa naša domovino”.

Bog i Hrvati...

Las técnicas de investigación serán bibliográficas, entrevistas y encuestas a los miembros de las Asociaciones de Croatas, principalmente de La Paz, de manera personal, y de Oruro, Cochabamba y Santa Cruz, a distancia. Se cuenta con la valiosa información y cuadros estadísticos ya existentes en las páginas y grupos que conforman la red Virtual de La Comunidad Croata de La Paz, Bolivia.

Doprinosi Hrvata u Boliviji

Aportes de los croatas a Bolivia

Danitz Defilippis

Comunidad Croata de La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija
danjuridica@gmail.com

Lic. Patricia Ávila Kuljis

Comunidad Croata de La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija
arq_patricia_avila@hotmail.com

Ana María Glasinovic

Comunidad Croata de La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija
aglasino@gmail.com

Ključne riječi: doprinosi, La Paz, Oruro, Cochabamba, Santa Cruz

Palabras clave: aportes, La Paz, Oruro, Cochabamba, Santa Cruz

Hrvati koji su iz različitih razloga migrirali u Boliviju preko luka u Argentini i Čileu ili prije Pacifičkog rata, integrirali su se u bolivijsko stanovništvo, formirali svoje obitelji, te bitno pridonijeli zemlji u različitim područjima: u rudarstvu, poljoprivredi, građevinarstvu, hotelijerstvu, uvoznj ili izvoznj trgovini, transportu, turizmu, novinarstvu, kulturi, politici... Također osnovali su "Prve dobrovoljne vatrogasne jedinice" zemlje nabavivši prvo vatrogasno vozilo u Boliviji.

U gradovima Oruro, La Paz i Cochabamba osnivaju se "Društva za uzajamnu pomoć" u koja su doseljenici iz Hrvatske (kao i oni iz bivše Jugoslavije) okupljaju zbog zajedništva, rekreacije te međusobne podrške. Ta društva su bila poznata po velikoj solidarnosti među sunarodnicima. Također su gradili i groblja za Hrvate. Groblje u Oruro sada se zove "Groblje Hrvatskog društva za uzajamnu pomoć u Oruru".

Istraživačke tehnike bit će bibliografske, intervjui i ankete članova hrvatskih udruga, uglavnom iz La Paza u intervjuiima uživo i iz Orura, Cochabambe te Santa Cruza putem anketa ili intervjua na daljinu.

Los croatas que por diversas razones migraron a Bolivia, sea ingresando vía puertos de Argentina o de Chile, o directamente antes de la guerra del Pacífico, se integraron a la población boliviana constituyendo sus familias y aportando de manera importante al país en las diferentes áreas, como ser: en la minería, agropecuaria, construcción, hotelería, comercio de importación o exportación, transporte, turismo, periodismo, cultura, política, otras áreas; así como en la conformación del “primer cuerpo voluntario de bomberos” del País, adquiriendo el primer carro de bomberos de Bolivia.

En las ciudades de Oruro, La Paz, y Cochabamba se fundan las “Sociedades de Socorros Mutuos”, caracterizadas por ser Instituciones en las que los migrantes de Croacia (así como los de la ex Yugoslavia) que llegaban se agrupaban generando actividades de confraternidad, esparcimiento y apoyo mutuo. Era conocida la gran solidaridad que existía entre compatriotas. Estas Entidades también constituyeron cementerios que albergarían los restos de los propios croatas. Ahora el Cementerio en Oruro se denomina “Cementerio de la Sociedad croata de Socorros Mutuos de Oruro”.

Las técnicas de investigación serán bibliográficas, entrevistas y encuestas a los miembros de las Asociaciones de Croatas, principalmente de La Paz de manera personal y de Oruro, Cochabamba y Santa Cruz vía encuestas o entrevistas a distancia.

Etnografija Hrvatske zajednice u Boliviji. Sadašnjost i perspektive

Etnografía de la Comunidad Croata en Bolivia. Actualidad y perspectivas

Silvana Severich Barragán, dipl. antrop.

Comunidad Croata de La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija
cv.silvanita@yahoo.com

Mario Cuba Villarroel

Comunidad Croata en La Paz, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija
mariocubavillarroel@gmail.com

Ključne riječi: etnografija, Hrvatska zajednica, korporatizam, cultura, ekonomija

Palabras clave: etnografía, comunidad croata, corporativismo, cultura, economía

Nakon što su krajem 19. stoljeća tisuće Hrvata doselile u Boliviju i u većoj mjeri nakon ratnih previranja između 1939. i 1945., naponi u pogledu integracije i institucionalnog priznavanja rezultirali su prirodnom prisutnošću koja je tijekom godina urodila udruživanjima, javnom prisutnošću, institucionalnom pripadnošću i organskom kohezijom migranata i njihovih potomaka, što je stvorilo temelje za stvaranje službene zajednice.

Hrvatska zajednica u Boliviji danas je korporativni entitet s kulturološkom i simboličkom svrhom koji nastoji ujediniti svoje migrante i njihove potomke kako bi osnažio njihove vrijednosti i uvjerenja te pokrenuo procese približavanja i ispreplitanja s Bolivijom i svim njezinim povijesnim temeljima.

Svrha ovog istraživanja jest etnografska analiza prisutnosti i perspektiva hrvatske zajednice u Boliviji (aktivnih i pasivnih članova) unutar središnje osi koja uključuje odjeljenja La Paz, Cochabamba, Santa Cruz i Oruro gdje se nalazi otprilike 80 % ukupnog broja, i to putem dviju istraživačkih tehnika: detaljnih intervjua i fokusnih skupina. Usto će se svakako upotrebljavati i analiza dokumentacije u pogledu relevantnih informacija.

S obzirom na to da je istraživačica Silvana Severich organski dio te zajednice u La Pazu i potomak Hrvata, istraživanje će se provoditi iz samog srca zajednice kako bi se razumjela njezina prisutnost i budućnost putem odgovaranja na niz pitanja: kako je zajednica formirana? Koji su njezini prethodnici? Što rade? Tko su članovi zajednice? Kakav je njihov odnos s bolivijskim institucijama? Koliki je njihov doprinos u Boliviji? Koliko je Hrvata u Boliviji? Kakav kulturni i gospodarski utjecaj imaju u Boliviji? Tko su najrepresentativniji potomci Hrvata u Boliviji?

Después de que miles de croatas migraran a Bolivia en las postrimerías del siglo XIX y con mayor intensidad después de la batahola de la Guerra entre 1939 y 1945, la búsqueda de una integración y reconocimiento institucional ha forjado una presencia natural que con el curso de los años ha creado pretensiones de asociación, reconocimiento público, adherencia institucional y una cohesión orgánica entre los migrantes y sus descendientes para poder formar una comunidad oficializada. La Comunidad Croata en Bolivia es hoy un ente corporativo con fines culturales y simbólicos que busca un horizonte de unión entre sus migrantes y descendientes para reforzar sus valores y creencias y, también, generar procesos de acercamiento e imbricación con Bolivia y todo su bagaje histórico.

Esta investigación pretende etnografiar la presencia y las perspectivas de la Comunidad Croata en Bolivia (activos y pasivos), desde el eje central que implica los departamentos de La Paz, Cochabamba, Santa Cruz y Oruro cuya población concentra más o menos el 80% del total, a través de dos técnicas de investigación: entrevistas a profundidad y grupos focales. Además, evidentemente, se recurrirá al análisis documental con respecto a información relevante.

Como la investigadora Silvana Severich forma parte de la comunidad como agente orgánico en La Paz y como descendiente croata, la investigación se la realizará desde el corazón mismo de la comunidad para poder comprender su presencia y futuro respondiendo una retahíla de preguntas como ser: ¿Cómo se formó la comunidad?, ¿cuáles son sus antecedentes?, ¿a qué se dedican?, ¿quiénes son sus integrantes?, ¿cuál es su relación con las instituciones bolivianas?, ¿cuál es su aporte en Bolivia?, ¿cuántos croatas hay en Bolivia?, ¿qué incidencia cultural y económica tiene en Bolivia?, ¿quiénes son los croatas descendientes más representativos en Bolivia?.

Politika integracije za promicanje migracije i razvoj u Hrvatskoj

Políticas de integración para promover la migración y desarrollo en Croacia

Carol Mónica Calasich Garate dipl. polit.

Asociación Civil sin fines de lucro “Comunidad Croata de La Paz”, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija

mcalasich68@gmail.com

Martha Mónica Martinic Arze, dipl. iur.

Asociación Civil sin fines de lucro “Comunidad Croata de La Paz”, Bolivia / Hrvatska zajednica u La Pazu, Bolivija

marthamartinic@gmail.com

Ključne riječi: politika, integracija, isključenost, migracije, razvoj

Palabras clave: política, integración, exclusión, migración, desarrollo

Prema povijesnim zapisima, prvi migranti iz Hrvatske u Boliviju stigli su krajem 19. stoljeća, privučeni golemom količinom prirodnih resursa koji su istaknuli Boliviju, a posebno rudarska područja poput Potosí, u njenim legendarnim kolonijalnim vremenima.

Po dolasku su se našli u zemlji s ogromnim izazovima na različitim područjima: gospodarskom, političkom, socijalnom i kulturnom, a oni su uspjeli ne samo preživjeti, već i doprinijeti razvoju zemlje. Bili su pionirima u različitim poljima, kao što su znanost i umjetnost, promičući poslovne aktivnosti i ističući se u vojnom životu. Sve to ih je svrstalo u sastav elita moći i u srednju klasu multikulturalnog društva.

Oslanjajući se na svoj identitet, Hrvati su stvorili vlastite prostore kao što su "Društvo uzajamne pomoći", s ciljem da opstanu i sačuvaju svoju kulturu.

Prošlo je više od stoljeća od prvih migracija i položaj koji Hrvati zauzimaju danas doveden je u pitanje, pogotovo kada se u Boliviji javljaju pokreti jačanja domorodačkih naroda te ih javni stavovi postavljaju kao “druge”. Tomu dodajte i velike izazove s kojima se Hrvatska sučeljava danas pa se potomci pitaju o svojim mogućnostima i poteškoćama preseljenja u zemlju svojih predaka. Biti hrvatski potomak u Boliviji ni je jednostavno s obzirom na trenutnu situaciju u procesu razvoja u obje zemlje.

Cilj: Utvrditi prednosti i nedostatke moguće integracije bolivijskih hrvatskih potomaka u hrvatsko društvo.

Istraživačko pitanje: Koje bi integracijske politike promicale migraciju i razvoj u

Hrvatskoj?

Koja je motivacija hrvatskih potomaka za integraciju u razvoj Hrvatske?

Según los registros históricos los primeros migrantes de Croacia a Bolivia llegaron a finales del siglo XIX, atraídos por la historia de la inmensa cantidad de recursos naturales que destacó a Bolivia y en especial a las zonas mineras como Potosí, en sus legendarias épocas coloniales. Al llegar se encontraron en un país con inmensos desafíos en distintas áreas: económico, político, social y cultural, por lo que se las ingeniaron no sólo para sobrevivir, sino también para contribuir al desarrollo, impulsar el fortalecimiento de la institucionalidad del Estado, constituyéndose en pioneros en diferentes espacios, como en las ciencias y las artes, impulsando actividades empresariales, y distinguiéndose en la vida militar, roles que los situaron como parte de las élites de poder y en la clase media de una sociedad pluricultural. Apelando a su identidad, los croatas, crearon sus propios espacios como la “Sociedad de Socorros Mutuos”, con la finalidad de subsistir y de preservar su cultura.

Ha pasado más de un siglo de las primeras migraciones y el sitio que ocupan los croatas se ve cuestionada en la actualidad, más cuando surgen posturas en Bolivia del empoderamiento de los indígenas, y las miradas públicas los sitúan como “el otro”. A esto se suman los grandes desafíos de Croacia al presente, por lo que los descendientes se preguntan sobre sus oportunidades y desafíos para migrar a la tierra de sus ancestros. Ser descendiente croata en Bolivia es complejo frente a la situación actual en proceso de desarrollo que viven ambos países.

Objetivo: Identificar las ventajas y desventajas de la posible integración de los descendientes croatas bolivianos a la sociedad croata.

Preguntas de investigación: ¿Qué políticas de integración promoverían la migración y desarrollo a Croacia? ¿Cuál es la motivación de los descendientes croatas de integrarse al desarrollo de Croacia?

Obiteljska fotografija. Tragovi migracijskog sjećanja Hrvata

La fotografía familiar. Huellas de la memoria migratoria del croata

Prof. dr. sc. Dobrila Djukich Filipovich

Universidad de Zululand / Svučilište u Zululand

International Coach Venezuela

dobriladaria@gmail.com

Davorin Djukich Ostojic, mag. oec.

Universidad de Zululand.

davo21@gmail.com

Ključne riječi: procesi sjećanja, etno-semiotika, obiteljska fotografija

Palabras clave: procesos de Memoria, etno-semiótica, fotografía familiar

Naša svakodnevica prepuna je događaja koji se neprekidno i vrtoglavo izmjenjuju i čiji se broj uvećava korištenjem društvenih mreža. U suprotnosti s ovom stvarnošću, čin čuvanja starih obiteljskih crno-bijelih fotografija u kući potiče na promišljanja o ovom osobitom osobnom događaju. U središtu analize je opis i razumijevanje „mjesta“ koje ove fotografije zauzimaju u domovima hrvatskih obitelji koji su iz svoje zemlje emigrirali u Caracas (Venezuela) nakon Drugog svjetskog rata. Analiziramo obiteljsku fotografiju kao: 1.a: Unutarnji vizualni prostor (njezinu kompoziciju, raspon sive, bijele, crne i sepija boje, kadar, poze osoba, scenografiju,...) i 1.b: Vanjski (mjesto koje zauzimaju u kući i svari koje ih okružuju, poput, primjerice, vješanja fotografije na tepih pored hrvatske zastavice i figurica Gospe od Coromota i Svetog Antuna); i 2.: Afektivni prostor (značenja i simboliziranje obitelji). Perspektiva je etnografska, temeljena na semiotičkom modelu o modalnim vrijednostima: *dati na znanje* (širiti iskustva; špa. *hacer saber*) i *željeti biti* (ukorijenjenost s identitetom). Obiteljske fotografije priče su koje oživljavaju ne samo prošlost koju se aktualizira, nego i sjećanje na nostalgiju i afektivno iskustvo konteksta hrvatske obitelji. Činjenica da se živi izvan, gdje je nužno uklopiti se u novi društveno-kulturni kontekst (venecuelski), simbolički re-semantizira fotografsku kolekciju: svjedoči migracijskom procesu simboliziranom u identitetskoj simbiozi prošlosti koja predstavlja sjećanje i budućnosti koja je obećanje, kontekstualizirano i dijeljeno.

Nuestra contemporaneidad está colmada de acontecimientos, en constante y vertiginosa

sucesión, amplificados además por el uso de las redes sociales. En contraste con esta realidad, el guardar en casa viejas fotos familiares -en blanco y negro- lleva a reflexionar sobre este particular gesto personal. El análisis se centra en describir y comprender el “lugar” que ocupan estas fotografías en el hogar de familias croatas que emigraron de su país, después de la II guerra mundial, a Caracas, Venezuela. Analizamos la fotografía de familia como: 1.a: Espacio visual interno (su composición, la gama de grises, blancos, negros y sepías, el encuadre, poses de las personas, escenografía, ...) y 1.b: Externo (lugar que ocupan en la casa y los objetos que la(s) rodean, como por ejemplo, colocar sobre un “tepih” la foto junto a una banderita croata y figurillas de la virgen de Coromoto y de San Antonio); y 2.: Espacio afectivo (significados y simbolización en el seno familiar). El enfoque es etnográfico, basado en un modelo semiótico sobre los valores modales del *hacer saber* (difundir experiencias), y *querer ser* (anclaje con la identidad). Las fotos de familia son relatos para revivir, no sólo el pasado que se presentiza sino también la memoria de la nostalgia y de la historia afectiva en el entorno del núcleo familiar croata. El hecho de vivir fuera y sumarse a un nuevo contexto sociocultural (venezolano), configura una re-semantización más simbólica a esa colección fotográfica: es testimonio del proceso migratorio simbolizado en la simbiosis identitaria de un pasado que es memoria con un futuro que es promesa, contextualizada y compartida.

Nakladnička djelatnost Hrvata izvan u Južnoj Americi – priprema projekta

Actividad editorial de los croatas en América del Sur: preparación de proyecto

Dr. sc. Ivana Hebrang Grgić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb

ihgrgic@ffzg.hr

Dr. sc. Ana Barbarić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb

abarbari@ffzg.hr

Ključne riječi: nakladništvo, Hrvati, Južna Amerika, Australija, bibliografija

Palabras clave: actividad editorial, croatas, América del Sur, Australia, bibliografía

Hrvatska ima jednu od najbrojnijih dijaspora na svijetu – Hrvati žive na svim kontinentima pa tako i u Južnoj Americi gdje razvijaju, između ostaloga, i bogatu nakladničku djelatnost. Nakon 1990. godine, u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu sve se više šalju publikacije objavljene izvan domovine. Knjižnična se zbirka počinje sustavno oblikovati i popunjavati. Danas se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu čuva oko 80 naslova novina i časopisa objavljenih u Južnoj Americi. Premda smo svjesni da je nakladnička djelatnost jednoga naroda iznimno važan segment njegovoga identiteta, nije uvijek lako doći do tih publikacija, pa čak niti do informacija o njima. Stoga nam je namjera izraditi online dostupne i pretražive baze podataka tj. bibliografije publikacija koje su objavili Hrvati izvan Hrvatske. Projekt je započeo izradom bibliografije novina i časopisa iz Australije. Testirana je metodologija i softver za unos zapisa. Izrađena bibliografija sadrži 101 zapis. Od toga je čak 51 zapis izvorno izrađen u sklopu projekta, dok je 28 zapisa preuzeto iz kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a 22 zapisa iz kataloga Nacionalne knjižnice Australije. Broj novoizrađenih zapisa ukazuje na nedostatnost postojećih primarnih i sekundarnih izvora podataka. Navedeni nedostaci rješavali su se u suradnji s hrvatskom iseljeničkom zajednicom koja je osigurala potrebne podatke o novinama i časopisima. Na temelju iskustva s opisanom istraživanjem, namjera nam je projekt proširiti i na ostale zemlje u kojima žive Hrvati pa tako i na zemlje Južne Amerike.

Croacia tiene una de las diásporas más grandes del mundo: los croatas viven en todos los

continentes, incluida América del Sur, donde desarrollan, entre otras, ricas actividades editoriales. Después de 1990, se envían a la Biblioteca Nacional y Universitaria cada vez más publicaciones editadas en el extranjero. La colección de la biblioteca comienza a conformarse y completarse sistemáticamente. En la actualidad la Biblioteca Nacional y Universitaria de Zagreb guarda unos 80 títulos de periódicos y revistas publicados en América del Sur. Aunque somos conscientes de que la actividad editorial de un pueblo es un segmento extraordinariamente importante de su identidad, no siempre es fácil acceder a esas publicaciones o incluso obtener información sobre ellas. Por lo tanto, nuestra intención es crear bases de datos y de búsqueda accesibles en línea, esto es, bibliografías de publicaciones editadas por croatas fuera de Croacia. El proyecto comenzó con la creación de una bibliografía de periódicos y revistas de Australia. Se probó la metodología y el software para la entrada de registros. La bibliografía creada contiene 101 registros. De esos registros, 51 fueron creados originalmente en el marco del proyecto, en tanto que 28 se tomaron del catálogo de la Biblioteca Nacional y Universitaria de Zagreb, y los 22 restantes del catálogo de la Biblioteca Nacional de Australia. El número de registros nuevos indica la falta de fuentes de datos primarios y secundarios existentes. Las deficiencias mencionadas se resolvieron a partir de la colaboración con la comunidad croata emigrante, la cual proporcionó los datos necesarios sobre los periódicos y revistas. En base a nuestra experiencia con la investigación descripta, nuestra intención es extender el proyecto al resto de países donde viven croatas, incluidos los países sudamericanos.

Hrvati iz Latinske Amerike ili Latinoamerikanci u Hrvatskoj? Iskustva povratne migracije mladih Latinoamerikanaca u Hrvatsku

¿Croatas de América Latina o Latinoamericanos en Croacia? Experiencias de migración de retorno de jóvenes latinoamericanos a Croacia.

dr.sc. María Florencia Luchetti

Znanstveni zavod Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu / Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb

mluchetti@hrstud.hr

Paula Gadže, dipl. anthrop., doktorandica

Universidad de Buenos Aires / Sveučilište u Buenos Airesu

paulagadze@gmail.com

Ključne riječi: identitet, migracija, povratak, Hrvatska, Latinska Amerika

Palabras clave: identidad, migración, retorno, Croacia, América Latina

Interes za takozvanu povratnu migraciju datira iz 1980-ih, kada se kretanje stanovništva prema europskim zemljama počinje proučavati, kao rezultat gospodarskog oporavka i razvoja nakon Drugog svjetskog rata. Zauzvrat, pojava uključuje i povratak na mjesto etničkog podrijetla, aspekt koji uzima različite nazive: etničke povratne migracije, predački povratak, migracije zbog korijena, među ostalim. U posljednjih dvadeset godina snažno se razvijala transnacionalna perspektiva, unutar koje se povratak zamišlja kao dio ukupne migracijske dinamike i kao dugoročan, raznolik i složen proces (Vertovec, 1999; Čapo Zmegač, 2010).

Kao što je poznato, u Hrvatskoj su bile, i još uvijek su u tijeku, različite migracijske dinamike koje su prouzročile postojanje hrvatskog migrantskog stanovništva gotovo toliko velikog kao i trenutni broj postojećih stanovnika na hrvatskom teritoriju. Heterogenost ove migracije, zbog migracijskih faza, mjesta podrijetla i odredišta, raznolikih generacija migranata koje ga čine, načina razumijevanja „hrvatskog“ i načina utvrđivanja nečijeg identiteta u odnosu na taj fenomen, između ostalih okolnosti, rezultira složenim i heterogenim procesima povratka (Čapo Zmegač, 2010).

U okviru ove perspektive, cilj ovog rada je izvršiti pregled i opis povratne migracije iz zemalja Južne Amerike, shvativši razloge za povratak i razumjevši karakteristike procesa prilagodbe zemlji svojih predaka. Koristit će se kvantitativne i kvalitativne istraživačke metodologije i raznolike tehnike kao što su statistika i sekundarni izvori podataka, ankete te polustrukturirani i dubinski intervjui.

El interés por la llamada migración de retorno se remonta a la década de 1980, cuando comienzan a estudiarse los movimientos poblacionales hacia los países europeos, producto de la recuperación económica y el desarrollo posterior a la Segunda Guerra Mundial. A su vez, el fenómeno abarca también el retorno al lugar de origen étnico, aspecto que asume diversas denominaciones: migraciones étnicas de retorno, retorno ancestral, migraciones por las raíces, entre otros. En los últimos veinte años se ha desarrollado con fuerza la perspectiva transnacional, dentro de la cual el retorno se concibe como parte de la dinámica migratoria total y como un proceso de largo plazo, diverso y complejo (Vertovec, 1999; Čapo Zmegač, 2010).

Como es sabido, Croacia ha sido y es protagonista de diversas dinámicas migratorias que han ocasionado la existencia una población croata migrante casi tan grande como la cantidad actual de habitantes existentes dentro del territorio croata. La heterogeneidad de esta migración, debida a las fases migratorias, los lugares de origen y destino, las diversas generaciones migrantes que la componen, el modo de comprender “lo croata” y la forma de definir la propia identidad en relación con ese fenómeno, entre otras circunstancias, redunda en procesos de retorno también complejos y heterogéneos (Čapo Zmegač, 2010).

Dentro de esa perspectiva, el objetivo del presente trabajo es realizar un relevamiento y descripción de la migración de retorno proveniente de países de América del Sur, indagando las razones de esta y procurando comprender el proceso de adaptación al país de sus antepasados. Se utilizarán metodologías de investigación cuantitativas y cualitativas y técnicas variadas, tales como estadísticas y fuentes secundarias de datos, encuestas y entrevistas semiestructuradas y en profundidad.

Etničke asocijacije: teritoriji identiteta. pristupi u okviru udruga imigranata s Balkanskog poluotoka u Rosario

Asociaciones étnicas: territorios de identidad. Algunos enfoques a partir de asociaciones de inmigrantes de la Península Balcánica en Rosario

Cristina Solián, dipl. anthrop.

Universidad Nacional de Rosario / Nacionalno sveučilište u Rosario, Argentina

soliancristina@hotmail.com

Ključne riječi: etničko udruživanje, etnogeneza, etnički identitet, teritorijalnost, Balkanski poluotok

Palabras clave: asociacionismo étnico, etnogénesis, identidad étnica, territorialidad, Península Balcánica

Cilj je ovog članka istražiti djelovanje etničkih udruga čiji su članovi migranti s Balkanskog poluotoka, zvali se oni Jugoslavenima, Slovencima ili Hrvatima, u gradu Rosario od druge polovice 20. stoljeća do danas. Udruge su se identificirale kao jugoslavenske i slovenske od svojih početaka u prvim desetljećima 20. stoljeća, da bi zatim postale poznate pod nazivom Hrvatsko-slovenski kulturni centar, a tek prije otprilike dva desetljeća pod nazivom Hrvatski kulturni centar, kako se trenutačno naziva i ustanova u Rosario. Zajednicu migranata s balkanskog područja koja je bila zahvaćena ovim procesom etnogenezе obilježilo je poistovjećivanje s nacionalnostima država kojima je hrvatski narod pripadao prije neovisnosti 1991. godine.

Ovo je istraživanje također usredotočeno na analizu pristupa etničkim udrugama kao okruženjima koja potpomažu integraciju imigranata u društvo i nacionalni identitet domaćina s jedne strane te kao okruženjima koja reproduciraju obrasce društva podrijetla i uključuju etničku renaturalizaciju s druge strane. U svrhu prevladavanja ove dihotomije ove se institucije smatraju simboličkim prostorima u kojima se različite sile nadmeću u izgradnji etničkog identiteta koje u ovom istraživanju presijecaju raspadi, prepreke, promjene i kontinuiteti.

Este artículo se propone explorar el funcionamiento de las asociaciones étnicas integradas por migrantes de la Península Balcánica, llámense yugoslavos, eslovenos o croatas en la ciudad de Rosario hacia la segunda mitad del siglo XX hasta la actualidad. La identificación de las asociaciones como yugoslavas y eslovenas se dio cuando comenzaron a crearse hacia las primeras décadas del Siglo XX, reconociéndose luego con el nombre de Centro Cultural Croata-Esloveno y hace poco más de dos décadas, Centro Cultural Croata como se conoce actualmente a la institución en Rosario. La comunidad

de migrantes de la región de los Balcanes afectada por este proceso de etnogénesis se caracterizó por haberse adscripto en el pasado a nacionalidades de estados a los cuales perteneció el pueblo croata previo a su independencia en 1991.

Esta exploración se centra también en el análisis de los enfoques de los asociacionismos étnicos como ámbitos facilitadores de la integración de los inmigrantes a la sociedad receptora y a la identidad nacional por un lado y como espacios que reproducen los esquemas propios de la sociedad de origen y comportan un replegamiento étnico, por otro. Como planteo superador de esta dicotomía se considera a estas instituciones como espacios simbólicos donde diversas fuerzas juegan en la construcción de una identidad étnica que en este estudio están atravesadas por rupturas, cierres, cambios y continuidades.

Učinak raspada država na organizacije njihovih dijaspora. Slučaj jugoslavenske države i hrvatskih organizacija u pokrajini Buenos Aires (1952. – 2012.)

Impacto de la desintegración de los estados en las organizaciones de sus diásporas. El caso del estado yugoslavo y las organizaciones croatas de la provincia de Buenos Aires (1952-2012)

Danimiro Pulfer, estudiante

Universidad Nacional de San Martín / Nacionalno sveučilište San Martín

Centro Católico Argentino-Croata Sveti Nikola Tavelić / Argentinsko-hrvatski katolički centar „Sveti Nikola Tavelić”, Argentina

d.pulfer@hotmail.com.ar

Ključne riječi: dijasporska organizacija, teritorijalni identitet, transnacionalizam, politička kriza, država

Palabras clave: organización diaspórica, identidad territorial, transnacionalismo, crisis política, estado.

Cilj ovog istraživanja jest proučavanje dijasporskih organizacija. Kako bi se utvrdio utjecaj koji raspad neke države ima na organizacije njezinih dijaspora, promotrit će se organizacije hrvatske dijaspole u pokrajini Buenos Aires u Argentini unutar okvira raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u razdoblju između osnutka prve organizacije i ulaska demokratske Republike Hrvatske u Europsku uniju (1952. – 2012.).

Razumijevajući raspad država kao rezultat niza političkih kriza, tvrdit ćemo da takvi procesi dovode do širenja, fragmentacije i političke aktivacije organizacija njihovih dijaspora. Ponašanje organizacija ovisit će o području podrijetla, vrsti vodstva organizacije, migracijskom toku i pojavi kontekstualnih čimbenika.

Dijasporске organizacije konceptualizirat ćemo kao relativno autonomne političke arene i baviti se njihovim strukturama, kognitivnim sferama i mrežama suradnje kroz interpretaciju njihovih statuta i dokumenata te otvorene i detaljne intervju s njihovim čelnicima. Na osnovu ovih rezultata provjerit ćemo jesu li dva karakteristična elementa onoga što predstavlja dijasporu – teritorijalni identitet i zajednička povijest – tijekom vremena varirala unutar hrvatskih organizacija u Buenos Airesu.

Esta investigación tiene por objeto de estudio las organizaciones diaspóricas. Con el propósito de averiguar el impacto que tienen las desintegraciones estatales en las organizaciones de sus diásporas, se tomará por caso a las organizaciones de la diáspora

croata en la provincia de Buenos Aires, República Argentina, en el marco de la desintegración de la República Federativa Socialista de Yugoslavia, en el periodo comprendido entre la fundación de la primera organización y la incorporación de la República Democrática de Croacia a la Unión Europea (1952-2012).

Entendiendo la desintegración de los estados como el resultado de una sucesión de crisis políticas, sostendremos que tales procesos conducen a la ampliación, fragmentación y activación política de las organizaciones de sus diásporas. El comportamiento de las organizaciones dependerá del territorio de origen, el tipo de liderazgo organizativo, la corriente migratoria y la incidencia de factores contextuales.

Conceptualizaremos a las organizaciones diaspóricas como arenas políticas relativamente autónomas y abordaremos sus estructuras, ámbitos cognitivos y redes de cooperación a través de la interpretación de sus estatutos y documentos y entrevistas abiertas y en profundidad a sus líderes. A partir de estos resultados, comprobaremos si dos de los elementos característicos de lo que constituye una diáspora – identidad territorial e historia compartida- variaron a lo largo del tiempo dentro de las organizaciones croatas bonaerenses.

Ponovno povezivanje

Re-conectar

Darinka Edith Yvania Kihalich Sánchez dipl. art.

Escuela Nacional Superior de Arte Dramático “Guillermo Ugarte Chamorro” /
Nacionalna škola dramskih umjetnosti “Guillermo Ugarte Chamorro”, Lima, Perú

dariks1894@gmail.com

Ključne riječi: identitet, sjećanje, imigracija, korijeni, povratak

Palabras clave: identidad, memoria, inmigración, raíces, retorno

Ponovno povezivanje (špa. *re-conectar*) osobna je potraga za mojim identitetom putem rekonstruiranja prošlosti. Riječ je o dokumentarnom projektu u kojem se neće ponuditi samo fotografije, nego i kompilacija povijesnih podataka, isječaka iz novina, migracijskih arhiva i kratkih intervjua koji se referiraju na hrvatsku imigraciju pristiglu 24. veljače 1948. brodom „General Black“ na kojem je bilo 626 imigranata, a među njima i moj djed Ivan. Isto tako, uključena je kratka posveta Svetoj Klari, mjestu gdje su se imigranti naselili i gdje je moj otac proveo razdoblje djetinjstva i puberteta. Potraga na kraju prelazi u osobna promišljanja i povratak u Karlovac – grad koji je moj djed morao napustiti.

Sjećanje će uvijek biti element važan za razvoj identiteta ljudskog bića. Zbog toga osjećam potrebu ispričati svoju priču, gajiti zanimanje za potomke, promišljati s onima koji se bave temama o migrantskim tokovima ako i nisu obiteljski povezani s Hrvatskom. Sjećanje traži da ga se obnovi s vremena na vrijeme, a ovdje se predlaže jedna od brojnih formi na koje ga je moguće istraživati.

Reconectar es la búsqueda personal de mi identidad a través de la reconstrucción del pasado. Un proyecto documental que no pretendo mostrar únicamente a través de fotografías, sino también a través de la recopilación de datos históricos, recortes de periódicos, archivos migratorios y pequeñas entrevistas que hacen referencia a la inmigración croata llegada el 24 de febrero de 1948 a bordo de la embarcación General Black, ocupada por 626 inmigrantes europeos; entre ellos, mi abuelo Ivan. Además, incluyo una breve dedicatoria a Santa Clara, localidad en donde los inmigrantes se establecieron y en donde tomaron lugar la infancia y adolescencia de mi padre. Finalmente, la búsqueda desemboca en reflexiones personales y en el retorno a Karlovac, la ciudad que mi abuelo tuvo que abandonar.

La memoria será siempre un elemento importante para el desarrollo de la identidad del ser humano. Es por ello que siento la necesidad de compartir mi historia, cultivar interés en los descendientes, aportar con quienes, a pesar de no encontrarse ligados

ancestralmente a Croacia, tienen una gran afinidad con los temas sobre los flujos migratorios, además de contribuir como registro para las futuras generaciones; pues la memoria pide ser renovada cada cierto tiempo y aquí se propone una de las tantas formas en la que puede ser trabajada.

Re-conectar empezó a esbozarse a mediados del 2017 y dio sus primeros pasos a inicios del 2018, siendo así el motivo de mi regreso a Zagreb en septiembre del mismo año, en donde, actualmente, continúo reconstruyendo el pasado; completando el viaje que hizo mi abuelo, pero a la inversa, porque no somos más que la extensión de nuestros antepasados, somos memoria.

Analiza dolaska turista iz Argentine u Hrvatsku

Análisis del turismo emisor argentino en Croacia

Graciela Soledad Rušoci, dipl. tur.

Universidad de Buenos Aires / Sveučilište u Buenos Airesu

Universidad Nacional de Lanús, Argentina / Nacionalno sveučilište u Lanusu, Argentina

srusoci@gmail.com

Ključne riječi: turističke atrakcije, istraživanje i analiza tržišta, ekonomski i društveni utjecaj, promocija i marketing, turističko planiranje

Palabras clave: atractivos turísticos, investigación y análisis de mercado, impacto económico y social, promoción y marketing, planificación turística.

S obzirom na važnu prisutnost hrvatskih potomaka u Argentini – najveća skupina u Južnoj Americi (oko 250 000 ljudi) i treća najveća u cijelom svijetu – analiza napravljena u ovom radu bit će pregled mojeg završnog magistarskog rada (do kraja 2020.) u kojem predlažem razvoj strategija za pozicioniranje Hrvatske kao europske destinacije atraktivne turistima iz Argentine koji žele otkriti zemlju s bogatom poviješću i prirodnim raznolikostima, kao i onima hrvatskog porijekla koji žele posjetiti zemlju svojih predaka.

Europa je jedno od najposjećenijih međunarodnih odredišta Argentinaca. 2018. godine udio je u usporedbi s drugim odredištima iznosio 21 %, s više od 750 000 zabilježenih polazaka, što odgovara povećanju od 198 % u odnosu na 2008.

Turizam je jedna od najvažnijih gospodarskih aktivnosti u Hrvatskoj (predstavljao je ukupno 11,4 % BDP-a u 2016. godini). Poticanjem dolaska novih turista stvorit će se pozitivan učinak na njihove inozemne transakcije, ali i potaknuti društveni i kulturni razvoj.

Cilj je utvrditi strategije za povećanje broja argentinskih turista u Hrvatskoj kako bi se mogle poduzeti mjere u pogledu budućih aktivnosti. Što se tiče prikupljanja podataka, budući da na datum izvješća o istraživanju nisu bili dostupni podaci koji temeljitije analiziraju temu, provest će se kvantitativne i kvalitativne ankete ljudi koji su putovali u Europu, neovisno o tome jesu li putovali u Hrvatsku. Provodit će se i intervjui, između ostalog, u raznim institucijama, diplomatskim tijelima te turoperatorima.

Dada la importante presencia de descendientes croatas en Argentina -la colectividad más numerosa de Sudamérica (unas 250.000 personas) y tercera a nivel mundial-, el análisis que se emprende del presente trabajo será un adelanto de mi Tesis Final de Maestría (a finalizar en 2020) en la que propongo desarrollar estrategias para posicionar a Croacia

como un destino europeo de mayor atractivo para los turistas argentinos que deseen descubrir un país con una rica historia y variedad natural, así como también, aquellos de ascendencia croata interesados en visitar la tierra de sus ancestros.

Europa es uno de los destinos internacionales más visitados por los argentinos. En el año 2018 la participación frente a otros destinos fue del 21%, registrándose más de 750.000 salidas, lo que corresponde a un aumento del 198% respecto al año 2008.

El turismo es una de las actividades económicas más importantes de Croacia (representa directamente el 11,4% del PBI en 2016). Fomentar la llegada de nuevos turistas producirá no sólo un impacto económico positivo en su balanza de pagos, sino que además impulsará su desarrollo social y cultural.

Se buscará identificar estrategias para incrementar la cantidad de turistas argentinos a Croacia y así poder abordar acciones a futuro. En cuanto a la obtención de datos, al no disponerse a la fecha de informes de investigación que analicen el tema en profundidad, se llevarán adelante encuestas cuantitativas y cualitativas a personas que han viajado a Europa, hayan visitado o no Croacia. Asimismo, se realizarán entrevistas en diversas entidades, cuerpos diplomáticos, tour operadores, entre otros.

Hrvatske žene u Venezueli

Las mujeres croatas en Venezuela

Mr. sc. Karen Díaz

Universidad Central de Venezuela / Središnje sveučilište u Venezueli, Caracas, Venezuela

kgeraldine075@gmail.com

Ključne riječi: žene, imigracija, udruge, Hrvatska, Venezuela

Palabras clave: mujer, inmigración, asociaciones, Croacia, Venezuela

Proučavanje migracijskih procesa neprestano privlači pažnju povjesničara otkad je Fernand Braudel razvio svoje remek-djelo “Mediteran i mediteranski svijet u vrijeme Filipa II” 1949.godine. Unutar kategorija studija, jedna kategorija se posebno istakla posljednjih godina, a to su žene i njihova uloga u migracijskim procesima.

U ovom je radu glavni cilj istražiti ulogu hrvatskih žena u migracijskom procesu nakon Drugog svjetskog rata i u širenju hrvatske kulture u Venezueli, uglavnom od 1974. godine, razvojem dobrotvorne udruge “Hrvatska Žena” te od 2003. s Kulturnim društvom “Hrvatske dame Venezuele”. Razmatrajući aspekte kulturne prirode poput učenja jezika, širenja tradicija poput glazbe, plesova i gastronomije, kao i dobrotvorne aktivnosti, uključujući one koje su se odvijale tijekom Domovinskog rata. Uz sve to posebno će se spomenuti život i djelo gospođe Nade Sančević de Manc, koja je bila jedna od najaktivnijih žena u obje organizacije te koja je postala počasnom predsjednicom “Hrvatskih dama Venezuele”.

Za provođenje ovog istraživanja koristit će se snimke razgovora s gospođom Nada Sančević de Mac, te fotografski i pisani zapisi spomenutih udruga.

El estudio de los procesos migratorios, ha llamado la atención de los historiadores de forma continua desde que Fernand Braudel desarrollo su obra maestra El Mediterráneo y el mundo mediterráneo en la época de Felipe II en 1949, y dentro de las categorías de estudio, una de las que ha tomado mucha fuerza en los últimos años es la de la mujer y su rol en los procesos migratorios.

En esta ponencia, el objetivo principal es estudiar el rol de la mujer croata en el proceso migratorio post Segunda Guerra Mundial y en la difusión de la cultura croata en Venezuela principalmente a partir de 1974 con el auge de la Asociación Caritativa Hrvatska Žena (Mujer Croata) y a partir de 2003 con la Asociación Cultural de Damas Croatas de Venezuela, contemplando aspectos de índole cultural como enseñanza del

idioma, la difusión de las tradiciones como música, bailes y gastronomía, así como también las actividades caritativas, incluyendo aquellas desempeñadas durante la guerra de independencia de Croacia. Aunado a ello, se hará una mención especial a la vida y obra de la Señora Nada Sančević de Manc, quien fue una de las mujeres más activas en el accionar de ambas organizaciones, llegando a ser nombrada Presidenta Honoraria vitalicia de la Asociación de Damas Croatas de Venezuela.

Para realizar esta investigación, se recurrirá al registro de entrevistas realizadas a la Señora Nada Sančević de Mac, registros fotográficos y escritos de las asociaciones mencionadas.

Emancipacija hrvatske žene u čileanskom društvu

Emancipación de la mujer croata en la sociedad chilena

Tuga Tarle, prof. doktorandica

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios croatas de la Universidad de Zagreb

tugatarle@gmail.com

Ključne riječi: žena, emancipacija, obitelj, karijera, pravni okvir

Palabras clave: mujer, emancipación, familia, carrera, marco legal

Od početka masovnog naseljavanja Hrvata početkom 19. i 20. stoljeća u Čile pristižu cijele obitelji s djecom. Njihov položaj na krajnjim južnim i sjevernim predjelima Čilea bilo je teško iskustvo kako za muškarce tako i za žene. Od samog su se početka, uglavnom u prvoj generaciji potomaka, hrvatske obitelji ponašale prema svojim kćerima kao i prema svojim sinovima, odgajajući ih neovisno o njihovu spolu. Zbog financijskog stanja obitelji, svi su njezini članovi ravnopravno sudjelovali u svim dužnostima u skladu sa svojim sposobnostima, ali i zbog društvenih okolnosti i znatnog ekonomskog rasta zahvaljujući iskorištavanju salitre, a poslije i bakra, te otvaranju zemlje svjetskim tržištima. To je također utjecalo na emancipaciju žena u čileanskom društvu. Kao pripadnici bijele rase Hrvati su uživali neupitnu prednost nad starosjediocima zbog segregacijskog stava društva prema starosjediocima. Brakovi u hrvatskim obiteljima bili su stabilni. Zanimljivo je da majčinstvo nije bitno utjecalo na postignuća hrvatskih žena, iako su obitelji bile brojne. Od trenutka započinjanja života u novom okruženju, hrvatske žene aktivno sudjeluju u dobrotvornim aktivnostima, organizirajući ženska društva i satove hrvatskog jezika te osnivajući humanitarne organizacije. Poštovanje koje žene uživaju u čileanskom društvu na svim područjima rada i javnog djelovanja potvrđuju uspješne karijere mnogih Hrvatica – prva čileanska novinarka Lenka Franulic, umjetnica Lili Garafulic, diplomatkinja Mimi Marinovic, televizijska voditeljica Tonka Tomicic, spisateljica Pepita Turina, publicistkinja Patricia Stambuk, znanstvenica Vjera Zlatar Montan, političarka Ingrid Antonendevic i menadžerica u kulturi Drina Rendic.

Desde el comienzo del asentamiento masivo de croatas en Chile a comienzos de los siglos XIX y a lo largo del siglo XX, llegaron familias enteras con niños. Su establecimiento en zonas extremas del norte y sur del país fue una experiencia dura, tanto para hombres como para mujeres. Desde el principio, con mayor frecuencia en la primera generación de descendientes, las familias croatas trataron de igual modo a sus hijas y a sus hijos, educándolos independientemente de su género. Esto estuvo influenciado por el estado material de la familia, en la cual todos sus miembros participaban en la realización de las tareas, de acuerdo con sus capacidades. También contribuyeron a ello las circunstancias

sociales y el considerable crecimiento económico gracias a la explotación del salitre, y más adelante del cobre, y la apertura del país a los mercados mundiales. Todo esto favoreció la emancipación de la mujer en la sociedad chilena. Los croatas como miembros de la raza blanca disfrutaron de una ventaja incuestionable sobre la gente indígena porque la sociedad estaba imbuida de una actitud segregacionista hacia los nativos. Los matrimonios en las familias croatas eran estables. Curiosamente, la maternidad no afectó significativamente los logros de las mujeres croatas, aunque las familias eran numerosas. Desde el comienzo de su vida en un nuevo entorno, las mujeres croatas participaron activamente en el trabajo de caridad, organizando sociedades de mujeres, clases de idioma croata y organizaciones humanitarias. El respeto que disfruta la mujer en la sociedad chilena en todos los campos del trabajo y la actividad pública se ve confirmado al considerar las carreras exitosas de muchas croatas: la primera periodista chilena Lenka Franulic, la artista Lili Garafulic, la diplomática Mimi Marinovic, la presentadora de televisión Tonka Tomicic, la escritora Pepita Turina, la publicista Patricia Stambuk, la científica Vjera Zlatar Montan, la política Ingrid Antonendevic y la gestora cultural Drina Rendic son ejemplo de ello.

Iseljavanje u Južnu Ameriku - osvrt na kretanje i ulogu žena (1960.-1990.)

Emigración a América del Sur: una revisión del movimiento y el papel de las mujeres (1960-1990)

Marija Rotim, mag. hist

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu / Departamento de Estudios croatas de la Universidad de Zagreb

marijarotim1@gmail.com

Ključne riječi: SR Hrvatska, Južna Amerika, emigrantice, Argentina

Palabras clave: República Socialista de Croacia, América del Sur, emigrantes, Argentina.

Autorica će na temelju objavljenih statističkih izvora i relevantne literature izložiti proces iseljavanja iz Socijalističke Republike Hrvatske na prostor zemlja Južne Amerike u razdoblju od 1960.-1990. Naglasak će biti stavljen na potisnim faktorima, ali i na kvantitativnoj analizi iseljavanja u zemlje Južne Amerike. Poseban osvrt biti će stavljen na proces iseljavanja žena te njegove posebnosti u ovom razdoblju.

Cilj rada je slijedom statističkih podataka ustvrditi razloge za nepopularnost južnoameričkih zemalja kao useljeničke destinacije u promatranom razdoblju. Tezi u prilog idu političke, društvene i ekonomske nestabilnosti u vodećim južnoameričkim odredišnim destinacijama, kao što je Argentina. Kao izvor za analizu nepopularnost poslužit će i književna djela autorica koje u memoarskim zapisima svjedoče o nestabilnostima toga dijela svijeta. Jedan od uzroka nepopularnosti je nesigurnost za obitelji, a useljavanje obitelji činilo je važnu kariku u kretanju žena u migracijskim procesima.

Basándose en fuentes estadísticas publicadas y literatura relevante, la autora presentará el proceso de emigración de la República Socialista de Croacia hacia países de América del Sur en el período comprendido entre 1960 y 1990. Se hará hincapié tanto en los factores de empuje como en el análisis cuantitativo de la migración a los países de América del Sur. Se hace especial énfasis en el proceso de emigración de las mujeres y sus peculiaridades en este período.

A partir de datos estadísticos, el objetivo de este trabajo es establecer las razones por las cuales no se consideraba a los países de América del Sur como destinos populares de inmigración en el período analizado. Esta hipótesis se ve respaldada también en la inestabilidad política, social y económica existente en los principales destinos de América del Sur, como es el caso de Argentina. Como fuente para el análisis de la falta de popularidad, se recurrirá a obras literarias de autores que en sus memorias dan testimonio

de la inestabilidad en esa parte del mundo. Una de las razones de la falta de popularidad es la inseguridad para la familia, siendo que la inmigración familiar constituyó un eslabón fundamental en el movimiento de las mujeres en los procesos de migración.

Uloga žena u migraciji Hrvata u Argentinu

El rol de las mujeres en la migración croata hacia la Argentina

Mariana Avril Sesnich Diomeda, dipl. polit.

Universidad de Buenos Aires / Sveučilište u Buenos Airesu

marusesnich@gmail.com

Ključne riječi: migracije, rod, rodne uloge, Hrvatska, Argentina

Palabras clave: migración, género, roles de género, Croacia, Argentina

Prva spominjanja žena migrantica u međunarodnim studijama određena su dihotomijom „javno/privatno” i u tom se smislu žena pojavljivala kao društveno i privatno biće, a muškarac kao ekonomsko i javno biće, što je unutar objašnjavanja njihovih migracijskih putanja služilo učvršćivanju pojma žene ovisne o mužu ili obitelji. Tome se može dodati činjenica da je nedostatak raščlanjenih statističkih podataka učinio njihovo sudjelovanje nevidljivim, što je produbilo rodnu nejednakost u načinima analize međunarodnih migracija.

Ovaj slučaj Hrvatica i Hrvata koji su emigrirali u Argentinu ne odudara u tom pogledu; do iseljavanja u 20. stoljeću dovele su tisuće ekonomskih i političkih uzroka. No, što je s onim ženama koje su napustile svoju zemlju u potrazi za kvalitetnijim životom? Brojne studije mogu objasniti količinu muškaraca koji su emigrirali i čime su se bavili nakon što su stigli u odredišnu zemlju, ali to nije slučaj sa ženama.

Namjera ovog rada jest analizirati hrvatske migracije u međuratnom razdoblju, posebice iz područja Dalmacije u Argentinu, točnije, u područje Patagonije, s naglaskom na ženama migranticama i njihovoj ulozi u migracijama. Metodološki će se rad provoditi na temelju analize statističkih podataka u zemljama podrijetla i odredišta, kao i na prikupljanju podataka iz prve ruke putem intervjuja.

Las primeras referencias hacia las mujeres migrantes en los estudios internacionales han estado determinadas por la dicotomía “público/privado” y, en este sentido, la mujer aparecía como un ser social y privado, mientras que el hombre como un ser económico y público, fortaleciendo la concepción de la mujer dependiente del marido o de la familia a la hora de explicar sus trayectorias migratorias, sumado a que la falta de datos estadísticos desagregados ha generado también un efecto de invisibilidad en la participación de éstas, profundizando la desigualdad de género en los modos de analizar las migraciones internacionales.

Este caso, el de las y los croatas emigrados hacia la Argentina, no presenta diferencias en

esta cuestión, miles de causas económicas y políticas fueron las que llevaron durante todo el Siglo XX a emigrar. Pero ¿qué hay de esas mujeres que se desplazaron de su país de origen en busca de una mejor calidad de vida? Numerosos estudios pueden dar cuenta de la cantidad de hombres que emigraron y a qué se dedicaron una vez llegados a su país de destino, pero no así en el caso de las mujeres.

Este trabajo propone analizar la migración croata durante el período de entreguerras, sobre todo desde la región de Dalmacia hacia la Argentina, particularmente la región Patagónica, poniendo foco en las mujeres migrantes y sus roles en la misma. Metodológicamente se trabajará a partir del análisis de datos estadísticos en los países de origen y destino, como así también y construcción de datos de primera fuente a partir de entrevistas.

O AUTORIMA

SOBRE LOS AUTORES

Banković-Mandić, Ivančica

Završila studij kroatistike, fonetike i arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Doktorirala s radom *Izgovorna obilježja učenika hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika na različitim stupnjevima znanja*. Magistrirala je s radom *Govor hrvatskih parlamentarnih stranaka*. Radi kao viša lektorica i fonetičarka u Croaticumu – Centru za hrvatski kao drugi i strani jezik na Filozofskome fakultetu u Zagrebu od 2007. gdje drži *Jezične i Govorne vježbe* te nastavu izbornih kolegija *Hrvatski jezik u kontaktu s drugim jezicima u prošlosti i danas*, *Hrvatska gramatika za strance* i *Hrvatske kulturne institucije*. U akademskoj godini 2018./2019., u zimskome semestru kao i ove akademske godine održava nastavu hrvatskog jezika i kulture na Sveučilištu u Prištini na Kosovu. Godine 2012. izabrana u zvanje više lektorice. Objavila tridesetak stručnih i znanstvenih radova, suurednica je dvaju Croaticumovih zbornika radova o inojezičnom hrvatskom te sudjelovala na mnogim domaćim i inozemnim znanstvenim skupovima. Sudjelovala u izradi nastavnih cjelina za e-tečaj hrvatskog jezika na A1 i A2 razini. Članica je Vijeća za poučavanje inojezičnog hrvatskog. Također, članica je predsjedništva Odjela za fonetiku Hrvatskog filološkog društva Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Sudjeluje u testiranjima poznavanja hrvatskog jezika Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Područje interesa: hrvatski kao drugi i strani jezik, hrvatski standardni govor, javni govor (posebno politički). Popis radova: <http://bib.irb.hr/lista-radova?autor=283530>.

Finalizó los estudios de croatística, fonética y arqueología en la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb. Se doctoró con el trabajo *Hábitos de pronunciación de los estudiantes de croata como segunda lengua y como lengua extranjera en distintos niveles de aprendizaje*. Obtuvo su título de magíster con el trabajo *El discurso de los partidos parlamentarios croatas*. Desde el año 2007 trabaja como profesora titular y fonetista en Croaticum – Centro de aprendizaje del idioma croata como segunda lengua y como lengua extranjera, en la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb, donde se encuentra a cargo de la materia *Ejercicios de habla y lenguaje*, así como también de materias opcionales como *La lengua croata en contacto con otras lenguas: pasado y presente*, *Gramática croata para extranjeros* e *Instituciones culturales croatas*. Durante el semestre de invierno del año académico 2018/2019, al igual que durante el corriente año académico, ha dictado clases de las materias Lengua y cultura croata en la Universidad de Pristina, Kosovo. En el año 2012 fue nombrada profesora titular. Ha publicado una treintena de trabajos de investigación científica, fue coeditora de dos libros de Croaticum que compilan los trabajos presentados en jornadas científicas sobre la enseñanza del croata y ha participado en numerosos congresos científicos nacionales e internacionales. También ha participado en la elaboración de las unidades de aprendizaje para los niveles A1 y A2 del curso online de aprendizaje del idioma croata. Es miembro del Consejo de enseñanza del croata como idioma extranjero y de la presidencia del Departamento de fonética de la Asociación de filología croata de la Facultad de Filosofía de Zagreb. Participa en los exámenes de dominio y conocimiento de la lengua croata del Centro nacional para la evaluación externa de la educación Campo de interés: el idioma croata como segunda lengua y como lengua extranjera, el discurso croata estándar, el discurso

público (principalmente político). Lista de trabajos: <http://bib.irb.hr/lista-radova?autor=283530>

Bauk, Karen

Biologica i profesorica biologije, diplomirala na Nacionalnom sveučilištu u Cordobi, pohađa zadnju godinu doktorata iz bioloških znanosti i radi u srednjoj školi. Od 2011. godine, kada je potvrđena obiteljska pripadnost hrvatskom narodu, uključuje se u hrvatsku kulturu te počinje plesati i učiti hrvatski jezik u Hrvatskom domu u Cordobi. 2015. godine dobiva stipendiju za učenje jezika na Croaticumu od Ureda za Hrvate izvan domovine. Za vrijeme stipendije pohađa satove plesa u FA Zagreb-Markovac. 2016. pohađa tečaj hrvatskoga preko interneta “HiT-1”, također preko stipendije Ureda za Hrvate izvan domovine. Do 2018. nastavlja s učenjem hrvatskoga u Cordobi te 2019. ponovno dobiva stipendiju za učenje jezika u Zagrebu kada završava stupanj B1.2. Pleše u FA Zagreb-Markovac te pohađa radionicu plesa s Ansamblom Lado. U raznim prilikama predstavlja hrvatsku zajednicu u provinciji gdje živi. Od 2014. surađuje s Malom školom Kolito u Cordobi te je od 2017. glavna i odgovorna osoba za Školu. Cilj ove škole je da se djeca između 5 i 13 godina okupljaju i uče hrvatsku kulturu, jezik, ples, povijest i običaje kroz igru i s ljubavlju.

Bióloga y profesora de biología, egresada de la Universidad Nacional de Córdoba, cursa el último año de doctorado en Ciencias Biológicas y da clases en un colegio secundario. En el año 2011 confirmó junto a su familia que tenía ascendencia croata, y desde ese momento se involucró en dicha cultura. Comenzó bailando y estudiando el idioma en el Hogar Croata de Córdoba. En el 2015, gracias a la Oficina de los croatas fuera de la República de Croacia, obtuvo una beca para estudiar el idioma con los cursos que brinda Croaticum, en Zagreb. En dicho periodo, además, tomó clases de baile en el grupo FA Zagreb-Markovac. En el 2016 realizó un curso por internet de idioma “HiT-1”, beca obtenida a través de la misma oficina. Hasta el 2018 siguió con sus estudios de idioma en Córdoba y en el 2019 volvió a obtener una beca para realizar otro semestre en Zagreb, en esta oportunidad terminó el curso con un nivel B1.2. Tomó clases de baile en el grupo anteriormente mencionado y también realizó un taller con Lado. En varias oportunidades representó a la comunidad croata en su provincia. En el año 2014 comenzó a colaborar en la Mala Škola de Córdoba, Kolito y desde el 2017 es la responsable de la misma. El objetivo de la escuela es que niños de 5 a 13 años se encuentren y aprendan la cultura croata: idioma, baile, historia y costumbre desde el juego y con amor.

Benić Penava, Marija

Izvanredna je profesorica na Odjelu za ekonomiju i poslovnu ekonomiju Sveučilišta u Dubrovniku. Doktorirala je 2011. na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru. Na Sveučilištu u Dubrovniku predaje kolegije: Gospodarska povijest Hrvatske, Gospodarska povijest svijeta, Povijest hrvatskog turizma i Sredozemni prostor u modernosti. Njeni su znanstveni i istraživački interesi usmjereni prema proučavanju ekonomske povijesti,

ekohistorije, povijesti putovanja i turizma, te povijesti svakodnevice. Stjecala je nastavna i istraživačka iskustva na sveučilištima Europe, Afrike, Azije, Australije i Novog Zelanda. Sudjelovala je na nekoliko međunarodnih i domaćih projekata i izlagala na više od trideset međunarodnih konferencija. Objavila je brojne radove a njene recentne publikacije uključuju znanstvenu monografiju u suautorstvu *Političke i gospodarske prilike u Dubrovniku i okolici tridesetih godina dvadesetog stoljeća*. Dubrovnik: Ogranak matice hrvatske, 2019.

Profesora asociada en el Departamento de economía empresarial de la Universidad de Dubrovnik. En el año 2011 recibió su título de doctora en el Departamento de historia de la Universidad de Zadar. Actualmente se desempeña como profesora de las siguientes materias en la Universidad de Dubrovnik: Historia económica de Croacia, Historia económica mundial, Historia del turismo croata y El espacio mediterráneo en la modernidad. Su campo de interés científico y de investigación está dirigido hacia el estudio de la historia económica, la eco historia, la historia de los viajes y el turismo y la historia de la vida cotidiana. Ha adquirido experiencia docente e investigativa en universidades de Europa, África, Asia, Australia y Nueva Zelanda. Ha participado en varios proyectos nacionales e internacionales, habiendo realizado presentaciones en más de treinta congresos internacionales. Ha publicado numerosos trabajos y entre sus más recientes publicaciones se encuentra una monografía científica en coautoría bajo el título: *Políticas y oportunidades económicas en Dubrovnik y alrededores en los años treinta del siglo veinte* Dubrovnik: Ogranak matice hrvatske, 2019.

Nenad Bukvić

Rođen je 1983. u Varaždinu. Osnovnu školu pohađao je u Bisagu, a gimnaziju u Svetome Ivanu Zelini. Na Filozofskome fakultetu u Zagrebu završio je 2008. jednopredmetni studij povijesti i studij arhivistike, a u rujnu 2017. doktorirao je povijest na Hrvatskim studijima u Zagrebu. Od rujna 2009. zaposlen je u Hrvatskome državnom arhivu u Zagrebu. Izabran je u više stručno zvanje – viši arhivist te znanstveno zvanje – znanstveni suradnik. Područje interesa su mu hrvatska i jugoslavenska povijest socijalističkoga razdoblja s naglaskom na povijest institucija i društveno-kulturnu povijest, objavljivanje arhivskih izvora te suvremena arhivska teorija i praksa. O tim je temama objavio više knjiga te znanstvenih i stručnih radova. Između ostaloga, bio je suradnik na projektu izrade tematskoga vodiča o iseljeništvu u fondovima i zbirkama Hrvatskoga državnog arhiva (2013. – 2015.), te međunarodnome istraživačkom EU projektu „COURAGE: Kulturna opozicija – razumijevanje kulturne baštine neslaganja u bivšim socijalističkim državama” (veljača 2016. – siječanj 2019).

Nació en el año 1983, en Varaždin. Cursó la escuela primaria en Bisag y la secundaria en *Sveti Ivan Zelina*. En el año 2008 finalizó los estudios de Historia y Archivística en la Facultad de Filosofía de Zagreb y en septiembre de 2017 finalizó sus estudios doctorales en Historia en el Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb. Desde septiembre de 2009 trabaja en el Archivo Estatal Croata en Zagreb. Ha sido nombrado como Archivista superior, en el área profesional y como Investigador asistente, en el área

científica. Su campo de interés es la historia croata y yugoslava del período socialista con un enfoque en la historia de las instituciones y la historia socio-cultural, así como también la publicación de las fuentes de archivo, y la teoría y práctica archivística contemporánea. Ha publicado numerosos libros y trabajos científicos y profesionales sobre esos temas. Ha sido colaborador en el proyecto de elaboración de una guía temática sobre la emigración en los fondos y la colección del Archivo Estatal Croata (2013 - 2015) y en el proyecto internacional de la Unión Europea „COURAGE: Kulturna opozicija – razumijevanje kulturne baštine neslaganja u bivšim socijalističkim državama” (febrero de 2016 – enero de 2019).

Calasich Garate, Carol Monica

Rođena je u gradu La Paz Bolivija, hrvatske korijene ima po ocu, a francuske po majci. Bila je istaknuta aktivistkinja Stalne skupštine za ljudska prava Bolivije, entiteta velikog nacionalnog i međunarodnog prestiža, dobitnica dviju svjetskih nagrada. U toj instituciji borila se za obranu i promicanje ljudskih prava te je obnašala rukovodeće položaje. Bio je sudionica na nacionalnim i međunarodnim forumima, u Peruu, Venezueli, Argentini, Čileu, itd. Vlada SAD-a pozvala je u program političkog vodstva da svjedoči o izborima i sazna više o američkom političkom sustavu, posjećujući različite države u kojima je dijelila iskustva latinoameričke i sjevernoameričke demokracije na različitim poljima i u društvenim skupinama s temama o rodnim pitanjima, medijima, političkoj zastupljenosti, pravdi i ljudskim pravima Savjetnica za programe koje su promovirani na Sveučilištu u New Yorku, "Partners of America" Checchi i Kemonics itd. Nadgledala je programe s temama civilnog društva o pravdi, demokraciji, državljanstvu i participaciji. Trenutno je direktorica Educa Consultores Bolivia, entiteta specijaliziranog za politička pitanja i promicanje te obranu ljudskih prava. Bavila se novinarstvom i diplomirani je politolog, specijalizirala se na međunarodnim odnosima iz stupnja politologije na Sveučilištu "Universidad Mayor de San Andrés Bolivia". Jedna je od osnivača "Hrvatske zajednice La Paz Bolivia".

Nació en la ciudad de La Paz Bolivia, es descendiente croata por parte de padre y de franceses por parte de madre. Ha sido una activista destacada de la Asamblea Permanente de Derechos Humanos Bolivia, entidad de gran prestigio nacional e internacional, acreedora de dos premios mundiales. En dicha institución realizó acciones de defensa y promoción de los derechos humanos, ocupó cargos de dirección tanto en la oficina departamental como en la nacional. Fue participante y panelista en foros nacionales e internacionales, Perú, Venezuela, Argentina, Chile, entre otros. Invitada por el gobierno de Estados Unidos en un programa para el liderazgo político para presenciar las elecciones primarias y conocer el sistema político norteamericano, visitando diferentes estados donde compartió experiencias de las democracias latinoamericanas y de Norteamérica en diferentes ámbitos y grupos sociales, temas de género, medios de comunicación, representación política, justicia y derechos humanos. Consultora de programas promovidos por la Universidad de Nueva York, por Partners of America, Checchi y Kemonics entre otras, dirigiendo programas con entidades de la sociedad civil en temas de justicia, democracia, ciudadanía y participación. Actualmente es Directora

de Educa Consultores Bolivia entidad especializada en el tratamiento de temas políticos y la promoción y defensa de los derechos humanos. Ha ejercido el periodismo y tiene grado de Cientista Política, con especialidad en relaciones internacionales de la Carrera de Ciencias Políticas, de la Universidad Mayor de San Andrés Bolivia. Es miembro fundador de la Comunidad Croata de La Paz Bolivia, y del directorio ad hoc de la misma.

Castillo, Vanessa

Diplomirana povjesničarka s Središnjeg sveučilišta u Venezueli (2018.), istraživačica, feministica u nastajanju. Autorica knjige „Žene i fotografija: uloga britanskih žena tijekom Prvog svjetskog rata (1914. – 1918.)”. Organizatorica konferencije „Žena: skriveno lice povijesti” u spomen na „Dan žena” u Školi povijesti Središnjeg sveučilišta u Venezueli (2017). Članica književnog kruga SineNomine pod vodstvom venezuelskog autora Saela Ibáñeza. Osobni i akademski blog: <https://feminismohistoriayalgomas.wordpress.com/>

Licenciada en Historia por la Universidad Central de Venezuela (2018), investigadora, feminista en formación. Autora del libro: “Mujer y fotografía: El papel de la mujer británica durante la Primera Guerra Mundial (1914-1918)”. Organizadora de la conferencia “Mujer: el rostro oculto de la historia” en conmemoración del “Día de la Mujer” en la Escuela de Historia de la Universidad Central de Venezuela (2017). Miembro de la Peña Literaria SineNomine bajo la dirección del autor venezolano Sael Ibáñez. Blog personal y académico: <https://feminismohistoriayalgomas.wordpress.com/>

Colletti Montilla, Franklín José

Diplomirao je povijest na Središnjem sveučilištu u Venezueli, profesor je "Uvoda u svjetsku povijest i povijest Azije" i seminara "Totalitarizam i njegov utjecaj na svjetsku političku scenu" na UCV Školi povijesnih znanosti u razdoblju od 2012 do 2018. Koautor je knjige „Totalitarizam, spoznaje i prakse“, koautor članaka iz suvremene povijesti u različitim specijaliziranim časopisima, predavač. ORCID ID broj: 0000-0002-1668-3673.

Es licenciado en Historia por la Universidad Central de Venezuela, Profesor de “Introducción a la Historia Universal e Historia de Asia” y del seminario “Totalitarismos y su influencia en el escenario político mundial” en la Escuela de Historia de la UCV entre 2012-2018. Coautor del libro Totalitarismo, concepciones y prácticas, coautor de artículos de historia contemporánea en diversas revistas especializadas, conferencista. Número ORCID iD: 0000-0002-1668-3673.

Díaz Pérez, Karen Geraldine

Diplomirana povjesničarka. Magistrica na međunarodnim odnosima Središnjeg sveučilišta u Venezueli. Profesorica seminara, izbornih predmeta i obaveznih predmeta na Fakultetu za humanističke znanosti i obrazovanje Središnjeg sveučilišta u Venezueli, na Školi vanjske trgovine Sveučilišta Alejandro de Humboldt, na Sveučilišnom institutu za industrijsku tehnologiju i u srednjoj školi U.E.I. „Maestro Félix Adam“ i I.U.E. Táchira. Radila je kao savjetnica za izradu diplomskog rada te izvještaja o disertacijama i stažiranju. Ima iskustva u planiranju i provođenju projekata iz područja komunikacije, obrazovanja, povijesti, ljudskih prava, međunarodnih odnosa te oblikovanja javne politike. Posljednjih godina radila je kao savjetnica u međunarodnim organizacijama i vladinim institucijama. Njezina polja istraživanja su migracije, migracije u Venezueli, studije u Aziji, posebno povijesno-politički te ekonomski i društveni procesi u Indiji od 18. stoljeća do danas. Nacionalizmi i identiteti Pakistana, Bangladeša i Indije. Dokumentarni izvori za proučavanje suvremene Azije, Kine i Indije i njihovih procesa. Globalizirano obrazovanje.

Licenciada en historia y educación. Magister en relaciones internacionales por la Universidad Central de Venezuela. Profesora de seminarios, electivas y materias obligatorias del pensum de estudio en la Facultad de Humanidades y Educación de la Universidad Central de Venezuela, en la Escuela de Comercio Exterior de la Universidad Alejandro de Humboldt, en el Instituto Universitario de Tecnología Industrial y en los liceos U. E. I. “Maestro Félix Adam” e I. U. E. Táchira. E igualmente, ha realizado asesorías metodológicas para la elaboración de tesis de grado e informes de pasantías. Tiene experiencia en la planificación y ejecución de proyectos en las áreas de comunicación, educación, historia, derechos humanos, relaciones internacionales y diseño de políticas públicas. En los últimos años, ha trabajado como consultora en organismos internacionales e instituciones gubernamentales. Tiene como líneas de investigación las migraciones, migraciones en Venezuela, estudios de Asia, especialmente procesos sociales históricos-políticos y económicos de India desde el Siglo XVIII hasta la actualidad. Nacionalismos e identidades Pakistán, Bangladesh e India. Fuentes documentales para el estudio de Asia contemporánea China e India y sus procesos. ¿Educación globalizada?

Djukich Filipovic de Neri, Dobrila

Studirala je hispanistiku na Sveučilištu u Zuliji. (L.U.Z.); magistrirala umjetnost na Sveučilištu u Stanfordu (SAD); DEA komunikacijske znanosti na Sveučilištu Pariz VII i doktorirala na A.J Greimasu na Sveučilištu Pariz VII. Specijalizirala se iz opće semiotike na Sveučilišnim studijima u Urbinu (Italija). Redovita je profesorica na Odsjeku za humanističke znanosti Fakulteta za znanost Sveučilišta u Zuliji. Glavna je istraživačica i koordinatorica nekoliko istraživačkih projekata iz područja etnografije i socio-semiotike pri Laboratoriju za semiotiku i antropološka istraživanja (LISA) na navedenom fakultetu.

Predsjednica Venecuelanskog udruženja semiotičara (AVS, 2002-2007), potpredsjednica udruženja za regiju Zulija (2007-2012). Dobiva nagradu za znanost za najbolju znanstvenu proizvodnju; nagradu za istraživanje Francisco Eugenio Bustamante na Sveučilištu u Zuliji. Trenutno je potpredsjednica Latinoameričkog udruženja semiotičara. U svojim radovima bavi se, među ostalim, grafitima, dječjom literaturom, stripovima, igrama na sreću, medijskom slikom Ivana Pavla II., fotografskim diskursom, tetovažom i tijelima, antropologijom smrti. Njezin fokus je na razumijevanju i rekonstrukciji semiotike svakodnevice.

Licenciada en Letras Hispánicas, de la Universidad del Zulia. (L.U.Z.). Master of Arts de la Universidad de Stanford (USA); D.E.A. en Ciencias de la Comunicación de Paris VII y Doctorante de A.J. Greimas de Paris VII (Francia). Especialización en Semiótica General de Universita' Degli Studi di Urbino (Italia). Profesora Titular del Dpto. de Ciencias Humanas de la Facultad de Ciencias de La Universidad del Zulia (Venezuela). Investigadora principal y Coordinadora de varios proyectos de investigación en Etnografía y Socio-semiótica del Laboratorio de Investigaciones Semióticas y Antropológicas (LISA) en la citada facultad. Presidenta de la Asociación Venezolana de Semiótica (A.V.S.: 2002-2007), vicepresidenta de la A.V.S. para la Región Zuliana (2007-2012). Premio Ciencias a la Mejor Producción Científica. Premio investigación Francisco Eugenio Bustamante de la Universidad del Zulia. Actualmente vicepresidenta de la Federación Latinoamericana de Semiótica. Sus publicaciones giran en torno a temas sobre Graffiti, Literatura infantil, El Cómic, Los Juegos de Envite y Azar, La imagen mediática de Juan Pablo II, El discurso fotográfico, El tatuaje y sus cuerpos, Antropología de la muerte, entre otros. Su enfoque se centra en comprender y reconstruir una Semiótica de la Cotidianidad.

Davorin Djukich Ostojic

Više od dvadeset i pet godina profesionalnog iskustva, dvadeset u telekomunikacijskoj industriji i pet u maloprodaji. Diplomirani inženjer elektronike s magistarskom diplomom iz financija. Njegovo područje istraživanja povezuje razvoj tehnologije, upravljanje projektima i marketing pretplatničkih usluga. Osim toga, ima veliko iskustvo u upravljanju odnosima između telekomunikacijskih operatera, pregovaranju i administraciji kupoprodajnih ugovora međunarodnih usluga, istraživanju tržišta itd. Kao odgovor na tržišnu potražnju, posljednjih godina priprema i provodi seminare iz područja menadžmenta i obuke za multidisciplinarne, profesionalne i neprofesionalne timove, kako za privatne tvrtke tako i za nevladine organizacije. Njegova se kompetencija ogleda u razumijevanju trenutne tehnološke i financijske stvarnosti i mogućih društvenih utjecaja na društveno biće, koji se vide kao neprocjenjivi ljudski kapital.

Más de 25 años de experiencia profesional, 20 en la industria de las telecomunicaciones y 5 en ventas minoristas. Ingeniero en electrónica con Maestría en finanzas. Su campo de acción vincula e interrelaciona el desarrollo de tecnología, la gestión de proyectos y mercadeo de servicios prepagados. Además, posee una vasta experiencia en el manejo de relaciones entre operadores de telecomunicaciones, negociación y administración de

contratos de compra-venta de servicios internacionales, estudios de mercado, etc. En los últimos años y respondiendo a la demanda del mercado, diseña, programa y dicta seminarios de Gestión y Entrenamiento a equipos multidisciplinarios, profesionales y no profesionales, tanto para empresas privadas como para organizaciones no gubernamentales. Su competencia gira en torno a la comprensión de la realidad tecnológica y financiera actual, y las posibles influencias sociales en el ser social, visto como capital humano invaluable.

Garay Vera, Cristián

Doktorirao je američke studije na Sveučilištu Santiago de Chile, doktorirao je geografiju i povijest UNED-u u Madridu, magistrirao i diplomirao povijest na Sveučilištu u Čileu. Redoviti je profesor na Sveučilištu Santiago de Chile (USACH). Njegova su područja istraživanja međunarodni odnosi, povijest, sigurnost i obrana. Podučava iz područja metodologije znanstvenog istraživanja, sigurnosti i obrane te međunarodnih odnosa. Voditelj je Magisterija vanjske politike i koordinator Katedre za sigurnost, obranu i društvo Manuel Bulnes u istoj instituciji. Profesor je na Institutu za napredne studije Sveučilišta u Santiagu. Predaje na Sveučilištu Santiago de Chile, na Središnjem sveučilištu, Sveučilištu Bernardo O'Higgins i Akademiji za strateške i političke studije (ANEPE). Alumni (diplomirao) na Centru za obrambene studije (CHDS) Nacionalnog sveučilišta obrane u Washingtonu. Objavio je 66 poglavlja u knjigama, urednik je 9 knjiga, objavio je 132 akademska članka, 16 vlastitih knjiga ili u koautorstvu s jednim ili dvojicom autora. Bio je u dva navrata glavni istraživač Nacionalnog fonda za razvoj znanosti i tehnologije (FONDECYT) iz povijesti i društvenih znanosti. Bio je član žirija za dodjeljivanje stipendija u Čileu, u natječaju Nacionalnog knjižnog fonda, Natječaju Extramuros (Anepe). Ocjenjivač je u odboru za povijest Fondecyta i u natječajima CONICYT stipendija. ORCID broj: <http://orcid.org/0000-0002-6575-7456> Google znalac: Indeks h je 9, a indeks hi je 9, od 2014. iznosi 6 i 3. (Dvije verzije). Researchgate.net: 14.07.

Es Doctor en Estudios Americanos por la Universidad de Santiago de Chile, Doctor en Geografía e Historia por la UNED de Madrid, Magíster y Licenciado en Historia por la Universidad de Chile. Profesor Titular de la Universidad de Santiago de Chile (USACH). Sus áreas de investigación son Relaciones Internacionales, Historia y Seguridad y Defensa. Sus áreas de docencia son Metodología de la Investigación, Seguridad y Defensa, y Relaciones Internacionales. Director del Magister en Política Exterior y coordinador de la Cátedra Manuel Bulnes sobre Seguridad, Defensa y Sociedad en la misma institución. Profesor del Instituto de Estudios Avanzados de la Universidad de Santiago de Chile. Ejerce docencia en la Universidad de Santiago de Chile, y en la Universidad Central, Universidad Bernardo O'Higgins, y Academia de Estudios Estratégicos y Políticos (ANEPE). Alumni (egresado) del Centro de Estudios Hemisféricos de la Defensa (CHDS) de la National Defence University, Washington D.C. Ha publicado 66 capítulos de libros, ha sido editor en 9 libros, 132 artículos académicos, 16 libros en autoría única o en colaboración con uno o dos autores. Ha sido Investigador principal FONDECYT Regular en dos ocasiones en Historia y Ciencias Sociales. Ha sido

jurado en Becas Chile, Concurso Nacional del Fondo del Libro, Concurso Extramuros (Anepe). Evaluador en el Comité de Historia de Fondecyt y de los paneles de Concurso de Becas Chile, Profesionales y Doctorado de CONICYT. Número ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6575-7456> Google scholar o académico: Índice h es 9 e índice hi es 9 y desde 2014 es respectivamente 6 y 3. (Dos versiones). Researchgate.net: 14.07.

Gadže, Paula

Rođena u Buenos Airesu u Argentini, unuka je hrvatskih imigranata. Bila je aktivni član hrvatske zajednice u Buenos Airesu. Studirala je socijalnu antropologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Buenos Airesu. Trenutno započinje s doktorskim studijem na temu etničkog povratka hrvatskih potomaka rođenih u Argentini u Hrvatsku. 2006. i 2010. studirala je hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Živi u Hrvatskoj gdje je sudjelovala u istraživačkom projektu koji se bavio različitim aspektima hrvatske migracije u Argentini: prehrambenim navikama, raznim načinima održavanja identiteta i povratničkim migracijama u Hrvatsku. Objavila je članke u zborniku Hrvatske Matice Iseljenika te je autorica poglavlja u knjigama "Etnicidad y migraciones en Argentina" i "Multipliciranje zavičaja i domovina. Hrvatska dijaspora: kronologija, destinacije i identitet". Njezini tematski interesi su prehrambena antropologija, migracije te etnički identiteti.

Nació en Buenos Aires, Argentina, es nieta de migrantes croatas. Participó activamente en las actividades de la colectividad croata en Argentina. Es Licenciada en Ciencias Antropológicas en la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Buenos Aires. Actualmente está comenzando sus estudios de doctorado con la temática del retorno étnico, estudiando la migración de los descendientes de croatas nacidos en Argentina a Croacia. Estudió el idioma croata en la Facultad de Filosofía de Zagreb en 2006 y 2010. Actualmente reside en Croacia, donde participó de un proyecto de investigación que abarcó varios aspectos sobre la migración croata en Argentina: las pautas alimentarias, los diversos modos de conservación de la identidad y la migración de retorno a Croacia. Ha publicado artículos en el anuario de la emigración croata, de Hrvatska Matica Iseljenika, también capítulos en los libros "Etnicidad y migraciones en Argentina" y "Multipliciranje zavičaja i domovina. Hrvatska dijaspora: kronologija, destinacije i identitet". Sus intereses temáticos son la antropología alimentaria, las migraciones y las identidades étnicas.

Gjokaj, Mark Gjokaj (Đoković)

Rođen u CG 1954. godine u Milješ-Podgorica. Završio: EF (1981); specijalizirao FPZ-BG (2000); Ljet-šk. "Hrvati van Hr"-hrstud.hr; Šk. Ekumenizma-EHO, N. Sad. Radio u (naj)poznato YU poduzeće "Progres" Beograd (1984-2002). Zbog (ne)pripadnosti smjenjen 1990/91. Nekomunističku tradiciju, direktni potomak plemenskog nadvojvode

(Grude), pomirenika 500(485) krvnih osvjeta (sredinom 19 st.), u etnoregiji Malesija (Gorjanska). Od niza lokalnih funkcija i aktivnosti i predsjednik Savjeta (u svojoj) MZ. (1988.-92.). Neovisan i nestranački analitičar i istraživač u lokalnom, balkanskom i europskom kontekstu, vezano za: ekonomiju, razvoj, turizam, integracije, jednakopravičnost, međunarodne odnose, (ne)suvremenu povijest, uključujući i znamenite ličnosti iz hrvatske povijesti i Balkana i crkvene povijesti (kult: Sv. Nikola, Sv. Mihovila) i iz suvremenih izazova i procesa. Aktivno-pasivan sudionik 50-tak znanstvenih skupova, a najviše u Hrvatskoj (više puta u: Zagreb, Čakovec, Rijeka, Zadar, Split, Koprivnica, Križevci); zatim u: Podgorica, Tuzi, Priština, Tirana, Mostar, Novi Sad, Prizren, Banja Luka. Tijekom 2014. godine, a na osnovu internet poziva od Međunarodnog Centra-Instituta World Wilson-Vašington poslao 40 analiza (od 4-22 pasusa) iz Balkan, europskih, ruskih, azijskih, afričkih odnosa, na njihovom nagradnom konkursu 2014, od 10 tisuća konkurenata, preporuku bio tražio od EHO-NS, bio drugi ili treći u rang listi.

Nacido en 1954 en Milješ-Podgorica. Finalizó: EF (1981), especializado/maestrando FPZ-BG (2000). Escuela de verano "croatas fuera de Croacia" (Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb). Ecumenismo-EHO, N. Sad. Trabajó en la (más) famosa empresa YU "Progres" en Belgrado (1984-2002). Debido a (no)pertenencia fue apartado 1990/91. Tradición no comunista, descendiente directo del noble archiduque (Grude), conciliador de 500 (485) enemistades de sangre (mediados del siglo XIX), en la etno-región de Malesija (Gorjanska). Serie de funciones y actividades locales y presidente del Consejo (en su) MZ (1988-92). Analista e investigador independiente, no partidista en el contexto local, balcánico y europeo relacionados con las siguientes áreas: economía, desarrollo, turismo, integraciones, igualdad, relaciones internacionales, historia (no) contemporánea, incluidas figuras famosas de la historia croata y de los Balcanes y de la historia eclesial (cultos: San Nicolás, San Miguel) y de los desafíos y procesos contemporáneos. Participante activo y pasivo en cerca de 50 reuniones científicas, principalmente en Croacia (repetidamente en: Zagreb, Čakovec, Rijeka, Zadar, Split, Koprivnica, Križevci); también en Podgorica, Tuzi, Priština, Tirana, Mostar, Novi Sad, Prizren, Banja Luka. En el año 2014, en base a una llamada por Internet del Centro Internacional-Instituto Mundial Wilson-Washington, envió 40 análisis (de 4 a 22 pasajes) de las relaciones de los Balcanes, Europa, Rusia, Asia, África a su competencia de 2014. De 10 mil concursantes, se había solicitado una recomendación de parte de EHO-NS, ocupó el segundo o tercer lugar en el ranking.

Glavaš, Mateja

Rođena je 23. rujna 1988. u Osijeku. Upisala je akademske godine 2014./2015. Hrvatske studije Sveučilišta u Zagrebu na preddiplomskoj razini, smjer povijest i komunikologija. Diplomski studij povijesti, nastavnički smjer i diplomski studij komunikologije, smjer odnosi s javnošću upisala je također na Hrvatskim studijima 2018. godine. Redovna je studentica, a njezini znanstveni interesi obuhvaćaju teme koje se nalaze u okviru studija povijesti i odnosa s javnošću. Ovo je njezin prvi znanstveni rad, nastao u suradnji s doc. dr. sc. Vladimirom Rezo.

Nacida el 23 de septiembre de 1988 en Osijek. En el año académico 2014/2015 comenzó sus estudios superiores (pre diplomatura) con orientación en Historia y Comunicación en el Departamento de Estudios croatas de la Universidad de Zagreb. En el año 2018, en la misma casa de estudios, comenzó sus estudios de grado (diplomatura) en Historia con orientación docente, y en Comunicación con orientación en relaciones públicas. Es estudiante regular y sus intereses científicos incluyen temas dentro del marco de los estudios de historia y de relaciones públicas. Este es su primer trabajo científico, llevado a cabo en colaboración con la dra. Vladimira Rezo.

Goldstein, Andrés

Student na Središnjem sveučilištu u Venezueli, na Fakultetu za humanističke znanosti i edukaciju, u Školi povijesnih znanosti. Zanima se za ekonomsku povijest Europe, Latinske Amerike i Venezuele. Trenutno radi na doktoratu iz ove tematike i bavi se istraživanjem industrijske povijesti i poslovanja u Venezueli u XIX. stoljeću. Kao istraživač bavio se temama znanstvenih revolucija i političkih koncepata poput: socijalizma, liberalizma i revolucija. Zanimaju ga odnosi među migracijskim pokretima i ideje koje se zbog ovog kontakta razvijaju u različitim društvima. Zbog toga mu se budi interes za razumijevanjem migracijskih politika i njihovih posljedica.

Estudiante de la Escuela de Historia de la Universidad Central de Venezuela en la Facultad de Humanidades y Educación, Escuela de Historia. Interesado en la historia económica de Europa, América Latina y Venezuela. Actualmente estoy haciendo tesis en esta área, desarrollando el tema de la historia empresarial venezolana en el Siglo XIX. Como investigador he trabajado los temas de las revoluciones científicas y los conceptos políticos como son: socialismo, liberalismo y revoluciones, permitiendo que ver algunas relaciones entre los movimientos migratorios y las ideas que van a desarrollarse en las distintas sociedades por este contacto. Es por ello por lo que se despertó el interés en comprender las políticas migratorias y cuáles son sus efectos.

Hofgräff, Darija

Rođena je u Zenici (BiH) 1970. godine gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Jednopedmetni studij povijesti započela je 1989./1990. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Sarajevu. Zbog ratnih zbivanja u BiH prekida studij 1993. te ga dovršava na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2006. godine. U međuvremenu je živjela i radila u Njemačkoj. Od 2007. godine zaposlena je u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, gdje radi i danas, u zvanju više arhivistice. Godine 2018. doktorirala je povijest na Sveučilištu u Zadru. Autorica je nekoliko znanstveno-stručnih radova s područja humanističkih i društvenih znanosti te je do sada izlagala na dvadesetak međunarodnih i domaćih znanstveno-stručnih skupova (samostalno ili u koautorstvu). Područje interesa usmjereno je na društvene i socijalne teme 19. i 20. stoljeća.

Nació en el año 1970, en Zenica (Bosnia y Herzegovina). Allí finalizó sus estudios primarios y secundarios. En el año académico 1989/1990 comenzó sus estudios de Historia en la Facultad de Filosofía de la Universidad de Sarajevo. Debido a los acontecimientos bélicos ocurridos en Bosnia y Herzegovina, en el año 1993 se ve obligada a interrumpir sus estudios, los cuales luego finaliza en el año 2006 en la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb. Hasta retomar sus estudios, vivió y trabajó en Alemania. Desde el año 2007 trabaja en el Archivo Estatal Croata con el cargo de Archivista superior. En el año 2018 finalizó sus estudios doctorales en Historia en la Universidad de Zadar. Es autora de varios trabajos científicos y profesionales en el campo de las ciencias sociales y las humanidades, habiendo realizado presentaciones en una veintena de conferencias nacionales e internacionales (en calidad de autora y coautora). Su campo de interés está centrado en los temas sociales de los siglos XIX y XX.

Jurčević, Katica

Završila je doktorski studij iz područja sociologije - migracije i društvene povijesti na Sveučilištu u Bremenu, Njemačka. Provela je vrijeme u inozemstvu istražujući hrvatsku dijasporu u Torontu i Ontariju u Kanadi. Sudjelovala je u različitim istraživačkim projektima vezanim za migraciju, međukulturna pravna pitanja i migrantsku radnu snagu u IMIS-u (Institut für Migrationsforschung und Interkulturelle Studien) i na sveučilištima u Osnabrücku i Bremenu u Njemačkoj. Istraživala je migracije na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, a trenutno je ravnateljica Znanstvenog zavoda Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, fokusirajući svoje istraživanje na iseljavanje, povratničke migracije i hrvatsku kulturu i dijasporu.

Completó estudios de doctorado en el campo de la Sociología con el tema migración e historia social en la Universidad de Bremen, Alemania. Ha realizado estancias de investigación en el extranjero, estudiando la diáspora croata en Toronto y Ontario, Canadá. Ha participado en diversos proyectos de investigación relacionados con la migración, temáticas legales interculturales y mercado de trabajo migrante en el IMIS (Institut für Migrationsforschung und Interkulturelle Studien) y las universidades de Osnabrück y Bremen, en Alemania. Se desempeñó varios años como investigadora de temas migratorios en el Instituto de Ciencias Sociales Ivo Pilar y actualmente es la directora del Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb, enfocando su investigación en temas de migración, migración de retorno y Cultura croata y diáspora

Jurdana, Vjekoslava

Rođena je 1967. u Rijeci gdje je završila studij južnoslavenskih jezika i književnosti. Ondje je i doktorirala s tezom o ulozi povijesti i prostora u opusu Drage Gervaisa. Sveučilišna je profesorica na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Permanentno objavljuje znanstvene i stručne tekstove s područja teorije i

povijesti književnosti te eseje i prikaze raznolike tematike. Posebno se bavi tematikom egzila, emigracije i nostalgije u književnosti. O tome je izlagala i objavila znanstvene radove u zemlji i inozemstvu (Washington, Chicago, Sidney, Buenos Aires, Plovdiv, Subotica, Sarajevo). Cjelokupan popis radova dostupan je u bazi podataka Hrvatska znanstvena bibliografija – CROSBİ. Objavila je tri znanstvene knjige i preko sto znanstvenih i stručnih radova. Pjesnikinja je i prozaistica, objavila je dvije samostalne zbirke pjesama, jednu slikovnicu te priče. I za svoj znanstveni, i za stručni, kao i za i književno-umjetnički rad višestruko je nagrađivana.

Nació en 1967 en Rijeka, donde finalizó la carrera de Lengua y literatura yugoslava. También finalizó allí sus estudios doctorales presentando una tesis sobre rol de la historia y el espacio en la obra de Drago Gervais. Es profesora universitaria en la Facultad de Ciencias de la Educación de la Universidad Juraj Dobrila en Pula. Permanentemente publica textos de carácter científico y profesional dentro del campo de la teoría e historia de la literatura, así como ensayos y presentaciones de temática diversa. Se dedica especialmente a la temática del exilio, la emigración y la nostalgia en la literatura. Sobre estos temas ha publicado trabajos científicos en el país y en el exterior (Washington, Chicago, Sídney, Buenos Aires, Plovdiv, Subotica, Sarajevo). La lista completa de trabajos se encuentra disponible en la base de datos de la bibliografía científica croata – CROSBİ. Ha publicado tres libros científicos y más de cien trabajos tanto profesionales como científicos. Es poeta y prosista, habiendo publicado dos colecciones independientes de poemas, un libro ilustrado e historias. Ha sido varias veces galardonada por sus trabajos científicos, profesionales y artístico-literarios.

Kihalich Sanchez, Darinka Edith Yvania

Ima dvadeset i pet godina i trenutno živi u Zagrebu. Studirala je kazališnu glumu u Nacionalnoj školi dramskih umjetnosti u Limi. Godine 2015. boravila je u Münchenu gdje je učila njemački jezik i kulturu. Nakon toga nastavila je kretati se u umjetničkim krugovima i pohađala tečajeve i seminare dokumentarne fotografije, što joj je dalo dobre alate da započne svoj dokumentarni projekt o Hrvatskoj imigraciji u Peru 1948. godine. (godina kada je njezin djed stigao u Limu). Tijekom istraživačkog procesa njezin je projekt zadobivao osobniji pristup, što ju je odvelo u Zagreb u rujnu 2018. gdje nastavlja ovu osobnu potragu koju naziva *Ponovno povezivanje* (špa. *Re-conectar*).

Tiene 25 años y actualmente vive en la ciudad de Zagreb. Estudió la carrera de actuación teatral en la Escuela Nacional Superior de Arte Dramático de Lima. En el año 2015 tuvo la oportunidad de hacer una pasantía en Múnich, Alemania, estudiando el idioma y su cultura. Posteriormente, continuó nutriéndose en el ámbito artístico a través de cursos y seminarios de fotografía documental, los cuales le dieron sólidas herramientas para iniciar su proyecto documental sobre la Inmigración Croata de 1948 en el Perú, año en el que su abuelo arribó a Lima. Durante el proceso de investigación, su proyecto fue tomando un matiz y un enfoque más personal, los cuales la condujeron hasta Zagreb en septiembre del 2018 para continuar con esta exploración personal, la cual llama *Re-conectar*.

Ante Kožul

Rođen je 1984. godine u Zagrebu gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Godine 2009. stekao je titulu diplomiranog geografa i povjesničara na dvojnomo studiju geografije i povijesti na Odsjeku za geografiju Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu i na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Nakon završetka diplomskog studija zaposlen je kao profesor geografije i povijesti u osnovnim i srednjim školama. Redovito mentorira profesorima pripravicima tijekom priprema za polaganje stručnog ispita iz povijesti i geografije. Aktivan je član skupine koja sudjeluje u izradi radnih materijala za nastavnike geografije i dio autorskog tima u izradi udžbenika iz geografije za jednu od najvećih domaćih izdavačkih kuća. Recezent je za osnovnoškolske udžbenike iz povijesti. Trenutno pohađa doktorski studij moderne i suvremene hrvatske povijesti tijekom kojeg razvija poseban interes za temu hrvatskog iseljništva s naglaskom na političko djelovanje hrvatske emigracije nakon Drugog svjetskog rata. Rezultate dosadašnjih istraživanja prikazuje u radovima i izlaganjima na međunarodnim konferencijama, a doktorsku disertaciju piše pod naslovom „Hrvatska politička emigracija u Australiji 1970-ih godina“.

Nació en el año 1984 en Zagreb, donde terminó el cursado de la escuela primaria y secundaria. En el año 2009 obtuvo el título de geógrafo e historiador en las carreras de Geografía e Historia del Departamento de Geografía de la Facultad de Matemática y Ciencias Naturales de Zagreb y del Departamento de Historia de la Facultad de Filosofía de Zagreb, respectivamente. Luego de obtener su título, comenzó a trabajar como profesor de geografía e historia en escuelas primarias y secundarias. Regularmente asesora a profesores pasantes durante su preparación para rendir el examen profesional de historia y geografía. Es miembro activo de un grupo que participa en la elaboración de materiales de trabajo para profesores de geografía y forma parte del equipo de autores de libros de texto de geografía pertenecientes a una de las casas editoriales más grandes del país. Es evaluador de libros de texto de historia para las escuelas primarias. Actualmente está cursando estudios doctorales de Historia croata moderna y contemporánea, desarrollando durante dicho cursado un particular interés por la emigración croata con un enfoque en el accionar político de la emigración croata después de la Segunda Guerra Mundial. Ha dado a conocer los resultados de la investigación llevada a cabo hasta el momento en congresos internacionales a través de trabajos y presentaciones. El nombre de su tesis doctoral es: *La emigración política croata en Australia en los años 70 („Hrvatska politička emigracija u Australiji 1970-ih godina“).*

Wolffy Krašić

Rođen je 12.07.1988. godine u Rijeci. Osnovnu školu pohađao je u Mrkoplju, a potom završio Prvu riječku hrvatsku gimnaziju u Rijeci. Godine 2007. upisao je preddiplomski dvopredmetni studij arheologije i povijesti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, a 2010. godine diplomski studij moderne i suvremene povijesti, na kojem je diplomirao s temom

„Djelovanje dr. Ante Cilige u Kraljevini Jugoslaviji i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj od 1936. do 1944.“. Poslijediplomski studij moderne i suvremene povijesti započeo je 2012. godine na istome fakultetu, završivši ga u srpnju 2016. godine obranom doktorskog rada naslova „Hrvatsko proljeće i hrvatska politička emigracija“. U oba navrata mentor mu je bio prof. dr. sc. Ivo Banac. Od kolovoza 2013. godine bio je zaposlen u uredu Genealozi d.o.o. u Zagrebu. Od početka studenoga 2019. godine docent je na Odsjeku za demografiju i hrvatsko iseljništvo Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Bavi se temama hrvatske političke povijesti iz druge polovice 20. stoljeća. Među njima se ističe problematika hrvatske političke emigracije u razdoblju 1945. – 1990., zatim oblika hrvatskog državotvornog otpora i oporbe u Hrvatskoj u istome periodu te načina djelovanja jugoslavenskog komunističkog represivnog sustava. Uz veći broj znanstvenih i publicističkih članaka, objavio je i dvije znanstvene monografije: *Hrvatsko proljeće i hrvatska politička emigracija* (Školska knjiga, 2018.) i *Hrvatski pokret otpora* (AGM, 2018.).

Nació el 12 de julio de 1988 en Rijeka. Cursó la escuela primaria en Mrkopalj y terminó la escuela secundaria en Rijeka. En el año 2007 comenzó sus estudios superiores (pre diplomatura) en Arqueología e Historia en la Facultad de Filosofía de Zagreb y en el año 2010 sus estudios de grado (diplomatura) en Historia moderna y contemporánea, los cuales finalizó con el tema "*El accionar del dr. Ante Ciliga en el Reino de Yugoslavia y la República Independiente de Croacia desde 1936 hasta 1944*". En el año 2012 comenzó sus estudios de posgrado en Historia moderna y contemporánea también en la Facultad de Filosofía de Zagreb, finalizando los mismos en julio del año 2016 con la defensa de su tesis doctoral "*La primavera croata y la emigración política croata*". En ambas ocasiones su director de tesis fue el dr. Ivo Banac. En agosto de 2013 comenzó a trabajar en la oficina de Genealogía d.o.o. en Zagreb. Desde comienzos de noviembre del año 2019 se desempeña como docente en el Departamento de Demografía y emigración croata del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb. Se dedica a temas de la historia política croata de la segunda mitad del siglo XX. Entre ellos se destacan la problemática de la emigración política croata en el período 1945-1990, las formas de resistencia croata para la construcción del estado y la oposición en Croacia en el mismo periodo y el accionar del sistema represivo comunista yugoslavo. Junto con un gran número de artículos de opinión y publicaciones científicas, ha publicado dos monografías científicas: *La primavera croata y la emigración política croata* (Školska knjiga, 2018) y *El movimiento de resistencia croata* (AGM, 2018).

Kudra Beroš, Viktorija

Rođena je u Zagrebu 1971. Diplomirala je bibliotekarstvo te filozofiju i lingvistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radi kao knjižničarka u Institutu za migracije i narodnosti. U suradnji s Knjižnicom Filozofskog fakulteta u Zagrebu uvodi i izrađuje elektronički katalog Knjižnice Instituta putem *open source* programa Koha. Sudjelovala je u pripremi i provođenju projekta *Digitalizacija novina Hrvatska zastava Instituta za migracije i narodnosti* 2011. godine. Tijekom 2014. priprema i provodi interni projekt digitalizacije institutskog časopisa *Migracijske i etničke teme*. Sudjelovala je u

pripremama, parametrizaciji i uvođenju sustava OJS za elektroničko izdavaštvo časopisa Migracijske i etničke teme. Uspostavlja i održava (u suradnji s tvrtkom ArhivPro) tematski repozitorij Instituta za migracije i narodnosti 2015 godine. Projekt *Digitalizacija novina Radnička straža i dokumenta Popis Jugoslovenske Naseobine u Punta Arenas – Chile* provodi tijekom 2019. u sklopu programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe Ministarstva kulture. Na Poslijediplomskom studiju Interdisciplinarnih humanističkih znanosti Sveučilišta u Zadru dovršava disertaciju s odobrenim naslovom teme *Narativi doma i domovine: hrvatski emigrantski tisak u Argentini*.

Nació en Zagreb en el año 1971. Realizó sus estudios de grado en Bibliotecología, Filosofía y Lingüística en la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb. Trabaja como bibliotecaria en el Instituto de Migración y Estudios Étnicos. En colaboración con la biblioteca de la Facultad de Filosofía de Zagreb, dirige y desarrolla el catálogo electrónico de la Biblioteca del Instituto a través del programa *open source* Koha. Ha participado en la elaboración e implementación del proyecto *Digitalizacija novina Hrvatska zastava Instituta za migracije i narodnosti* del año 2011. Durante el año 2014 desarrolló e implementó el proyecto interno de digitalización de la revista del Instituto *Migracijske i etničke teme*. Ha participado en la elaboración, parametrización e implementación del sistema OJS para la edición electrónica de la revista *Migracijske i etničke teme*. En 2015 estableció y mantuvo (en colaboración con la empresa ArhivPro) el repositorio temático del Instituto de Migración y Estudios Étnicos. Durante el año 2019 ha llevado adelante el proyecto *Digitalización del periódico Radnička straža y del documento Listado de Asentamientos Yugoslavos en Punta Arenas – Chile*, como parte del programa del Ministerio de Cultura para la digitalización de materiales de archivo, bibliotecas y museos. Actualmente está culminando sus estudios de doctorado en Ciencias humanas interdisciplinarias de la Universidad de Zadar. El título aprobado para su tesis es *Narrativas del hogar y de la patria: prensa croata emigrante en Argentina*.

Luchetti, María Florencia

Doktorica je društvenih znanosti, magistrica komunikologije i kulture te diplomirana sociologinja i profesorica sociologije sa Sveučilišta u Buenos Airesu. Radila je kao asistentica na predmetu Socijalni povijest Argentine na Fakultetu društvenih znanosti Sveučilišta u Buenos Airesu (2006.-2014.) i kao suradnica na istraživačkom institutu Gino Germani na istom fakultetu, gdje bila je i koordinatorica Audiovizualnog arhiva (2011-2014). Istraživala je odnos filmske industrije i države, filmske novosti i kulturne prakse povezane s politikama simboličke integracije i isključivanja u Argentini. Posljednjih godina razvijala je istraživačke linije koje se odnose na socijalne i kulturne aspekte hrvatske migracije u Južnoj Americi. Trenutno je viša znanstvena suradnica u Znanstvenom zavodu Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i asistentica na predmetu Sociologija kulture na istoj ustanovi.

Doctora en Ciencias Sociales, Magíster en Comunicación y Cultura y Licenciada y Profesora en Sociología por la Universidad de Buenos Aires. Se desempeña como Auxiliar docente en la Materia Historia Social Argentina de la Carrera de Sociología

Facultad de Ciencias Sociales de la Universidad de Buenos Aires (2006-2014) y como Auxiliar de investigación en el Instituto de Investigaciones Gino Germani de la misma Facultad, donde además fue Coordinadora del Archivo Audiovisual (2011-2014). Ha investigado la relación entre la industria cinematográfica y el Estado, el noticiero cinematográfico y las prácticas culturales vinculadas con políticas de exclusión simbólica en Argentina. En los últimos años viene desarrollado líneas de investigación relacionadas con aspectos sociales y culturales de la migración croata hacia América del Sur. Actualmente es investigadora en el Instituto de Investigación del Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb y Auxiliar en la Materia Sociología de la Cultura en la misma institución.

Martinic Arze, Martha Mónica

Rođena je u gradu La Paz, u Boliviji, ima hrvatsko porijeklo sa očeve strane, a bolivijsko porijeklo sa majčine strane. Po zanimanju je pravnica, a njezina se profesionalna praksa u javnom i privatnom sektoru fokusira na pitanja administrativnog i poreznog karaktera, što joj omogućava pružanje preventivnih savjeta o poreznim pitanjima, kao i profesionalne pratnje u administrativnim i sudskim postupcima u slučajevima državne i sudske kontrole. Isto tako, u privatnim tvrtkama pruža pravne i administrativne savjete o upravljanju tvrtkom i ljudskim resursima, razrađujući potrebne propise za ispravan razvoj komercijalnih aktivnosti tvrtke. Član je slavnog odvjetničkog zbora La Paza i Cochabambe, Ministarstva pravosuđa Bolivije i Bolivijskog instituta za porezne studije (IBET). Član je Hrvatske zajednice u La Pazu i dio je stručnjaka koji rade na izradi Statuta i propisa za stjecanje pravnog statusa zajednice.

Nació en la ciudad de La Paz Bolivia, es descendiente croata por parte de padre y de boliviana por parte de madre. Es abogada de profesión, su práctica profesional en el sector público y privado se centra en asuntos de carácter administrativo y tributario, lo que le permite brindar un asesoramiento preventivo en materia impositiva, así como patrocinar procesos administrativos y judiciales ante las instancias de control gubernamental y jurisdiccional. Asimismo, en su práctica profesional es parte de empresas privadas, en las cuales brinda asesoramiento legal y de administración de empresas y recursos humanos, elaborando los reglamentos necesarios para el desarrollo correcto de sus actividades comerciales. Es miembro del Ilustre Colegio de Abogados de La Paz y Cochabamba, del Ministerio de Justicia de Bolivia y del Instituto Boliviano de Estudios Tributarios (IBET). Es miembro de la Comunidad Croata de La Paz y parte del equipo de profesionales que se encuentran trabajando en la elaboración de Estatutos y Reglamentos para la obtención de la personería jurídica.

Vedran Mučić

Rođen je u Bjelovaru (RH) 1986. godine gdje je završio osnovnu i srednju tehničku školu. Jednopedmetni studij povijesti započeo je 2007./2008. godine na Filozofskom fakultetu

Sveučilišta u Zagrebu gdje je i diplomirao 2013. na znanstveno-istraživačkom smjeru moderne i suvremene povijesti. Na pripravništvo u Hrvatski državni arhiv (gdje i danas radi) dolazi 2015., dok arhivistički stručni ispit polaže 2016. Autor je nekoliko znanstveno-stručnih radova s područja povijesnih znanosti i brojnih manjih priloga (bibliografija, prikaza...), te je do sada samostalno izlagao na nekoliko međunarodnih i domaćih znanstveno-stručnih skupova. Područje interesa usmjereno je na arhivistiku te modernu i suvremenu povijest.

Nació en el año 1986 en Bjelovar, donde finalizó la escuela primaria y la escuela técnica secundaria. Comenzó sus estudios de grado en 2007/2008 en la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb donde se diplomó en el año 2013 en Historia moderna y contemporánea con orientación en investigación científica. En el año 2015 comenzó a realizar prácticas en el Archivo Estatal Croata, donde trabaja hasta el día de hoy, y en el año 2016 aprobó el examen profesional de archivística. Es autor de varios trabajos científicos y profesionales en el campo de las ciencias históricas y de numerosas contribuciones menores (bibliografías, presentaciones, etc.). También ha expuesto trabajos en varios congresos nacionales e internacionales. Su campo de interés comprende la archivística y la historia moderna y contemporánea.

Josip Papak

Rođen je 25.09.1989. u Vukovaru. Preddiplomski i diplomski studij povijesti završio je na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom studija aktivno je sudjelovao u nastavi kao demonstrator te u raznim studentskim aktivnostima gdje je bio predstavnik studenata u Senatu Sveučilišta, Vijeću društveno-humanističkoga područja, Znanstveno-nastavnom vijeću Hrvatskih studija, a obnašao je i dužnost predsjednika Studentskoga zbora Hrvatskih studija. Za vrijeme studiranja nagrađen je s dvije Rektorove nagrade i dva Pročelnikova priznanja. Na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu zaposlen je na položaju Voditelja Ureda za osiguravanje kvalitete. Aktivni je član više radnih skupina i povjerenstava na Sveučilištu u Zagrebu i Hrvatskim studijima. Trenutno pohađa drugu godinu poslijediplomskoga doktorskoga studija povijesti na Hrvatskim studijima. Njegovo su uže područje interesa Ujedinjeni narodi i međunarodni odnosi u 20. i 21. stoljeću. Stručno usavršavanje nastavio je uspješnim pohađanjem UN akademije, koju organizira i provodi Hrvatsko društvo za Ujedinjene narode u suradnji s Diplomatskom akademijom Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, te Ljetne škole poslovnoga kineskoga jezika u Šangaju. Punopravni je član Društva za Ujedinjene narode i dopredsjednik je Udruge diplomanata Hrvatskih studija u čijem radu aktivno sudjeluje. Jedan je od kreatora kolegija Ujedinjeni narodi i suvremeno društvo koji se izvodi na preddiplomskom studiju sociologije Hrvatskih studija.

Nació el 25 de septiembre de 1989 en Vukovar. Finalizó sus estudios superiores de historia en el Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb. Durante sus años de estudio, participó de manera activa en las clases como ayudante y en diversas actividades estudiantiles, fue representante estudiantil en el Consejo Superior de la Universidad, en el Consejo del área socio-humanística y en el Consejo para las

actividades científicas y de enseñanza del Departamento de Estudios Croatas. También se desempeñó como presidente de la Asamblea estudiantil de la misma institución. Fue dos veces galardonado con el premio del Rector y recibió dos reconocimientos del Decano. Actualmente se desempeña como director de la Oficina de Aseguramiento de la Calidad en el Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb y es miembro activo de varios grupos de trabajo y comisiones en la institución. Se encuentra cursando el segundo año de sus estudios doctorales en Historia en esa casa de estudios. Su campo de interés comprende la Organización de las Naciones Unidas y las relaciones internacionales en los siglos XX y XXI. Continuó su formación profesional cursando de manera exitosa la Academia de las Naciones Unidas, organizada y llevada a cabo por la Asociación Croata para las Naciones Unidas en colaboración con la Academia Diplomática del Ministerio de Asuntos Exteriores y Europeos de la República de Croacia. También cursó la Escuela de verano de idioma chino laboral en Shanghai. Es miembro pleno de la Asociación Croata para las Naciones Unidas y vicepresidente de la Asociación de graduados del Departamento de Estudios Croatas, donde participa activamente. Es uno de los creadores de la materia *Las Naciones Unidas y la sociedad contemporánea*, la cual se dicta en la Carrera de Sociología del Departamento de Estudios croatas.

Perić Kaselj, Marina

Diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, odsjek za sociologiju. Magistrirala je na komparativnoj politici Sveučilišta u Zagrebu, na Fakultetu političkih znanosti. Doktorirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Odjel za etnologiju i kulturnu antropologiju. Autorica je četrdesetak znanstvenih radova, dvije stručne knjige i dvadeset znanstvenih radova i recenzent je i ocjenjivač različitih stručnih i znanstvenih programa i projekata. Sudjelovala je u raznim radio i televizijskim programima te pisala članke u stručnim publikacijama, časopisima i novinama u svrhu popularizacije znanosti o imigraciji.

Graduada de la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb, Departamento de Sociología. Magíster la Universidad de Zagreb en Política comparada. Completó su Doctorado en la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb, Departamento de Etnología y Antropología Cultural. Autora de más de cuarenta artículos científicos, dos libros profesionales y veinte artículos de investigación y evaluadora de varios programas y proyectos profesionales y científicos. Ha participado en varios programas de radio y televisión y ha escrito artículos en publicaciones profesionales, revistas y periódicos con el objetivo de contribuir a la divulgación científica sobre el tema de la inmigración.

Pesquera, Luis

Rođen u Karakasu (20.8.1990.). Diplomirao kemiju na Središnjem sveučilištu u Venezueli 2017. Ima sedam godina radnog iskustva, tri od njih u nastavnim djelatnostima kao sveučilišni pripremač, dvije kao kemijski tehničar (paralelno s odgovornostima

učitelja glazbe), jednu kao analitičar kontrole kvalitete i drugu kao laboratorijski analitičar (trenutno). Znanje jezika: engleski (C1), talijanski (B2), francuski (B2) i hrvatski (A2). Autor i izlagač na 5 istraživačkih kongresa i konferencija u posljednje tri godine. Jedan članak objavljen u međunarodnom časopisu (*Revista Iberoamericana de Polímeros*).

Nacido en Caracas (20/08/1990). Licenciado en Química egresado de la Universidad Central de Venezuela en 2017. Siete años de experiencia laboral, contabilizando tres de labores docentes como Preparador Universitario, dos como Técnico Químico (paralelamente con responsabilidades como Profesor de Música), uno como Analista de Control de Calidad y otro como Analista de Laboratorio (actualidad). Manejo de idioma inglés (C1), italiano, francés (B2) y croata (A2). Autor y expositor en 5 congresos y/o jornadas de investigación los últimos tres años. Un artículo publicado en revista internacional (*Revista Iberoamericana de Polímeros*).

Pilipenko, Gleb

Znanstveni suradnik, odsjek za jezikoslovlje, Institut za slavistiku Ruske akademije znanosti. Rođen 1985. godine u Moskvi. 2007. diplomirao slavistiku na filološkom fakultetu Moskovskog državnog sveučilišta Lomonosov, slavenska filologija. 2011. doktorirao lingvistiku na Institutu za slavistiku Ruske akademije znanosti, tema disertacije “Funkcioniranje srpskoga jezika kod vojvođanskih Mađara”. Znanstveni interesi: slavenska dijalektologija, sociolingvistika, jezici u kontaktu, etnolingvistika, terenska istraživanja. Gleb Pilipenko istražuje slavenske jezike i dijalekte u kontaktu, vršio je terenska istraživanja u Hrvatskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini, Sloveniji, Ukrajini, Bjelorusiji, Kazahstanu, Argentini, Urugvaju u Čileu (proučavanje dijalekata ukrajinskog, hrvatskog, poljskog, ruskog jezika u kontaktu).

Investigador asistente en el Departamento de lingüística del Instituto de eslavística de la Academia de ciencias de Rusia. Nació en el año 1995 en Moscú. En el año 2007 obtuvo su título de grado en Eslavística en la Facultad de Filosofía de la Universidad Estatal M.V. Lomonosov de Moscú, filología eslavística. En el año 2011 completó sus estudios doctorales en lingüística en el Instituto de eslavística de la Academia de ciencias de Rusia con la tesis *El funcionamiento de la lengua serbia en los húngaros de Voivodina*. Sus intereses científicos son: dialectología eslava, sociolingüística, lenguas en contacto, etnolingüística, investigación de campo. Gleb Pilipenko investiga las lenguas y dialectos eslavos en contacto. Ha llevado a cabo investigaciones de campo en Croacia, Serbia, Bosnia y Herzegovina, Eslovenia, Ucrania, Bielorrusia, Kazajistán, Argentina, Uruguay y Chile (estudios de dialectos en contacto de lengua ucraniana, croata, polaca y rusa).

Puh, Milan

Doktor na interdisciplinarnom programu s temom “Folklorne skupine kao jezična politika: njegovanje jezika i kultura slavenskih zajednica u Brazilu”(2017.) na Sveučilištu

u Sao Paulu. Magistar znanosti na polju filologije i portugalskog jezika istog sveučilišta (2012.). Prvostupnik antropologije i portugalskog jezika i književnosti na Sveučilištu u Zagrebu (2008.). Prvostupnik povijesti na Sveučilištu u Sao Paulu (2018.). Voditelj istraživačkog projekta “Povijest Hrvata i hrvatskog useljeničtva u Brazil” od 2015. godine i organizator knjiga “Hrvatska u Brazilu – iseljeničke priče i priče o useljenju”, “Hrvatska u Brazilu do 1918: prva faza useljavanja”, “Hrvatska u Brazilu između 1918. i 1941.: druga faza useljavanja”, “Hrvatska u Brazilu nakon 1941.: treća faza useljavanja”. Znanstveni suradnik Centra za Slavenske studije Sveučilišta savezne države Paraná sa znanstvenim projektom “Kartografija slavenskih studija u Brazilu: znanstveno-istraživački rad i njegova internacionalizacija”. Mlađi asistent na Pedagoškom fakultetu na Sveučilištu u Sao Paulu. Profesor hrvatskog jezika i povijesti u Croatiji Sacri Paulistani i u Društvu prijatelja Dalmacije.

Doctor en un programa interdisciplinario con el tema “*Los grupos folclóricos como política lingüística: el cuidado del idiomas y las culturas de las comunidades eslavas en Brasil*” (2017) en la Universidad de San Pablo. Magíster en Filología y Lengua portuguesa en la misma universidad (2012). Graduado en Antropología y en Lengua y Literatura portuguesa en la Universidad de Zagreb (2008). Graduado en Historia en la Universidad de San Pablo (2018). Director del proyecto de investigación “*Historia de los crotas y de la inmigración croata en Brasil*” desde el año 2015. Organizador de los libros: “*Hrvatska u Brazilu – iseljeničke priče i priče o useljenju*”, “*Hrvatska u Brazilu do 1918: prva faza useljavanja*”, “*Hrvatska u Brazilu između 1918. i 1941.: druga faza useljavanja*”, “*Hrvatska u Brazilu nakon 1941.: treća faza useljavanja*”. Investigador asistente en el Centro de Estudios Eslavos de la Universidad Federal de Paraná con el proyecto de investigación “*Cartografía de los estudios eslavos en Brasil: trabajo de investigación científico y su internacionalización*”. Asistente junior en la Facultad de Pedagogía de la Universidad de San Pablo. Profesor de Lengua croata e Historia en Croatia Sacra Paulistana y en la Sociedad de amigos de Dalmacia.

Rezo, Vladimira

Diplomirala je jednopredmetnu kroatistiku na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1997. godine, a doktorsku disertaciju *Novohistorističko čitanje časopisa Savremeni pogledi* obranila je 15. lipnja 2011. godine. Docentica je na Odsjeku za komunikologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Predaje kolegije koji se tiču hrvatskoga jezika te kulturološki kolegij Kultura, identitet i globalizacija. Znanstveni je interes usmjerila k dječjoj književnosti, suvremenim književnim teorijama te kuturologiji. Autorica je jedne knjige, petnaestak znanstvenih članaka te tridesetak ostalih radova.

Graduada la carrera de Croatística de la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb en el año 1997. Defendió su tesis doctoral *Lectura novohistoricista de la revista Savremeni pogledi* el 15 de junio de 2011. Es docente de la Carrera de Comunicación del Departamento de Estudios Croatas de la universidad de Zagreb. Dicta materias relacionadas con el idioma croata, así como la materia *Cultura, identidad y globalización*. Su interés científico se encuentra orientado hacia la literatura infantil, las teorías literarias

contemporáneas y la culturología. Es autora de un libro, una quincena de artículos científicos y una treintena de otros trabajos.

Rotim, Marija

Rođena 1991. u Đakovu, diplomirala 2016. na Hrvatskom katoličkom sveučilištu s temom „Međunarodne migracije žena s prostora Socijalističke Republike Hrvatske u razdoblju od 1960. do 1990. s osvrtom na Australiju“. Od 2017. upisana na poslijediplomski doktorski studij povijesti na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Autorica je nekoliko objavljenih radova u domaćim i stranim izdanjima. Raspon tema bio je različit, a ističu se istraživanja s područja povijesti migracija, feminizacije migracije, pravne povijesti, povijesti školstva, ali i lokalne povijesti Đakovštine. Usko povezano uz istraživačku djelatnost su osvojeno treće i drugo mjesto na „Natječaju za najbolji rad mladih povjesničara iz povijesti Slavonije, Srijema i Baranje“, Hrvatskog instituta za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje.

Nació en 1991, en Đakov. Obtuvo su título de grado (diplomatura) en el año 2016 en la Universidad Católica Croata con el tema "Migraciones internacionales de las mujeres del territorio de la República Socialista de Croacia en el período 1960-1990, una mirada sobre Australia ". Desde 2017 cursa sus estudios doctorales en Historia en el Departamento de Estudios Croatas de la Universidad de Zagreb. Es autora de varios trabajos publicados en ediciones nacionales e internacionales. La gama de temas trabajados es variada, destacándose la investigación del campo de la historia de las migraciones, la feminización de la migración, la historia jurídica, la historia de la educación, así como también la historia local de los habitantes de Đakov. Estrechamente unido a las actividades de investigación, obtuvo el segundo y tercer lugar en el "Concurso al mejor trabajo de jóvenes historiadores sobre la historia de Eslavonia, Sirmia y Baranja", del Instituto Croata de Historia -Sección Historia de Eslavonia, Sirmia y Baranja.

Rušoci Graciela Soledad

Diplomantica turizma pri Nacionalnom sveučilištu u Lanúsu, Argentina (2006.) i buduća magistrica ekonomije i menadžmenta u turizmu pri Sveučilištu u Buenos Airesu. Trenutačno radi na istraživanju za svoj magistarski rad koji će biti završen sredinom 2020. godine. Ima više od 13 godina radnog iskustva u turističkoj djelatnosti. U javnom sektoru radila je kao interni revizor u Odjelu za turizam Gradske uprave Buenos Airesa, a u privatnom sektoru u različitim odjelima emitivnih i receptivnih putničkih agencija manjih i većih razmjera. Također je bila asistentica pri Katedri za turističke sustave na svojem magistarskom programu. Tijekom 2010. i 2011. godine učila je hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U tom je razdoblju u Hrvatskoj radila kao učiteljica španjolskog jezika te u hotelijerstvu u Supetru. Područje njezina interesa jest razvoj u području institucionalne promocije i vanjskih odnosa.

Licenciada en Turismo de la Universidad Nacional de Lanús, Argentina (2006) y futura Magister en Economía y Gestión del Turismo de la Universidad Buenos Aires. Actualmente trabaja en la investigación de su Tesis Final de Maestría que estará finalizada a mediados del año 2020. Posee más de 13 años de experiencia en la actividad turística. En el sector público, se desarrolló como auditora interna en el Ente de Turismo del Gobierno de la Ciudad Autónoma de Buenos Aires, y dentro del sector privado en diferentes áreas de empresas de viajes y turismo minoristas y mayoristas emisoras y receptoras. También ha sido Ayudante de Primera en la cátedra Sistemas Turísticos, en la Maestría donde estudió. Durante los años 2010 y 2011 estudió el idioma croata en la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Zagreb. En ese período, trabajó como profesora de idioma español y en el rubro hotelero, en la ciudad de Supetar, Croacia. Su interés es poder desarrollarse en el área de promoción institucional y relaciones exteriores.

Sančević, Zdravko

Rođen je 1931. godine u obitelji drvnog industrijalca u BiH. S 14 godina emigrirao s roditeljima školovao se, nakon Zagreba, u Rimu, Napulju i Caracasu. Kao Shellov stipendist školovao se za naftnog inženjera u Colorado School of Mines (1957.), magistrirao na Pennsylvania State University (1961.) doktorirao na Universidad Central de Venezuela (1977.). U naftnoj industriji Venezuele i SAD četrdeset godina radi na tehničkim i visokim menadžerskim pozicijama (Shell, ARCO, Petróleos de Venezuela). Sveučilišni profesor, utemeljitelj naftnih studija u Caracasu i autor niza znanstvenih radova. Djelatan među hrvatskim iseljenicima, posjećivao hrvatske zajednice u Sjevernoj i Južnoj Americi, Europi i Australiji. Godinama surađivao u Hrvatskoj reviji *Studia Croatica*, izdavao *Vjesnik Hrvatsko-venezolanskog centra* te objavio oko 200 članaka, eseja, govora i intervju s hrvatskom tematikom. Od 1991. dobrovoljac ZNG-a u domovinskom ratu, pukovnik HV, ministar iseljeničtva u ratnoj vladi dr. Gregurića, prvi veleposlanik RH i doajen diplomatskog zbora u BiH (1992.-95.) do Daytonskog mirovnog sporazuma, predsjednik Upravnog vijeća Zagrebačkog sveučilišta i zastupnik u Hrvatskom državnom saboru. Odlikovan je sa deset venecuelskih i hrvatskih odlikovanja, jednim iz BiH. Najviše odlikovanje koje je dobio od Internacionalne Lige Humanista je „Humanista Desetljeća“ za svoj humanitarni rad u BiH. Oženio se Anicom ređenom Žanko i podigao s njom u Venezueli obitelj od osmero djece. Počasni generalni konzul 1999.-2013. Republika Hrvatske u Bolivarskoj Republici Venezueli.

Nació en 1931 en una familia de industriales madereros en Bosnia y Herzegovina. A los 14 años emigró con sus padres y estudió, después de Zagreb, en Roma, Nápoles y Caracas. Como becario de Shell se formó como ingeniero petrolero en la Escuela de Minas de Colorado (1957), completó su Maestría en la Universidad Estatal de Pensilvania (1961) y se doctoró en la Universidad Central de Venezuela (1977). Durante cuarenta años trabajó en puestos técnicos y de alta dirección en la industria petrolera de Venezuela y Estados Unidos (Shell, ARCO, Petróleos de Venezuela). Profesor universitario, fundador de los estudios petroleros en Caracas y autor de una serie de artículos científicos. Activo entre los emigrantes croatas, visitó comunidades croatas en América del Norte y del Sur, Europa y Australia. Colaboró durante muchos años en la revista croata *Studia Croatica*,

publicó el boletín del Centro croata-venezolano y publicó unos 200 artículos, ensayos, discursos y entrevistas de temática croata. Desde 1991 fue voluntario en la Guerra de la Patria, coronel, ministro de la emigración en el gobierno del Dr. Gregurić, primer embajador de la República de Croacia y regente del cuerpo diplomático en Bosnia y Herzegovina (1992-95) hasta el Acuerdo de Paz de Dayton, presidente del Consejo de Gobierno de la Universidad de Zagreb y diputado en el Parlamento croata (Sabor). Fue honrado con diez condecoraciones venezolanas y croatas, una de BiH. El premio más alto que ha recibido de la Liga Internacional de Humanistas es el "Humanista de la década" por su trabajo humanitario en Bosnia y Herzegovina. Se casó con Anica Žanko y formó con ella en Venezuela, una familia de ocho hijos. Cónsul general honorario (1999-2013) de la República de Croacia en la República Bolivariana de Venezuela.

Sesnich Diomeda, Mariana Avril

Mariana Avril Sesnich Diomeda diplomirala je političke znanosti pri Sveučilištu u Buenos Airesu u Argentini. Trenutačno pohađa magistarski studij rodnih studija i politika. Sudjelovala je kao znanstvena suradnica na Institutu za američke i karipske studije (IEALC) na temi „Demokratske reforme: obrana i ljudska prava u Južnoj Americi” (2013. – 2015.). Istu funkciju izvršava i od 2015. do danas u Centru za studije građanstva, države i političkih pitanja Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta u Buenos Airesu te u Istraživačkoj grupi za političke znanosti i rod pri istoj instituciji. Osim toga, bavila se različitim temama, kao što su ljudska prava i rod u Časnoj vijećnici zastupnika Argentine i u Ministarstvu pravosuđa grada Buenos Airesa, te u nevladinim organizacijama, kao što je Međunarodna organizacija za migracije (IOM) pri Ujedinjenim narodima.

Licenciada en Ciencia Política de la Universidad de Buenos Aires, Argentina. Se encuentra cursando la Maestría de Estudios y Políticas de Género. Ha participado como Asistente de Investigación en el "Instituto de Estudios de América y el Caribe (IEALC)" sobre "Reformas democráticas: defensa y derechos humanos en América del Sur" (2013-2015). Como así también, desde 2015 a la actualidad, del "Centro de Estudios en Ciudadanía, Estado y Asuntos Políticos" de la Facultad de Ciencias Sociales de la Universidad de Buenos Aires y en el "Grupo de Investigación de Ciencia Política y Género" perteneciente a la misma institución. Además, ha trabajado entorno a diferentes temáticas, tales como Derechos Humanos y Género en la Honorable Cámara de Diputados de la Nación Argentina y en el Ministerio de Justicia de la Ciudad de Buenos Aires, como así también en Organizaciones No Gubernamentales tales como la Organización Internacional para las Migraciones (OIM) dependiente de la Organización de Naciones Unidas (ONU).

Solián, Cristina

Diplomirala je antropologiju na Fakultetu umjetnosti i humanističkih znanosti Nacionalnog sveučilišta u Rosariju (Argentina). Članica je CEACU-a (Centar za

antropološke studije u urbanim kontekstima) Fakulteta humanističkih i umjetničkih znanosti Nacionalnog sveučilišta u Rosariju. Autorica je knjige *Između Jugoslavena i Hrvata. Migracije, glasovi i identiteti u Rosariju i lokalitetima vlažne pampe*, izdavačka kuća Laborde, 2016. Među njezinim objavljenim člancima ističu se: „Etnička pripadnost i nacija: slučaj hrvatskih migranata u Rosariju”, str. 147. do 172.; „Dolazak u grad: svakodnevna iskustva hrvatskih iseljenika”, str. 173. do 183., u Achilli, E. ... [et.al.] *Urbana sjećanja i iskustva*, Rosario, UNR, 2006.; „Država i etnički sukobi. Pristup procesu rušenja jugoslavenskog centra Rosario” u Achilli, E. ... [et.al.] *Život u gradu, svezak II.*, izdavačka kuća Laborde, 2010. i „O Hrvatima i Jugoslavenima južnog Santa Fea. Migracijska iskustva, identiteti i udruživanja”, *Međunarodni stručni znanstveni skup „Migracija i identitet: ekonomija, kultura i država”*, Zagreb, prosinac 2018., u postupku objave.

Licenciada en Antropología egresada de la Facultad de Humanidades y Artes de la Universidad Nacional de Rosario (Argentina). Es Integrante investigadora del CEACU (Centro de Estudios Antropológicos en Contextos Urbanos) de la Facultad de Humanidades y Artes de la Universidad Nacional de Rosario. Es autora del libro *Entre Yugoslavos y Croatas. Migración, voces e identidades en Rosario y localidades de la pampa húmeda*. Laborde Editor. 2016. Entre sus artículos publicados, se destacan: “Etnicidad y nación: el caso de los migrantes croatas en Rosario”, págs. 147 a 172; “Llegar a la ciudad: experiencias cotidianas de inmigrantes croatas”, págs. 173 a 183, en Achilli, E. ...[et.al.] *Memorias y experiencias urbanas*. Rosario, UNR, 2006; “Estado y conflictividades étnicas. Un acercamiento al proceso de ruptura del centro yugoslavo de Rosario”, en Achilli, E. ...[et.al.] *Vivir en la ciudad Tomo II*. Laborde Editor. 2010 y “Sobre croatas y yugoslavos del sur santafesino. Experiencias migratorias, identidades y asociacionismos”. *Encuentro Internacional Científico Profesional “Migración e Identidad: Economía, Cultura y Estado”*, Zagreb, diciembre de 2018. En curso de publicación.

Tadej, Radovan

Rođen je 1956. godine u Zlobinu, pravnik je po naobrazbi, a književnik i publicist po vokaciji. Njegov rodni kraj, njegova povijest, ljudi i običaji, jezik kojim govore ili jezik kojim su govorili, izvorište je i nadahnuće njegovog umjetničkog senzibiliteta i znanstvenog interesa. Objavljuje članke, zapise, studije i pjesme. Suradivao je u programima Radio Rijeke, a zastupljen je u niz pjesničkih pregleda i antologija, među kojima je i *Čakavsko pjesništvo XX. stoljeća (tusculum antologija)*. Prema njegovu scenariju snimljen je i dokumentarni film o Josipu Marohniću, prvaku hrvatske iseljeničke zajednice u SAD s početka 20. stoljeća. Film je snimljen 1995. godine u režiji riječkog filmaša Bernardina Modrića, u koprodukciji Istra-filma iz Rijeke i HTV-a. Stalni je suradnik *Škabelina*, prvoga čakavskoga portala (<https://skabelin.hr>). Objavio je ova publicistička i stručna djela: *Iseljavanje iz Zlobina* (povijesno-sociološka studija), 1995.; *U potrazi za izgubljenim Zlobinjarima – Zlobinski iseljenički čeljadopis: Prilozi istraživanju prekomorskog iseljavanja iz jednog malenog mjesta u zaleđu Hrvatskog primorja*, Bakarski zbornik V, 1999.; *In Search of the Lost People of Zlobin* (povijesna

studija na engleskom jeziku)1999.; *Kukuljanovo - Sto i pedeset godina u životu jedne škole 1853. – 2003.* (povijesna studija) 2004.; *In Search of the Lost People of Zlobin – Research on Overseas Emigration from a Croatian Village on the Adriatic Coast* (povijesna studija na engleskom jeziku) drugo izdanje, 2006.; *Priče iz zlobinske starine – prilozi za upoznavanje najstarije prošlosti našega mjesta*, četrdeset povijesnih priča objavljenih povodom 170. obljetnice zlobinske župe, 2014.

Nació en el año 1956 en Zlobin, es abogado de profesión, y escritor y publicista de vocación. Su ciudad natal, su historia, gente y costumbres, la lengua con la cual habla o con la cual hablaban, representan una fuente de inspiración para su sensibilidad artística e interés científico. Publica artículos, registros, estudios y poemas. Participó en los programas de Radio Rijeka, y es representado en una serie de compendios poéticos y antologías, entre las cuales se encuentra *Čakavsko pjesništvo XX. stoljeća (tusculum antologija)*. Escribió el guión del documental sobre Josip Marohnić, defensor de la comunidad croata en los Estados Unidos a comienzos del siglo XX. El documental se filmó en el año 1995, bajo la dirección del cineasta originario de Rijeka Bernardin Modrić, y en co-producción con Istra-film de Rijeka y HTV. Es colaborador permanente de *Škabelina*, el primer portal en dialecto čakavski (<https://skabelin.hr>). Ha realizado las siguientes publicaciones: *Iseljavanje iz Zlobina* (estudio histórico-sociológico), 1995; *U potrazi za izgubljenim Zlobinjarima–Zlobinski iseljenički čeljadopis: Prilozi istraživanju prekomorskog iseljavanja iz jednog malenog mjesta u zaleđu Hrvatskog primorja, Bakarski zbornik V*, 1999; *In Search of the Lost People of Zlobin* (estudio histórico en idioma inglés) 1999; *Kukuljanovo - Sto i pedeset godina u životu jedne škole 1853 –2003* (estudio histórico) 2004; *In Search of the Lost People of Zlobin– Research on Overseas Emigration from a Croatian Village on the Adriatic Coast* (estudio histórico en idioma inglés) segunda edición, 2006; *Priče iz zlobinske starine – prilozi za upoznavanje najstarije prošlosti našega mjesta*, cuarenta relatos históricos publicados con motivo del 170mo aniversario de la parroquia de Zlobin, 2014.

Tarle, Tuga

Od 2012. do 2013. otpravnica poslova a. i. veleposlanstva RH u Bratislavi, Slovačka, profesionalni diplomat (Diplomatska akademija MVP-a), promotor hrvatske kulture u svijetu (Čile, Španjolska, Australija, Slovačka) i društveno angažirana publicistkinja i književnica. Doktorandica na interdisciplinarnim humanističkim studijima Sveučilišta u Zadru. Inicirala i vodila Zakladu za skrb o djeci žrtvama rata – DORA (1991. - 1996.), pokretač i prva predsjednica *Hrvatske humanitarne mreže* te povjerenica podružnice SDLSN-a pri MVEP-u (2008. - 2012.). Sredinom 90-ih članica uredništva časopisa *Matica Hrvatske* matice iseljenika i suradnica više izdanja *Hrvatskoga iseljeničkog zbornika* te brojnih drugih dnevnih novina i časopisa, tribina i HRT-a. Osnovala Hrvatsko-španjolsko društvo prijateljstva u Madridu (2001.) te Diplomatski klub zamjenika veleposlanika u Bratislavi (2011.), vodila (1992. - 1995.) političku tribinu KIC-a *Kuda ideš, Hrvatska?* Osnovala Udrugu OS, društvo za promidžbu hrvatskog kulturnog identiteta 2013., članica Organizacijskog odbora I.,II. i III. Hrvatskog iseljeničkog kongresa, Društva hrvatskih književnika te članica Hrvatskog diplomatskog kluba u Zagrebu, trenutno na

postdiplomskom studiju interdisciplinarnih humanističkih znanosti na Zadarskom sveučilištu s tezom „Dijaspóra i mit o povratku“.

De 2012 a 2013 encargada de negocios a.i. de la embajada de la República de Croacia en Bratislava, Eslovaquia. Diplomática profesional (Academia diplomática del Ministerio de Asuntos Exteriores), promotora de la cultura croata en el mundo (Chile, España, Australia y Eslovaquia), escritora y publicista socialmente comprometida. Inició y dirigió la Fundación para la protección de los niños víctimas de la guerra – DORA (1991–1996), iniciadora y primera presidenta de la Red croata humanitaria (*Hrvatske humanitarne mreže*) y comisionada en la filial SDLSN frente al MVEP (2008 – 2012). A mediados de los 90 fue miembro del consejo editorial de la revista *Matica* de la Fundación para la Emigración Croata y colaboradora en varias ediciones de la publicación *Hrvatski iseljenički zbornik*, así como también en numerosos periódicos y revistas, debates y programas de la Radio y Televisión Croata. Fundó la Asociación croata-española de amigos en Madrid (2001) y el Club diplomático de subembajadores en Bratislava (2011). Condujo la tribuna de debate político de KC *A dónde vas, Croacia?* (1992–1995). Fundó la Asociación OS, sociedad para la promoción de la identidad cultural croata (2013). Es miembro del Comité organizador del I, II y III Congreso de la Emigración croata, de la Asociación de autores croatas y miembro del Círculo diplomático croata de Zagreb. Actualmente cursa estudios de doctorado en Ciencias Humanísticas Interdisciplinarias en la Universidad de Zadar y trabaja en su tesis *La diáspora y el mito del retorno*“.

Vlašić, Anja

Studentica je na diplomskom studiju Mediji Sveučilišta u Dubrovniku. Na istom sveučilištu završila je preddiplomski studij Povijest Jadrana i Mediterana. Dobitnica je rektorove nagrade za najbolji uspjeh u akademskoj godini 2017/2018. Sudjelovala je na nekoliko međunarodno znanstvenih konferencija i stručnih skupova: *Mediterranean Islands Conference*, *Magistra Vitea*, Međunarodna konferencija – *Iseljenički turizam i PR-days mostariensis*. Njeni istraživački interes usmjeren je prema proučavanju gospodarske povijesti, povijesti turizma i svakodnevice. Trenutno, kao studentica komunikologije volontira na studentskom radiju te snima povijesno – kulturne emisije.

Es estudiante de la Carrera de Medios en la Universidad de Dubrovnik. Posee un título de grado en Historia del Adriático y del Mediterráneo otorgado por la misma universidad. Fue galardonada con el premio del Rector al éxito académico en el año 2017/2018. Ha participado en varios congresos científicos internacionales y reuniones técnicas: *Mediterranean Islands Conference*, *Magistra Vitea*, Međunarodna konferencija – *Iseljenički turizam i PR-days mostariensis*. Su interés de investigación está dirigido hacia el estudio de la historia económica, la historia del turismo y la historia de la vida cotidiana. Actualmente, como estudiante de Comunicación, realiza un voluntariado en la radio estudiantil y filma emisiones histórico-culturales.

Zambrano Alemán, Oliver

Doktorand na doktorskom studiju povijesti na Središnjem sveučilištu u Venezueli (UCV) i istraživač hrvatskog iseljništva u Južnu Ameriku. Uz to, Diplomirani povjesničar (UCV, 2005) i Magister Scientiarum Međunarodnih odnosa (UCV, 2013). Student programa Croaticum-a 2011-2012. Profesor seminara i izbornih predmeta vezanih za povijest Hrvatske u Školi povijesti UCV-a (2006. i 2017.) i predavač osnovnog hrvatskog jezika pri Kulturnom društvu Hrvatskih dama Venezuele (2013. i 2018.). Koautor i urednik knjige "Totalitarizam. Pojmovi i prakse", kao i autor izlaganja o Hrvatskoj, među kojima se izdvajaju sljedeća: 1. La diáspora croata en Venezuela 1948-2018. Zagreb, Hrvatska, 2018.; 2. Inmigración croata en Venezuela 1945-1991. Osijek, Hrvatska, 2018.; 3. La lucha por la identidad del pueblo croata desde Venezuela 1945-1991. Barquisimeto, Venezuela, 2015.; 4. Impacto del Estado Independiente en el imaginario croata, Caracas, Venezuela, 2015.; 5. Sustentabilidad y soberanía en la frontera croata-montenegrina. Caracas, Venezuela, 2015.; 6. La participación de los organismos internacionales en las guerras de la ex Yugoslavia 1991-1995. Caracas, Venezuela, 2009.

Tesista del Doctorado en Historia en la Universidad Central de Venezuela (UCV) e investigador de la inmigración croata a Sudamérica. Aunado a ello, Licenciado en Historia (UCV, 2005) y Magister Scientiarum en Relaciones Internacionales (UCV, 2013). Estudiante del programa Croaticum 2011-2012. Profesor de seminarios y materias electivas vinculadas a la historia de Croacia en la Escuela de Historia de la UCV (2006 y 2017) e Instructor de idioma croata básico en la Asociación Cultural de Damas Croatas de Venezuela (2013 y 2018). Coautor y compilador del libro "Totalitarismo. Concepciones y prácticas", así como de ponencias sobre Croacia entre las que destacan: 1. La diáspora croata en Venezuela 1948-2018. Zagreb, Croacia, 2018; 2. Inmigración croata en Venezuela 1945-1991. Osijek, Croacia, 2018; 3. La lucha por la identidad del pueblo croata desde Venezuela 1945-1991. Barquisimeto, Venezuela, 2015; 4. Impacto del Estado Independiente en el imaginario croata, Caracas, Venezuela, 2015; 5. Sustentabilidad y soberanía en la frontera croata-montenegrina. Caracas, Venezuela, 2015; 6. La participación de los organismos internacionales en las guerras de la ex Yugoslavia 1991-1995. Caracas, Venezuela, 2009.

Zelić, Marija

Rođena 14.12.1994. u Brelima, pohađala je Jezičnu gimnaziju SŠ fra Andrije Kačića Miošića u Makarskoj. Nakon završene srednje škole, 2013. godine odlazi u Zagreb i upisuje smjer Filozofije i Sociologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Zadobiva titulu magistra sociologije i filozofije 2019. godine te uspješno brani diplomski rad s naslovom „Emotikoni – prema kiborgizaciji društva?“. Polje njenog interesa jest sociologija suvremenih medija, filozofija tehnologije i znanosti, održivi razvoj i migracijski procesi.

Nació el 14 de diciembre de 1994 en Brel. Cursó sus estudios secundarios en la escuela secundaria fra Andrije Kačića Miošića, en Makarska. Al finalizar la secundaria, en el año

2013 se dirige a Zagreb y se inscribe en la carrera de Filosofía y Sociología de la Facultad de Filosofía de la Universidad de Zagreb. Recibe su título de grado en Sociología y Filosofía en el año 2019 y defiende con éxito su tesis de grado “*Emoticones: ¿Hacia una ciborgización de la sociedad?*”. Su campo de interés es la sociología de los medios contemporáneos, la filosofía de la tecnología y la ciencia, el desarrollo sostenible y los procesos migratorios.

Miočinović, Zoran

Rođen sam u Zagrebu 27.05.1968 godine. Osnovnu i srednju školu završio sam u Petrinji. Studirao sam na Pravnom fakultetu u Zagrebu 1986.-1992. godine. Diplomirao sam Pravni fakultet u Zagrebu u lipnju 1992. godine. Od 1992. do 2003. živio sam u Barceloni, Španjolska gdje sam radio u privredi (nabava i prodaja). Od 2003. do 2019. živim u Zagrebu gdje sam do 2014. radio u privredi (nabava, prodaja, uprava). Od 2012. do danas vlasnik sam agencije za prevođenje Verbum Lexi d.o.o. gdje radi jedna stalno zaposlena prevoditeljica. 2014.-2017. - Pripravnik u Odvjetničkoj kancelariji Damira Mokrović. 2017. do danas - Vlastiti odvjetnički ured. Sudski sam tumač za engleski, španjolski, katalonski i srpski jezik. Specijaliziran sam za upravne postupke u vezi stjecanja državljanstva i povrata nacionalizirane imovine, a također i za nasljedno, trgovačko i radno pravo. Većinom radim sa stranim fizičkim i pravnim osobama, a naročito s našom dijasporom na španjolskom govornom području.

Nació en Zagreb el 27 de mayo de 1967. Terminó sus estudios primarios y secundarios en Petrinja. Estudió en la Facultad de Derecho de Zagreb entre 1986 y 1992, graduándose en junio de ese año. Entre 1992 y 2003 vivió en Barcelona, España, donde trabajó en diferentes empresas en el sector de compras y ventas. Desde entonces vive en Zagreb, donde trabajó en ese mismo rubro hasta 2014 (compras, ventas, gerencia, legales). Entre 2014 y 2017 se desempeñó como Abogado en prácticas en el estudio legal de Damir Mokrović. Desde el 2012 es propietario de la agencia de traducciones Verbum Lexi d.o.o. que cuenta con una traductora una empleada permanente y desde 2017 tiene su propio despacho de abogados. Es intérprete jurado para los idiomas inglés, español, catalán y serbio. Se especializa en procedimientos administrativos relacionados con la adquisición de la ciudadanía croata, la devolución de propiedades nacionalizadas, herencias, así como en derecho comercial y laboral. La mayor parte de sus clientes son personas físicas y jurídicas extranjeras y en especial la diáspora croata de habla hispana.

Zovko, Tihomir

Rođen sam 22. srpnja 1960. u Širokom Brijegu, gdje sam završio osnovnu i srednju školu. Filozofski fakultet u Zadru na Odjelu za povijest (A1 povijest, A2 povijest umjetnosti) završio sam 1982. godine. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu obranom rada 24. veljače 1996. stekao stručnu spremu VII/2 stručni naziv magistra humanističkih znanosti, polja povijesti. Obranio sam znanstveni doktorski rad pod naslovom *Hrvatski narodni preporod*

na tlu Hercegovine (1840. – 1914.) 11. listopada 2012. godine na Sveučilištu u Zadru i stekao akademski stupanj doktora znanosti. Zaposlen sam od godine 1982. do 1994. u Srednjoškolskom centru u Širokom Brijegu, a tijekom 1994. godine radim u Zavodu za školstvo HR HB u Mostaru na mjestu Višeg prosvjetnog savjetnika za povijest. Od godine 1995. radim na Pedagoškom fakultetu (kasnije Filozofski fakultet) u Mostaru do 2006. kada prelazim na Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru. Mentor i član povjerenstva za više od pedeset diplomskih radova i Predsjednik komisije za stručne ispite iz povijesti. Autor nastavnih planova i programa iz povijesti za osnovnu školu i gimnaziju. Bio sam član državne komisije BiH za UNESCO i član Upravnog vijeća Sveučilišta u Mostaru. Dva mandata sam član Upravnog vijeća Fondacije za kinematografiju Sarajevo. Obnašao sam i različite funkcije u Teniskom savezu BiH.

Nació el 22 de julio de 1960 en Široki Brijeg, donde finalizó la escuela primaria y secundaria. En el año 1982 culminó sus estudios en la Facultad de Filosofía de Zadar, en el Departamento de Historia (Historia A1, Historia del arte A2). El 24 de febrero del año 1996 defendió su tesis en la Facultad de Filosofía de Zagreb, alcanzando la formación profesional VII/2 con el título de Magister en Ciencias Humanísticas, área Historia. El 11 de octubre de 2012 defendió su tesis doctoral denominada *Renacimiento nacional croata en el territorio de Herzegovina (1840–1914)* en la Universidad de Zadar, obteniendo el título de Doctor en Ciencias. Desde el año 1982 hasta 1994 trabajó en el Centro de enseñanza media en Široki Brijeg y durante 1994 trabajó en el Instituto de Educación HR HB en Mostar, como Asesor superior educativo en Historia. Desde 1995 hasta 2006 trabajó en la Facultad de Pedagogía (que luego sería la Facultad de Filosofía) de Mostar. En 2006 se trasladó a la Facultad de Ciencias Exactas, Naturales y de la Educación de la Universidad de Mostar. Ha sido director y miembro de comisión para la revisión de más de cincuenta tesis de grado y presidente de la Comisión de Exámenes Profesionales de Historia. Es autor de planificaciones y programas docentes de la cátedra de Historia para escuela primaria y secundaria. Fue miembro de la Comisión Nacional de Bosnia y Herzegovina para la UNESCO y miembro del Consejo de Gobierno de la Universidad de Mostar. Ha cumplido con dos mandatos como miembro del Consejo de la Fundación para la Cinematográfica de Sarajevo. Ha cumplimentado diversas funciones en la Federación de tenis de Bosnia y Herzegovina.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJ
STUDIA CROATICA

Zagreb, prosinca 2019.

Zagreb, diciembre de 2019